

Lokalny Program
Rewitalizacji Gminy
Lubniewice na lata
2016-2023

Niniejszy dokument sporządzono zgodnie z zasadą partnerstwa i partycypacji w ścisłym porozumieniu i przy współpracy z samorządem gminnym i przedstawicielami społeczności lokalnej.

Zamawiający:

Gmina Lubniewice

Ul. Jana Pawła II 51

69-210 Lubniewice

Wykonawca:

EU-Consult Sp. z o.o.

ul. Wały Piastowskie 1

80-855 Gdańsk

Gdańsk, 2016

Spis treści

1. Wprowadzenie – cel, założenia i zakres opracowania	5
2. Powiązanie z dokumentami strategicznymi na poziomie gminy, powiatu, województwa i kraju	7
3. Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy	10
3.1. Sfera społeczna.....	10
3.2. Przestrzeń i środowisko.....	13
3.3. Sfera gospodarcza	23
3.4. Infrastruktura techniczna	31
3.5. Infrastruktura społeczna.....	36
4. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych oraz skali i charakteru potrzeb rewitalizacyjnych na podstawie badań własnych.....	46
4.1. Sfera społeczna.....	46
Bezrobocie.....	48
Przestępczość.....	50
Uczestnictwo w życiu publicznym i kulturalnym	53
4.2. Sfera środowiskowa	54
4.3. Sfera gospodarcza	55
4.4. Sfera przestrzenno-funkcjonalna	58
5. Konsultacje społeczne	65
5.1. Analiza badania ankietowego	65
5.2. Informacje o spotkaniu	74
5.3. Wyniki prac – mocne strony miasta.....	76
5.4. Wyniki prac – problemy i działania	78
6. Analiza SWOT.....	80

7. Zasięg przestrzenny obszaru rewitalizacji określony w oparciu o diagnozę i identyfikację potrzeb rewitalizacyjnych	83
7.1. Obszary zdegradowane	83
8. Charakterystyka obszaru rewitalizacji.....	89
9. Wizja wyprowadzenia obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego (planowany efekt rewitalizacji)	91
9.1. Wizja gminy	91
10. Cele rewitalizacji i kierunki działań	92
10.1. Rekomendowane kierunki interwencji.....	93
10.2. Opis kierunków interwencji i celów rewitalizacyjnych.....	94
10.3. Uzasadnienie celów rewitalizacyjnych i ich wpływ na niwelowanie koncentracji zjawisk negatywnych.....	97
11. Lista planowanych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	99
11.1. Lista A: projekty kluczowe	99
11.2. Lista B: projekty komplementarne	110
11.3 Podsumowanie zbiorcze projektów	114
12. Mechanizmy zapewnienia komplementarności rewitalizacji	116
13. Mechanizmy partycypacji społecznej w procesie rewitalizacji	118
14. System wdrażania (realizacji) Lokalnego Programu Rewitalizacji.....	121
15. System monitoringu i oceny LPR	125
15.1. Monitoring	125
15.2. Ewaluacja.....	128
16. Spis tabel i rysunków	134

1. Wprowadzenie – cel, założenia i zakres opracowania

Celem opracowania Lokalnego Programu Rewitalizacji jest zgodnie z *ustawą o rewitalizacji z dn. 09.10.2015 r.* próba wyprowadzenia ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych. Lokalny Program Rewitalizacji ma charakter całościowy i dotyczy zarówno sfery przestrzennej, społecznej, jak i gospodarczej. Działania rewitalizacyjne powinny być kompleksowe i zunifikowane, a w proces tworzenia opracowania powinna być włączona społeczność lokalna.

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Lubniewice na lata 2016-2023 został opracowany zgodnie z *Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 z dnia 3 lipca 2015 r.* W związku z powyższym, proces rewitalizacji interpretowany jest jako „kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania całościowe (powiązane wzajemnie przedsięwzięcia obejmujące kwestie społeczne oraz gospodarcze lub przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne lub środowiskowe), integrujące interwencje na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany poprzez programy rewitalizacji. Rewitalizacja zakłada optymalne wykorzystanie specyficznych uwarunkowań danego obszaru oraz wzmocnienie jego lokalnych potencjałów (w tym także kulturowych). Jest procesem wieloletnim, prowadzonym przez interesariuszy (m.in. przedsiębiorców, organizacje pozarządowe, właścicieli nieruchomości, organy władzy publicznej, etc.) tego procesu, w tym przede wszystkim we współpracy z lokalną społecznością. Działania służące wspieraniu procesów rewitalizacji prowadzone są w sposób spójny: wewnątrz (poszczególne działania pomiędzy sobą) oraz zewnątrz (z lokalnymi politykami sektorowymi, np. transportową, energetyczną, celami i kierunkami wynikającymi z dokumentów strategicznych i planistycznych).”

Niniejsze opracowanie określa obszary zdegradowane na terenie Gminy Lubniewice, wyodrębnione na podstawie analizy zgodnej z *Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 z dnia 3 lipca 2015 r.*, założeniami *Narodowego Planu Rewitalizacji* oraz *Ustawą o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r.*

Sprawozdanie przedstawia aktualną sytuację w Gminie w obszarach zagospodarowania przestrzennego, sytuacji gospodarczej i społecznej. Dopelnieniem diagnozy jest analiza

SWOT, na podstawie której wyselekcjonowane zostały czynniki i procesy kryzysowe oraz skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych.

W obrębie granic obszarów zdegradowanych zostały wyodrębnione poszczególne obszary kompleksowej i zintegrowanej rewitalizacji obejmujące obszar przestrzenny, społeczny i gospodarczy Gminy Lubniewice.

Kluczową część dokumentu stanowią założenia programowe rewitalizacji oraz jej cele. Określona została wizja, czyli stan pożądany po wyprowadzeniu wyznaczonych obszarów ze stanu kryzysowego, kierunki interwencji, cel strategiczny oraz odpowiednie działania rewitalizacyjne.

2. Powiązanie z dokumentami strategicznymi na poziomie gminy, powiatu, województwa i kraju

Tabela 1. Wykaz dokumentów strategicznych powiązanych z Programem Rewitalizacji Gminy miejsko-wiejskiej Lubniewice

Dokument	Powiązanie
Poziom województwa	
Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubuskiego na lata 2014 – 2020	Cele:
	Poprawa aktywności działalności badawczej przedsiębiorstw.
	Pełna rewitalizacja terenów zdegradowanych.
	Zwiększone wykorzystanie odnawialnych źródeł energii.
	Poprawa warunków do rozwoju sektora MŚP.
	Zwiększenie dostępności usług medycznych.
	Rozwój aktywności zawodowej społeczeństwa.
	Integracja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.
	Zwiększenie kompetencji zawodowych zarówno osób młodszych oraz starszych.
	Cele strategiczne:
Promowanie społeczeństwa obywatelskiego.	
Przeciwdziałanie problemowi wykluczenia społecznego.	
Rozwój zawodowy młodzieży.	
Efektywne wsparcie organizacji społecznych.	
Wieloletni regionalny plan działań na rzecz	Cele:

<p>promocji i upowszechnienia ekonomii społecznej oraz rozwoju instytucji sektora ekonomii społecznej i jej otoczenia w Województwie Lubuskim na lata 2013 - 2020</p>	<p>Zwiększenie świadomości społecznej mieszkańców.</p> <p>Powstanie efektywnego programu wspierania.</p> <p>Wzrost aktywności społecznej mieszkańców.</p> <p>Aktywizacja zawodowa ludności.</p>
Poziom powiatu	
<p>Program Rozwoju Powiatu Sulęcińskiego do roku 2020</p>	<p>Cele strategiczne:</p> <p>Dostosowanie poziomu kształcenia do uwarunkowań rynkowych.</p> <p>Wzrost aktywności zawodowej.</p> <p>Poprawa konkurencyjności przedsiębiorstw.</p> <p>Ułatwienie dostępu do usług medycznych.</p> <p>Aktywizacja społeczeństwa.</p> <p>Pomoc osobom wykluczonym społecznie.</p> <p>Rewitalizacja infrastruktury społecznej.</p> <p>Poprawa atrakcyjności turystycznej powiatu.</p>
Poziom gminy	
<p>Prognoza oddziaływania na środowisko dla Strategii Rozwoju Gminy Lubniewice na lata 2014-2020</p>	<p>Cel:</p> <p>Włączenie społeczeństwa w realizację programu ochrony środowiska naturalnego.</p>
<p>Strategia Zrównoważonego Rozwoju Gminy Lubniewice</p>	<p>Cele:</p> <p>Podejmowanie działań na rzecz zrównoważonego rozwoju.</p> <p>Usuwanie istniejących barier w rozwoju społeczno-gospodarczym regionu.</p>

Zwiększanie jakości usług rekreacyjnych, kulturalnych oraz poziomu bytu mieszkańców.

Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej regionu.

Cele:

Poprawa warunków życia mieszkańców.

Wzrost konkurencyjności miejscowości.

Wzrost bezpieczeństwa mieszkańców.

**Plan Odnowy
Miejscowości Lubniewice na lata 2010-2017**

Wzrost popytu na pracę.

Poprawa infrastruktury technicznej miejscowości.

Cele:

Włączenie społeczeństwa w aktywność kulturową oraz jednoczesna integracja lokalnej społeczności.

**Strategia Rozwoju
Gminnego Ośrodka Kultury
w Lubniewicach**

Rewitalizacja infrastruktury kulturowej.

Popularyzacja gminy na zewnątrz poprzez atrakcje kulturowe.

Źródło: opracowanie własne na podstawie ww. dokumentów.

3. Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy

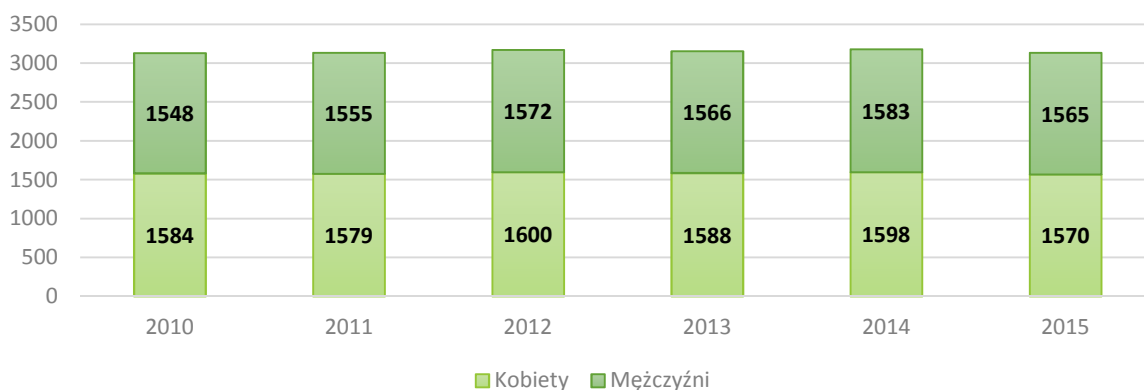
3.1. Sfera społeczna

STRUKTURA DEMOGRAFICZNA I SPOŁECZNA GMINY

W 2015 roku liczba mieszkańców gminy Lubniewice wyniosła 3135 osób. W analizowanym okresie 2010-2015, najwyższą liczbę ludności odnotowano w 2014 roku (3183 osób). Niemożliwym jest wyznaczenie linii trendu spadkowego, bądź wzrostowego, liczebność mieszkańców oscyluje wokół wartości 3150.

W strukturze demograficznej według płci należy zauważyć minimalną przewagę liczby kobiet nad mężczyznami. Największa różnica została zanotowana w 2010 roku (36 osób), natomiast najniższa w roku 2015 (5 osób).

Wykres 1. Liczba ludności gminy w latach 2010-2015

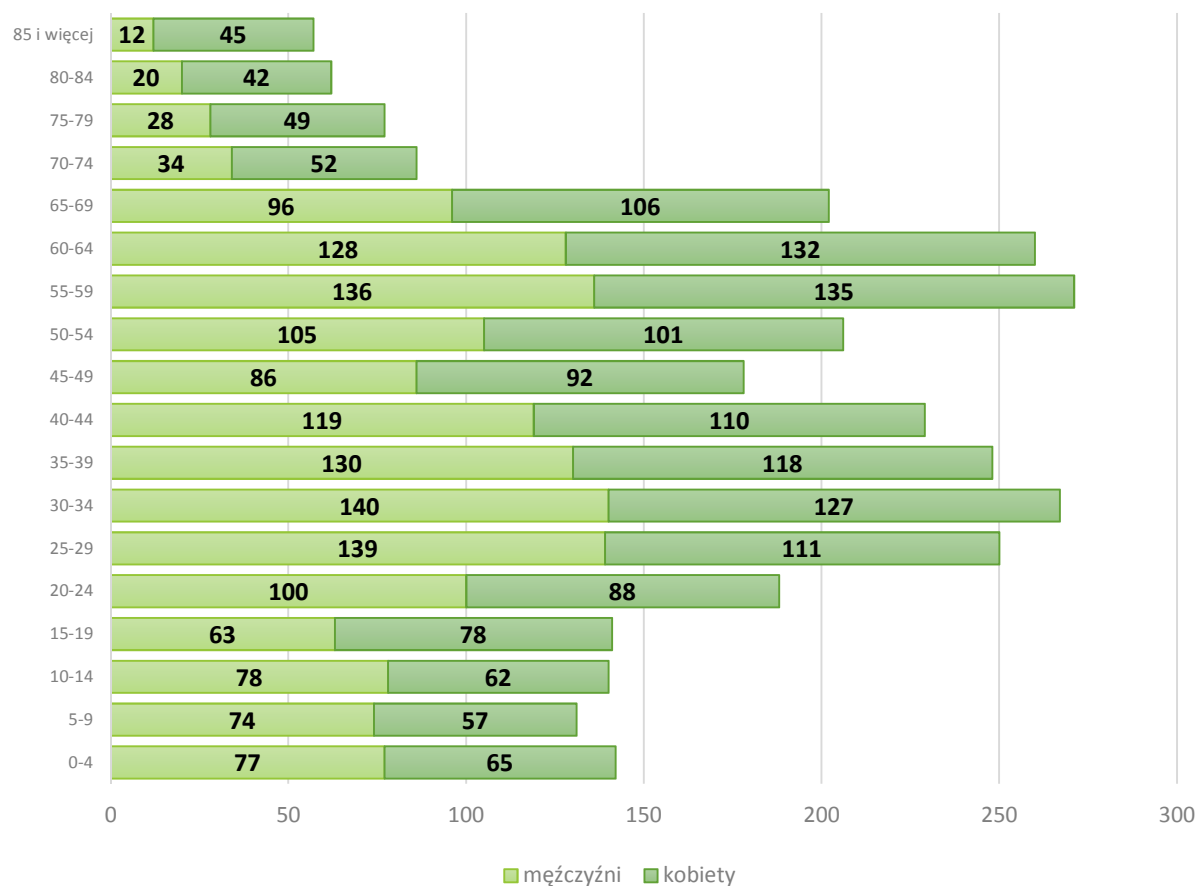

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Podając analizie dane przedstawione na poniższym wykresie, należy zwrócić uwagę na zdecydowaną przewagę osób będących w wieku produkcyjnym. Wartą odnotowania jest przewaga liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym nad osobami w wieku poprodukcyjnym.

Liczba mężczyzn jest wyższa od kobiet w wieku do 44 roku życia, powyżej tego roku tendencja się odwraca i z każdym kolejnym rokiem kobiet jest stosunkowo więcej.

Wykres 2. Wiek mieszkańców gminy z podziałem na płeć w 2015 roku

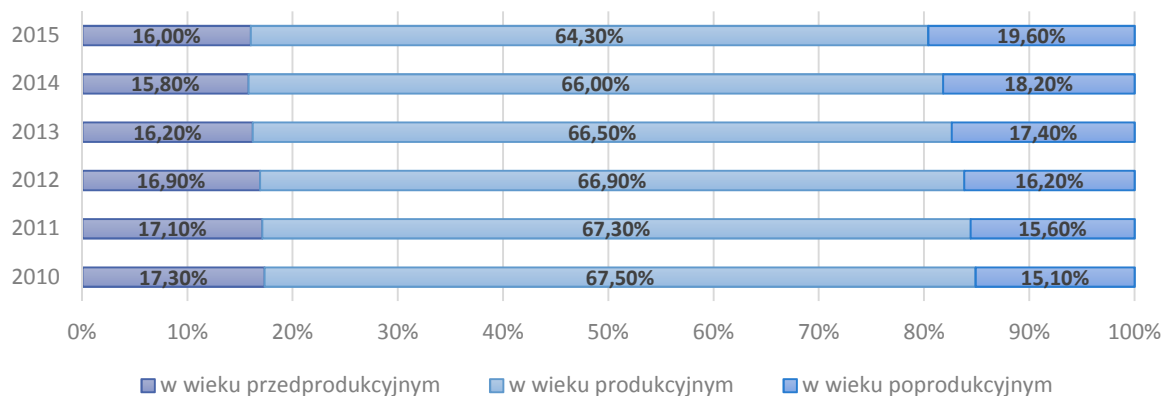

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Analizując zmiany w udziale ludności według grup ekonomicznych w gminie, należy zwrócić uwagę na niepokojącą tendencję starzenia się społeczeństwa.

Grupa osób w wieku poprodukcyjnym zwiększyła się w latach 2010-2015 o 4,5 punktu procentowego. Z drugiej strony w największym stopniu zmalał odsetek osób w wieku produkcyjnym (o 3,2 punktu procentowego). Również w kategorii dzieci i młodzieży zaobserwowano spadek ich udziału w ludności ogółem.

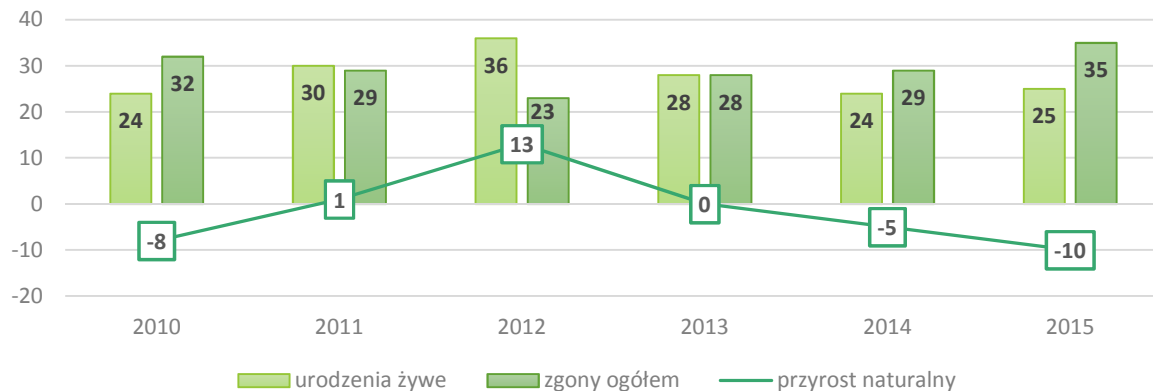
Wykres 3. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

W latach 2010-2015 występowały dwa, różne od siebie, okresy, podczas których zmiany wskaźnika przyrostu naturalnego przybierały odmienne tendencje. W okresie do 2012 roku zaobserwowano tendencje wzrostową, której szczytowa wartość wynosiła 13. W kolejnych latach nastąpiła odwrócenie trendu i z każdym następnym okresem rejestrowano niższą wartość wskaźnika przyrostu naturalnego. W 2015 roku – -10.

Wykres 4. Przyrost naturalny na terenie gminy w latach 2010-2015.

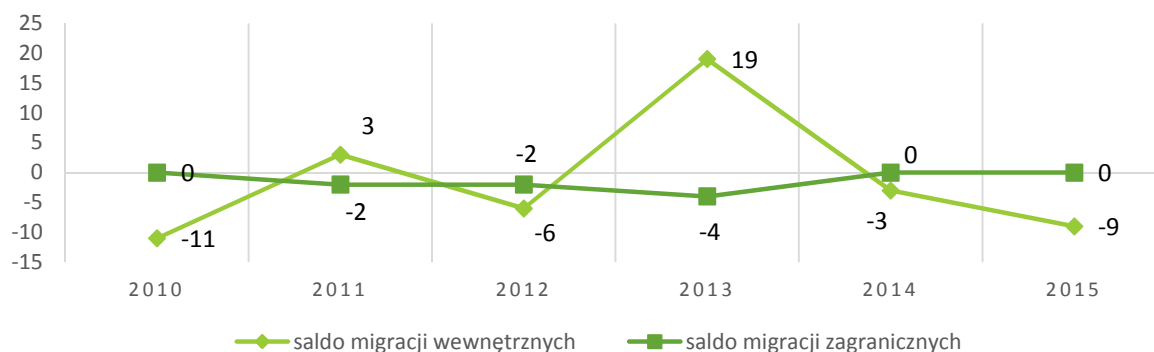

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Saldo migracji zarówno wewnętrznych, jak i zagranicznych charakteryzowało się w latach 2010-2015 tendencją horyzontalną. Jedynie w 2013 roku zanotowano wartość dodatnią w migracji wewnętrznej wynoszącą 19, będącą anomalią wśród pozostałych wyników.

W 2015 roku zarejestrowano zerowy bilans w wewnętrznym przemieszczaniu się ludności, natomiast saldo migracji zagranicznej przyjęło wartość -9.

Wykres 5. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na terenie gminy w latach 2010-2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

3.2. Przestrzeń i środowisko

POŁOŻENIE I STRUKTURA FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNA GMINY

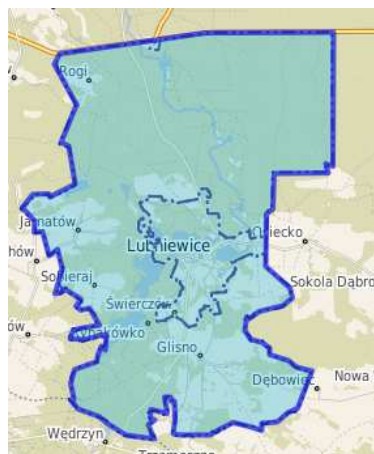
Gmina miejsko-wiejska Lubniewice zlokalizowana jest w północnej części województwa lubuskiego, na terenie powiatu sulęcińskiego, stanowiąc 11,02% jego powierzchni. Administracyjnie w skład gminy wchodzi: miejscowość Lubniewice (będąca równocześnie jej siedzibą) oraz sołectwa Glisno, Jarnatów i Rogi. Powierzchnia gminy wynosi 130 km². Sąsiednimi jednostkami administracyjnymi są gminy:

- Sulęcín (południowy zachód),
- Krzeszyce (północny zachód),
- Deszczno (północny wschód),
- Bledzew (wschód).

Najbliższymi ośrodkami miejskimi są:

- Gorzów Wielkopolski (38 km),
- Zielona Góra (107 km),
- Szczecin (118 km),
- Poznań (130 km),
- Berlin (163 km).

Rysunek 1. Gmina miejsko-wiejska Lubniewice

Źródło: <http://lubniewice.e-mapa.net/>

Większość powierzchni analizowanego obszaru stanowią tereny lesiste, determinujące kierunki kreowania koncepcji rozwoju.

Charakterystyka środowiska naturalnego:

- wysoka lesistość,
- duże zróżnicowanie układów wodnych i leśnych,
- siatka hydrograficzna o wielopowierzchniowych jeziorach powyżej 50 ha,
- duże różnice w wysokościach względnych na terenie falisto-pagórkowatym,
- obecność estetycznej infrastruktury o walorach historyczno-turystycznych.

Głównym elementem sieci wodnej są jeziora Lubniewsko, Lubiąż, Krajnik, Jarnatowskie, Krzywe, Janowiec, Śmierzące, Rogi oraz ciek wodny Lubniewka.

Na terenie gminy znajduje się niewielka powierzchnia obszarów przemysłowych oraz zurbanizowanych. Walory krajobrazowe powinny sprzyjać rozwojowi turystyki:

- wodnej, wykorzystującej sieć jezior oraz rzekę,
- pieszej, wykorzystującej szlaki o łącznej długości 60,3 km:
  - **niebieski** (14 km), wzdłuż jeziora Lubniewsko,
  - **czzerwony** (8,9 km), trasa Lubniewice – Trzcińce - jezioro Krzywe - szosa Jarnatów – Lubniewice,
  - **żółty** (11,5 km), trasa Jarnatów – Lubniewice – Pniewo,
  - **zielony** (10,9 km), trasa Lubniewice - Rezerwat Janie – Lubniewice,
  - **czarny** (4,8 km), trasa Lubniewice - wokół Jeziora Krajnik – Lubniewice,

- rowerowej, zawierającej szlaki o łącznej długości 67,1 km,:
  - o **niebieski** (21,1 km), trasa Osiecko – Lubniewice – Glisno - Górski Młyn – Sobieraj – Jarnatów,
  - o **czerwony** (20,2 km), trasa Lubniewice - Rezerwat Janie – Rogi – Jarnatów,
  - o **żółty** (2,5 km), od czerwonej trasy rowerowej do Rogi,
- agroturystyki.

Ze względu na swoją wyjątkowość, na terenie gminy zostały utworzone obszary, objęte prawną ochroną terenów zielonych:

- Rezerwat Przyrody „Janie im. Włodzimierza Korsaka”,
- Obszar chronionego krajobrazu „Jeziora Lubniewickie”,
- Zespół Przyrodniczo-Krajobrazowy „Uroczysko Lubniewsko”.

Na terenie gminy znajduje się 20 elementów, wpisanych do rejestru pomników przyrody. Ich charakterystykę przedstawiono w poniższej tabeli:

Tabela 2. Zestawienie pomników przyrody

wojewódzki nr rejestru	położenie przedmiotu	nazwa przedmiotu	opis przedmiotu
125	Nadleśnictwo Skwierzyna	2 dęby szypułkowe	obw. 565 i 560 cm, wys. 28 m
132	Wieś Lubniewice	grab pospolity odm. debolistna	obw. 191 cm, wys. 30 m
138	Wieś Lubniewice	głaz narzutowy	obw. 921 cm, wys. 5,5 m
141	Wieś Lubniewice	dąb szypułkowy	obw. 690 cm, wys. 17 m
217	Nadleśnictwo Skwierzyna	orzeł bielik	2 gniazda na 130 letnich sosnach
240	Nadleśnictwo Skwierzyna	orzeł bielik	1 gniazdo na 100 letniej sośnie
334	Park zabytkowy w Gliźnie	buk pospolity	5 sztuk, obw. 314-345 cm, wys. 33-36 m
335	Park zabytkowy w Gliźnie	jesion wyniosły	4 sztuki, obw. 251-314 cm, wys. 30-36 m
336	Park zabytkowy w Gliźnie	lipa drobnolistna	obw. 377 cm, wys. 21 m
337	Park zabytkowy w Gliźnie	klon jawor	obw. 314 cm, wys. 31 m

wojewódzki nr rejestru	położenie przedmiotu	nazwa przedmiotu	opis przedmiotu
349	Plac kasztanowy w Lubniewicach	dąb szypułkowy	obw. 501 cm, wys. 25 m
350	Nadleśnictwo Skwierzyna	buk pospolity	obw. 256 cm, wys. 25 m
351	Nadleśnictwo Skwierzyna	dąb szypułkowy	obw. 304 cm, wys. 19 m
52	Wieś Sobieraj, nr dz. 3	głaz narzutowy	obw. 500 cm, wys. 7 m
507	Nadleśnictwo Skwierzyna	świerk pospolity	obw. 285 cm, wys. 25 m
508	Nadleśnictwo Skwierzyna	wiąz szypułkowy	obw. 250 cm, wys. 25 m
509	Nadleśnictwo Skwierzyna	dąb szypułkowy	obw. 310 cm, wys. 24 m
510	Nadleśnictwo Skwierzyna	buk pospolity	obw. 390 cm, wys. 24 m
511	Nadleśnictwo Skwierzyna	dąb szypułkowy	obw. 440 cm, wys. 23 m
512	Nadleśnictwo Skwierzyna	stanowisko bluszczu	na pow. 2 ha występuje 30 egz. Kwitnących w 100 letnim drzewie sosnowym

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy

DZIEDZICTWO KULTUROWE I ZABYTKI

Na terenie gminy znajduje się wiele wysoko sklasyfikowanych obiektów o wartości historycznej. Szczegółowe informacje o poszczególnych budynkach, punktach i elementach zostały przedstawione w poniższej tabeli. Na uwagę zasługuje fakt, że w każdej części gminy znajdują się obiekty o wysokich walorach historycznych.

Tabela 3. Obiekty w rejestrze i ewidencji zabytków

Lp.	Miasto Lubniewice	data powstawania	nr rejestru
1	Kościół p.w. matki Boskiej Różańcowej	XIV/XV	29/76
2	Stary Zamek	1793 r.	326/90
3	Wieża - dzwonnica przy kościele	2 poł XIX w.	
4	Nowy Zamek	1909r.	327/90
5	Park Zamkowy	XVIII w.	375/91

Lp.	Miasto Lubniewice	data powstawania	nr rejestru
6	Chata, ul. Jana Pawła II 2	1781 r.	336,9
7	Zespół folwarczny	XVI w.	
8	Wieża widokowa	XIX w.	
9	Wozownia, ul. Zamkowa	pocz. XX w.	
Trzcińce			
10	Zespół folwarczny	przeł. XIX/XX w.	
11	Dom mieszkalny nr 7	pocz. XX w.	
12	Dom mieszkalny, bud. Gosp. Nr 4	pocz. XX w.	
13	Dom mieszkalny nr 1	pocz. XX w.	
Świerczów			
14	Park pałacowy, 12 ha	XIX w.	
15	Fabryka	XIX w.	
16	Dom mieszkalny nr 2, 3, 4, 5, 6 - 4 ćw	XIX w.	
Rogi			
17	Zespół folwarczny	XIX w.	
18	Park pałacowy, 4 ha	1910 r.	254/79
19	Pałac, 3 ćw	XIX w. Ok. 1910 r.	254/79
Jarnatów			
20	Zespół folwarczny	XIX w.	
21	Pałac rodu Waldów	XVIII w.	340/90
22	Park pałacowy, 4,5 ha	XVIII w.	350/91
23	Kościół pw. matki Boskiej Szkaplerznej	XVIII w.	185/76
Glisno			
24	Zespół folwarczny	1862r.	
25	Oficyna pałacowa I	XIX w.	
26	Oficyna pałacowa II	XIX w.	
27	Sztuczna ruina w parku pałacowym	poł. XIX w.	
28	Mauzoleum Henochów	1837r.	
29	Pałac	1770r.	13/76
30	Kościół pw. Serca Jezusowego	1837r.	61/76
Lubniewice-Suszyce			
31	Ogród dworski, 1,7 ha	pocz. XIX w.	
32	Zespół folwarczny	XVI w.	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy

Tabela 4. Obiekty o wartościach archeologicznych na terenie gminy

lp.	nr	funkcja	chronologia
Glisno			

lp.	nr	funkcja	chronologia
1	1	śląd osadnictwa	kultura łużycka
2	2	2 punkty osadnictwa	kultura łużycka, okres wczesnośredniowieczny
3	3	3 punkty osadnictwa, śląd osadnictwa	kultura łużycka, okres rzymski, pradzieje, okres nowożytny
4	4	2 punkty osadnictwa	okres wczesnośredniowieczny, pradzieje
5	5	punkt osadnictwa	neolit?
6	6	punkt osadnictwa	neolit?
7	8	punkt osadnictwa	kultura łużycka
8	9	punkt osadnictwa	okres wczesno rzymski
9	10	2 osady osadnicze, śląd osadnictwa	neolit, okres wpływów rzymskich, okres późnośredniowieczny
10	12	osada	epoka kamienia, kultura łużycka
11	13	śląd osadnictwa	kultura łużycka
12	18	punkt osadnictwa	okres wpływów rzymskich
Lubniewice			
13	1	2 osady	kultura łużycka, wczesne średniowiecze
14	2	2 osady	kultura łużycka, średniowiecze
15	3	osada otwarta	kultura łużycka
16	4	3 osady	kultura łużycka, okres rzymski, wczesne średniowiecze
17	5	osada	kultura łużycka
18	6	2 osady	wczesne średniowiecze, średniowiecze
19	7	2 osady	kultura łużycka, średniowiecze
20	8	osada	kultura łużycka
21	9	osada	kultura łużycka
22	10	osada	okres rzymski
Glisno			
23	23	śląd osadnictwa	średniowiecze
24	24	osada, punkt osadnictwa	kultura łużycka, okres późnośredniowieczny
25	25	osada, śląd osadnictwa	okres późnośredniowieczny, pradzieje
26	26	osada	kultura łużycka
27	27	Krzemienica, cmentarzysko	mezolit, kultura łużycka
28	28	osada?	okres wpływów rzymskich
29	29	punkt osadnictwa	kultura łużycka i okres wczesnośredniowieczny
30	30	punkt osadnictwa	kultura łużycka
31	31	punkt osadnictwa	neolit
32	32	osada	kultura łużycka

lp.	nr	funkcja	chronologia
33	33	2 ślady osadnictwa, punkt osadnictwa	epoka kamienia, kultura łużycka
34	34	2 ślady osadnictwa	okres wpływów rzymskich, okres późnośredniowieczny
35	35	śląd osadnictwa, punkt osadnictwa	neolit, wczesny brąz, okres wpływów rzymskich
36	54	punkt osadnictwa	okres późnośredniowieczny, pradzieje
37	55	Grodzisko Wkłęśłe	okres wczesnośredniowieczny
38	56	śląd osadniczy	okres późnośredniowieczny
39	57	punkt osadniczy	kultura łużycka
40	58	fragment wsi	okres późnośredniowieczny
41	59	2 ślady osadnicze	kultura łużycka, okres nowożytny
42	60	2 ślady osadnicze	okres późnośredniowieczny, pradzieje
43	61	punkt osadnictwa, ślad osadnictwa	okres wpływów rzymskich, okres nowożytny
44	62	osada	kultura łużycka
45	63	śląd osadnictwa	kultura łużycka
46	64	osada	mezolit, kultura łużycka
Lubniewice			
47	18	punkt osadnictwa, 2 ślady osadnictwa	okres wczesnośredniowieczny, okres późnośredniowieczny
48	19	2 ślady osadnictwa	kultura łużycka?, okres późnośredniowieczny
Jarnatów			
49	7	śląd osadnictwa	okres wczesnośredniowieczny
50	8	śląd osadnictwa, osada	epoka kamienia, okres wpływów rzymskich
51	9	śląd osadnictwa	neolit?
52	10	punkt osadnictwa, ślad osadnictwa	kultura łużycka?, okres nowożytny
53	11	2 ślady osadnictwa, osada	epoka kamienia? Kultura łużycka? Okres późnośredniowieczny
54	12	obozowisko, ślad osadnictwa	mezolit, okres wpływów rzymskich
55	13	2 ślady osadnictwa	epoka kamienia, pradzieje
56	14	osada	kultura łużycka
57	15	śląd osadnictwa, punkt osadnictwa	neolit schyłkowy, kultura łużycka
58	16	osada	kultura łużycka
59	17	śląd osadnictwa	kultura łużycka?
Lubniewice			
60	1	osada	wczesne średniowieczne (X-XI w.), Rejestr Zabytków nr 41/67
61	1	osada	wczesne średniowieczne (X-XI w.), Rejestr Zabytków nr 42/67

lp.	nr	funkcja	chronologia
62	2	osada	okres rzymski?
63	3	2 osady	kultura łużycka, średniowiecze
64	4	osada	kultura łużycka, Rejestr Zabytków nr 62/68
65	5	osada?	kultura łużycka
66	6	2 osady	kultura łużycka, średniowieczne, Rejestr Zabytków nr 56/68
67	7	osada	kultura łużycka, Rejestr Zabytków nr 57/68
Rogi			
68	36	2 ślady osadnictwa, osada	mezolit, wczesne średniowiecze nowożytność
69	37	śląd osadnictwa	starożytność
70	38	2 ślady osadnictwa	starożytność, nowożytność
71	39	śląd osadnictwa	starożytność

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy

STRUKTURA UŻYTKOWANIA GRUNTÓW

Gmina Lubniewice zajmuje obszar 12 969 ha. Analizując strukturę powierzchni gminy, należy zwrócić uwagę na wysoki poziom występowania gruntów leśnych oraz zadrzewionych i zakrzewionych razem, sięgający blisko 69,0%. Łączna powierzchnia terenów leśnych stanowi 8 900 ha. Rozległy obszar stanowią również użytki rolne, stanowiące 23,3% areалу gminy. Największą część terenów rolnych tworzą grunty orne, łąki i pastwiska trwałe oraz sady.

Należy zwrócić uwagę na marginalny stopień występowania gruntów zabudowanych i zurbanizowanych (272 ha), odpowiadających jedynie za 2,1% powierzchni gminy. Dokonując dalszej analizy, warto zanotować, iż wyłącznie 8,1% tych użytków stanowią tereny mieszkalne a 5,9% - tereny przemysłowe.

Prawie dwukrotnie większy areal od terenów zabudowanych zajmują grunty znajdujące się pod wodami różnych kategorii.

Tabela 5. Struktura użytkowania gruntów na terenie gminy w 2014 r.

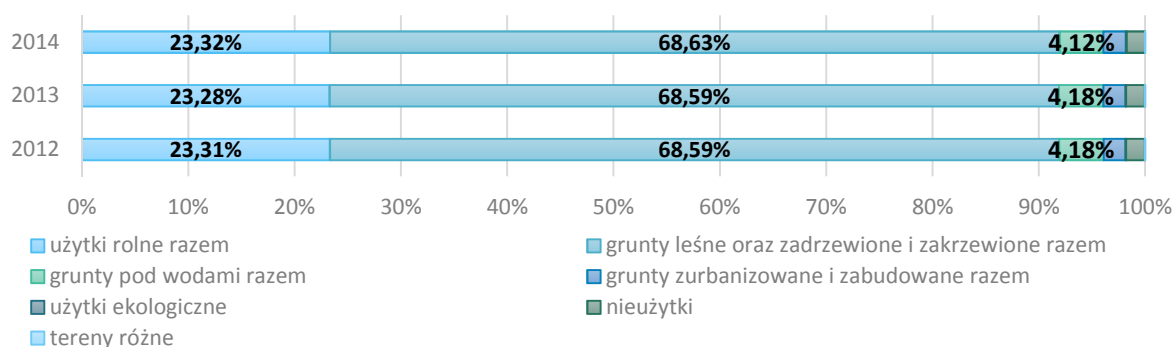
Wyszczególnienie powierzchni	Powierzchnia [ha]	Udział w powierzchni gminy [%]
Użytki rolne razem, w tym m.in.:	3024	
– grunty orne	2634	23,32
– sady	2	
– łąki i pastwiska trwałe	260	
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione razem, w tym m.in.:	8900	
– lasy	8812	68,63
– grunty zadrzewione i zakrzewione	82	
Grunty pod wodami razem	534	4,12
Grunty zabudowane i zurbanizowane razem, w tym m.in.:	272	
– tereny mieszkaniowe	22	2,1
– tereny przemysłowe	16	
Użytki ekologiczne	13	0,1
Nie użytki	221	1,7
Tereny różne	5	0,04
OGÓŁEM	12 969	100

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W latach 2012-2014 powierzchnia gminy nie uległa zmianie. Należy zwrócić uwagę na symboliczny wzrost wielkości terenów będących użytkami rolnymi (o 0,01 punktu procentowego) oraz obszarów leśnych, zadrzewionych i zakrzewionych, których areał wzrósł o 0,04 p.p.

Analiza zmian w strukturze użytkowania gruntów pozwala zauważyć, iż nie występuje tendencja do wzrostu obszarów zabudowanych.

Wykres 6. Zmiany struktury użytkowania terenów gminy w latach 2012-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Zanieczyszczenie środowiska

Poniższe dane przedstawiają sytuację w produkcji odpadów niepoddanych selekcji wśród mieszkańców gminy Lubniewice. W latach 2010-2014 zaobserwowano dwie, różne fazy powstawania odpadów zmieszanych. Na przełomie lat 2010/2011, liczba niepoddanych selekcji śmieci zmalała o 17,9%, (do poziomu 370,54 ton). Otrzymana wartość znalazła odzwierciedlenie we wskaźnikach dotyczących produkcji odpadów na 1 mieszkańca (spadek o 17,3%) oraz w gospodarstwach domowych (spadek o 14,3%).

W kolejnym przedziale (lata 2011-2014) zarejestrowano systematyczny wzrost ilości produkowanych odpadów o 39,4%. W 2014 roku, wielkość odpadów zmieszanych osiągnęła poziom 516,46 ton. Udział odpadów produkowanych przez gospodarstwa domowe w ogólnym zestawieniu w okresie czterech lat wzrósł jedynie o 0,5%, nie stanowiąc jednocześnie istotnej zmiany w strukturze wytwarzanych śmieci.

Warto odnotować, iż w latach 2010-2014, liczba jednostek odbierających odpady według obszaru działalności zwiększyła się z dwóch do czterech.

Tabela 6. Zestawienie odpadów zmieszanych, tj. niepoddanych selekcji

	2010	2011	2012	2013	2014
ogółem [t]	451,28	370,54	388,94	495,69	516,46
ogółem na 1 mieszkańca [kg]	143,4	118,6	123,6	155,3	163,6
z gospodarstw domowych	324,40	278,18	296,92	341,45	367,88
odpady z gospodarstw domowych przypadające na 1 mieszkańca	103,0	89,0	94,4	107,0	116,5
jednostki odbierające odpady w badanym roku wg obszaru działalności	2	2	2	4	4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

3.3. Sfera gospodarcza

LICZBA I STRUKTURA PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH

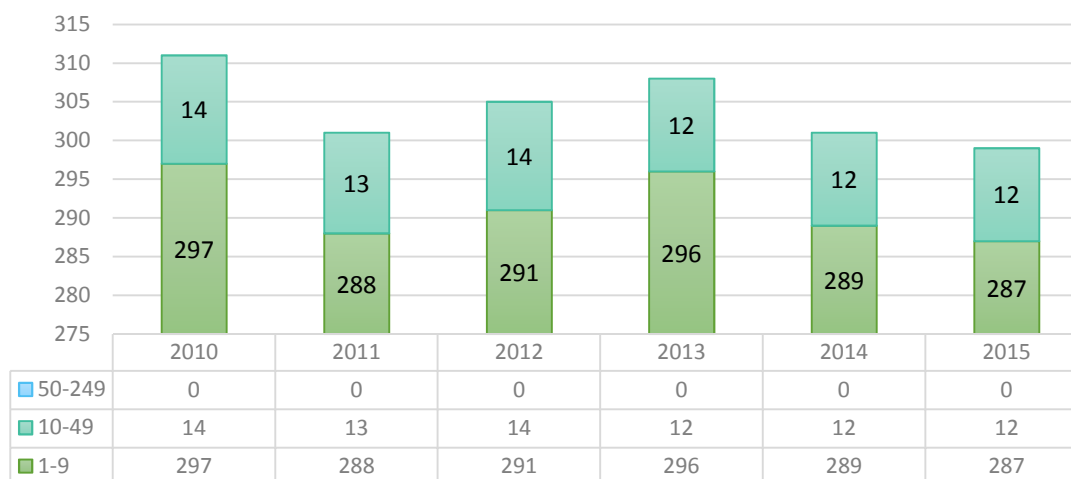
Zdolność gospodarcza regionu ma swoje podłoże wśród stopnia efektywności funkcjonowania podmiotów gospodarczych na lokalnym rynku. Wydajność przedsiębiorstw determinuje poziom płac, konkurencyjność regionu, przyciąganie inwestorów, a także poziom życia mieszkańców danego obszaru.

Liczba podmiotów gospodarczych wyniosła w 2015 roku 299. W okresie 5 lat zmniejszyła się o 3,9%. Jest to sygnał świadczący o konieczności zastanowienia się nad potrzebami oraz uwarunkowaniami rynkowymi przedsiębiorców.

Analizując wielkość podmiotów, należy zwrócić uwagę na fakt braku zakładów zatrudniających co najmniej 50 pracowników.

Liczba mikro przedsiębiorców zmalała w omawianym okresie o 3,4%, do poziomu 287. Analogiczna sytuacja miała miejsce wśród podmiotów zatrudniających od 10 do 49 pracowników (których to liczba zmalała o 14,29%, do poziomu 12 firm).

Wykres 7. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON na terenie gminy w latach 2010-2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.¹

¹ A - rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo

B - górnictwo i wydobywanie

C - przetwórstwo przemysłowe

D - wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych

E - dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją

-

Tabela 7. Struktura podmiotów gospodarczych ze względu na klasyfikację PKD

Obszar	SEKCJE PKD 2007*																				
	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	SiT	U	SUMA
1. Lubniewice - miasto	21	0	13	1	1	45	43	5	19	0	4	22	11	9	3	8	17	7	18	0	247
2. Glisno - sołectwo - obszar wiejski	5	0	3	1	0	8	10	0	2	0	1	1	0	1	1	0	2	1	1	0	37
3. Jarnatów - sołectwo - obszar wiejski	1	0	0	0	0	2	5	1	1	0	0	0	2	0	1	0	1	0	1	0	15
4. Rogi - sołectwo - obszar wiejski	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	2
OGÓŁEM	28	0	16	2	1	55	58	6	22	0	5	23	13	11	5	8	20	8	20	0	301

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W strukturze podmiotów gospodarczych występujących na terenie gminy, należy zaobserwować nierównomierne ich rozmieszczenie w poszczególnych jednostkach administracyjnych. Zdecydowana większość przedsiębiorstw zarejestrowała działalność w mieście Lubniewice (82,1% całości). W dalszej kolejności podmioty gospodarcze funkcjonują w sołectwie Glisno (12,3%), Jarnatów (5,0%) oraz Rogi (0,7%).

Najliczniejszymi branżami, w których funkcjonują przedsiębiorstwa w gminie są handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych i motocykli (58 podmiotów) oraz budownictwo (55 podmiotów). Nie ma natomiast podmiotów gospodarczych, prowadzących działalność z zakresu górnictwa i wydobywania, informacji i komunikacji oraz organizacji i zespołów eksterytorialnych.

Rozkład podmiotów gospodarczych ze względu na strukturę własnościową przyjmuje wartości nierównomierne. W 2015 roku funkcjonowało 15 przedsiębiorstw z sektora publicznego.

W 2015 roku w sektorze prywatnym funkcjonowały 282 podmioty gospodarcze. Ich liczba zmniejszyła się w okresie 5 lat o 5,0%.

Zdecydowaną większość (72,7% ogółu) przedsiębiorstw stanowiły osoby fizyczne, prowadzące działalność gospodarczą. Należy jednak odnotować, że ich liczba zmalała w latach 2010-2015 o 10,4%. W dalszej kolejności występują spółki handlowe (27), stowarzyszenia i organizacje społeczne (17) oraz spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego (13).

Warto podkreślić, iż największy wzrost liczby zanotowały stowarzyszenia i organizacje społeczne (z 11 do 17).

Tabela 8. Podmioty gospodarki narodowej według sektorów własnościowych w gminie Lubniewice

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Sektor publiczny ogółem	14	14	15	15	15	15
Sektor prywatny ogółem, w tym:	297	287	290	293	286	282

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	229	212	215	219	209	205
Spółki handlowe	25	29	27	27	28	27
Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	13	13	12	13	13	13
Spółdzielnie	1	1	1	1	1	1
Fundacje	0	0	0	0	0	0
Stowarzyszenia i organizacje społeczne	11	13	14	14	15	17

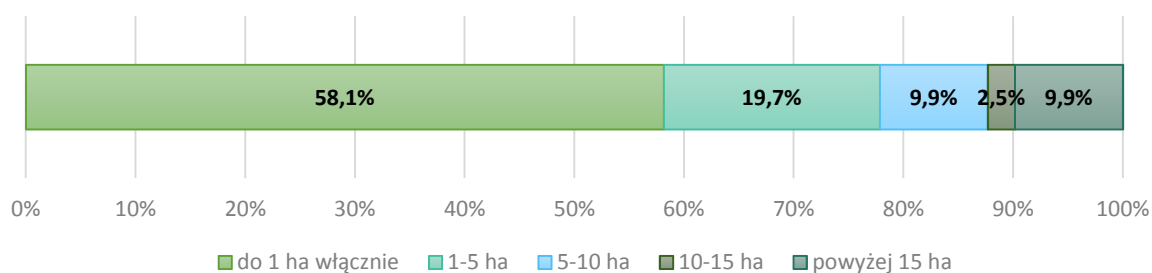
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

ROLNICTWO

Zgodnie z *Powszechnym Spisem Rolnym z 2010 roku* na terenie gminy największą grupę stanowiły gospodarstwa rolne zajmujące do 1 ha włącznie (58,1%). Prawie co piąte gospodarstwo zajmowało powierzchnię od 1 do 5 ha.

Na terenie gminy funkcjonuje tożsama liczba gospodarstw (9,9%) o obszarach użytków rolnych wynoszących od 5 do 10 ha, oraz tych przekraczających 15 ha.

Wykres 8. Struktura gospodarstw rolnych na terenie gminy

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Na terenie gminy Lubniewice funkcjonują łącznie 203 gospodarstwa rolne, o łącznej powierzchni 2182,75 ha. Ich użytki rolne (z czego większość w dobrej kulturze) stanowią 93,9% całości powierzchni gospodarstw.

Pod zasiewami znajduje się 66,36% areału ogółem. Warto odnotować, iż sady stanowią jedynie 2,26% całości powierzchni gospodarstw.

Tabela 9. Użytkowanie gruntów na terenie gminy

Wyszczególnienie	Gospodarstwa rolne ogółem	
	liczba	powierzchnia [w ha]
Grunty ogółem	203	2 182,75
Użytki rolne ogółem	203	2 049,62
Użytki rolne w dobrej kulturze	152	1 992,46
Pod zasiewami	86	1 448,54
Grunty ugorowane łącznie z nawozami zielonymi	45	104,30
Uprawy trwałe	20	228,92
Sady ogółem	8	49,46
Ogrody przydomowe	93	10,50
Łąki trwałe	53	193,58
Pastwiska trwałe	7	6,62
Pozostałe użytki rolne	74	57,16
Lasy i grunty leśne	34	68,01
Pozostałe grunty	150	65,12

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Najczęściej hodowanym zwierzęciem na terenie gminy jest drób, którego pogłowie wynosi ok. 5800 sztuk. 12 gospodarstw zajmuje się chowem trzody chlewnej, posiadając blisko 800 sztuk zwierząt, a 10 gospodarstw zajmuje się hodowlą koni (na terenie gminy jest ich 50).

Tabela 10. Pogłowie zwierząt hodowlanych na terenie gminy

Wyszczególnienie	Liczba gospodarstw	Zwierzęta gospodarskie
Bydło razem	0	0
– Bydło krowy	0	0
Trzoda chlewna razem	12	784

– Trzoda chlewna lochy	7	102
Konie	10	50
Drób ogółem	36	5 782
– Drób kurzy	32	1 126

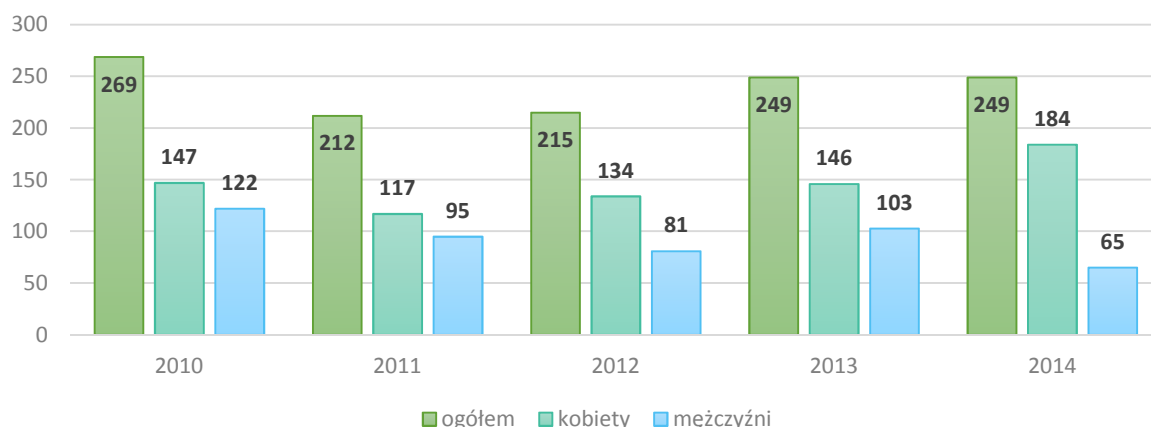
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

ZATRUDNIENIE

W latach 2010-2014 odnotowano tendencję wykazującą pogłębiającą się różnicę w strukturze zatrudnienia wśród kobiet i mężczyzn. Do 2011 roku proporcja zatrudnienia wskazywała na łagodną przewagę angażu kobiet, natomiast w kolejnych latach dynamika tego procesu się zwiększyła. W 2014 roku prawie 3 kobiety przypadały, na 1 pracującego mężczyznę.

Należy podkreślić, iż poniższe dane nie zawierają danych dotyczących osób pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, a także osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w sekcji rolnictwa, duchownych oraz pracowników organizacji, fundacji i związków (nie uwzględniając podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób).

Wykres 9. Liczba pracujących ogółem wg płci na terenie gminy w latach 2010-2014

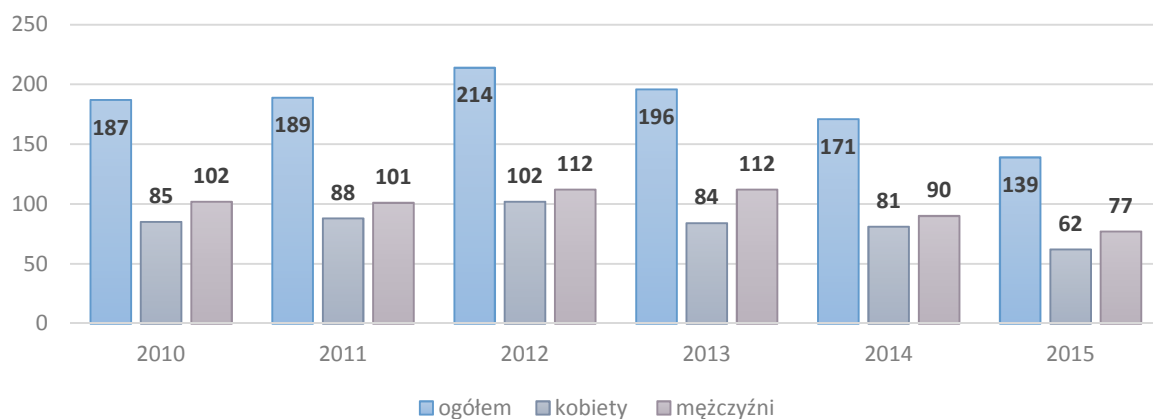
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

STAN I STRUKTURA BEZROBOCIA

Na terenie gminy Lubniewice sytuacja w liczbie bezrobotnych ulega polepszeniu. Należy jednak zaznaczyć, iż do 2012 roku liczba bezrobotnych zarejestrowanych w urzędzie systematycznie rosła, osiągając poziom 214 osób bez pracy. W kolejnych latach tendencja uległa zwrotowi, a liczba bezrobotnych zmniejszyła się o 35,1%. W 2015 roku zarejestrowanych było 139 osób pozostających bez pracy zarobkowej.

W strukturze płci, w każdym analizowanym okresie przeważała liczba bezrobotnych mężczyzn.

Wykres 10. Liczba bezrobotnych zarejestrowanych na terenie gminy w latach 2010-2015

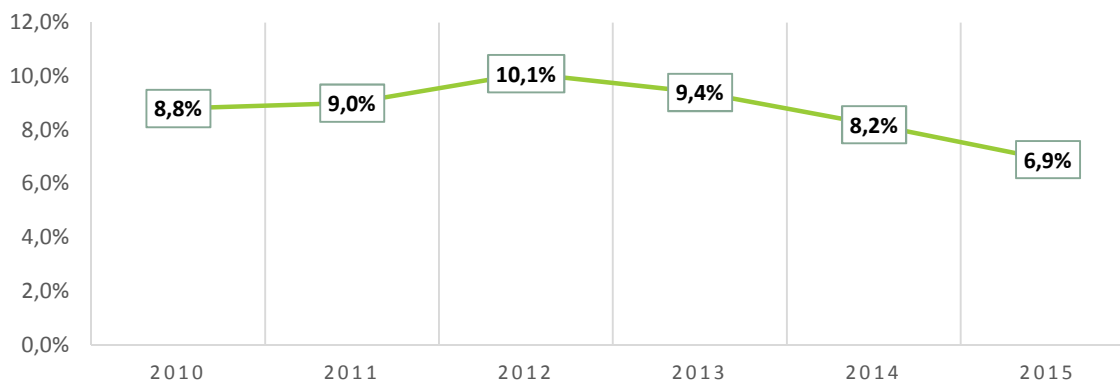

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Tożsame wyniki do kierunków zmian w liczbie bezrobotnych można zaobserwować na wykresie przedstawiającym udział bezrobotnych w stosunku do liczby osób w wieku produkcyjnym. Wartość wskaźnika wzrastała w latach 2010-2012, osiągając wartość 10,1%. W kolejnych latach nastąpiło odwrócenie trendu. Poziom wskaźnika obniżył się poniżej notowań z 2010 roku, osiągając w 2015 roku wartość 6,9%.

Przy korzystnej sytuacji gospodarczej w skali państwa, należy zakładać dalsze obniżanie odsetka osób bezrobotnych.

Wykres 11. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminie w latach 2010-2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

3.4. Infrastruktura techniczna

DROGI I KOMUNIKACJA

Do zadań lokalnej sieci dróg należy jak najefektywniejsze skomunikowanie ze sobą poszczególnych ośrodków, uwzględniając przy tym utrudnienia wynikające z uwarunkowań naturalnych, posiadanych środków technicznych, finansowych oraz technologii.

Na terenie gminy Lubniewice znajdują się drogi:

- krajowe:
  - nr 22 – relacja: Kostrzyn – Słońsk – Lemierzyce – Krzeszyce – Wałdowice – Bolemin -Gorzów Wielkopolski,
  - nr 24 – połączenie z miejscowościami: Poznań, Międzychód, Skwierzyna;
- wojewódzkie:
  - nr 136 – relacja: Wałdowice – Lubniewice – Glisno – Wędrzyn,
  - nr 137 – połączenie z miejscowościami: Sulęcín, Międzyrzecz;
- powiatowe:
  - F1279 – relacja: Rogi – Brzozowa – Kołczyn,
  - F1295 – relacja: Lubniewice – Bledzew – Skwierzyna,
  - F1297 – relacja: Miechów – Lubniewice,

- F1271 – relacja: Grochowo – Glisno,
- F1296 – relacja: Lubniewice – Osiedle Trzcince,
- F1272 – relacja: Trzemeszno Lubuskie – Glisno – Lubniewice,
- F1273 – przez Osiedle Świerczów,
- F1277 – relacja: Glisno – Dębowiec – Nowa Wieś.

Droga wojewódzka nr 136, przebiegająca przez Lubniewice powoduje zwiększone natężenie hałasu spowodowane ruchem samochodowym.

SIEĆ WODOCIĄGOWA I KANALIZACYJNA

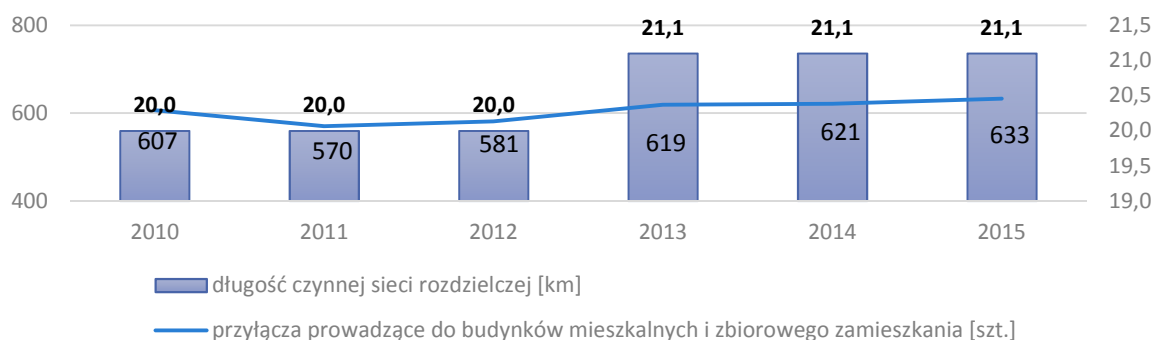
Gmina Lubniewice posiada lokalny system zaopatrzenia w wodę. W skład sieci wodociągowej wchodzi:

- komunalny wodociąg, uprawniający do korzystania z wody na terenie miasta Lubniewice oraz sołectw Glisno i Jarnatów,
- lokalne układy zaopatrzenia w wodę na Osiedlu Świerczów oraz w osadzie Rogi,
- ujęcia wody w Lubniewicach oraz w sołectwach Glisno i Jarnatów.

W 2015 roku długość czynnej sieci wodociągowej na terenie gminy osiągnęła długość 21,1 km. W latach 2010-2015 długość sieci systemu wodociągowego wzrosła o 5,5%.

Na przełomie lat 2010/2011 zmniejszyła się liczba przyłączy prowadzących wodę do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania do poziomu 570 sztuk. W kolejnych latach odnotowano regularny, coroczny wzrost liczby nowych przyłączy. W okresie 5 lat ich liczba zwiększyła się o 11,1%. W 2015 roku funkcjonowały 633 przyłącza sieci wodociągowej.

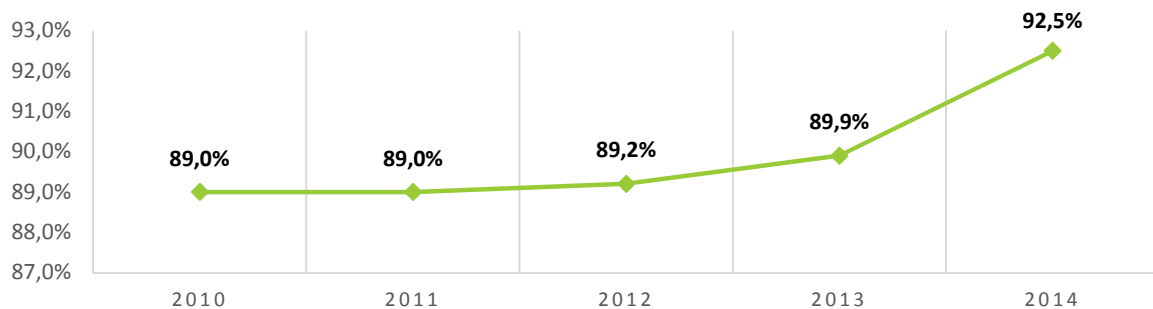
Wykres 12. Długość czynnej sieci wodociągowej na terenie gminy w latach 2010-2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Dane przedstawione na poniższym wykresie oznaczają odsetek osób korzystających z sieci wodociągowej w stosunku do ogółu ludności gminy. W 2010 roku wartość wskaźnika przybrała wartość 89,0%. W 2012 roku nastąpił marginalny wzrost odsetka osób korzystających z sieci wodociągowej do poziomu 89,2%, w kolejnym okresie do 89,9%, natomiast w 2014 roku wartość wskaźnika osiągnęła 92,5%.

Wykres 13. Korzystający z instalacji wodociągowej w % ogółu ludności gminy w latach 2010-2014

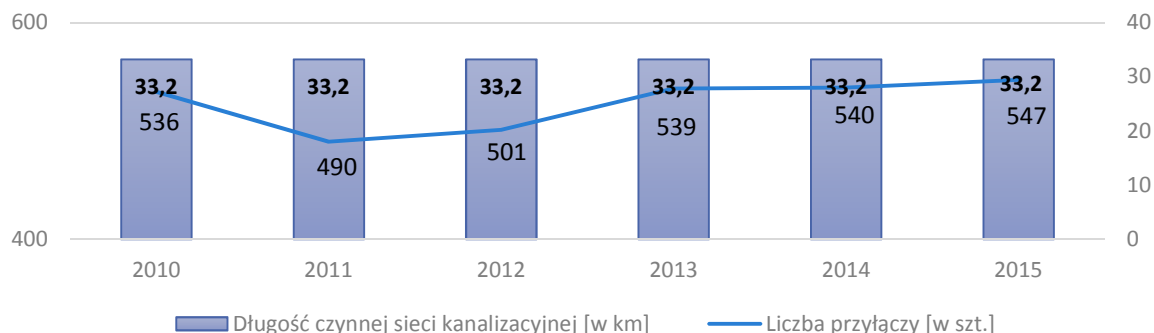

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

W 2015 roku długość czynnej sieci rozdzielczej kanalizacyjnej wynosiła 33,2 km. Nie zmieniała ona swojej wartości w okresie 5 poprzednich lat.

W latach 2011-2015 zwiększała się natomiast liczba przyłączy. Odnotowano wzrost o 11,6%, do poziomu 547 sztuk.

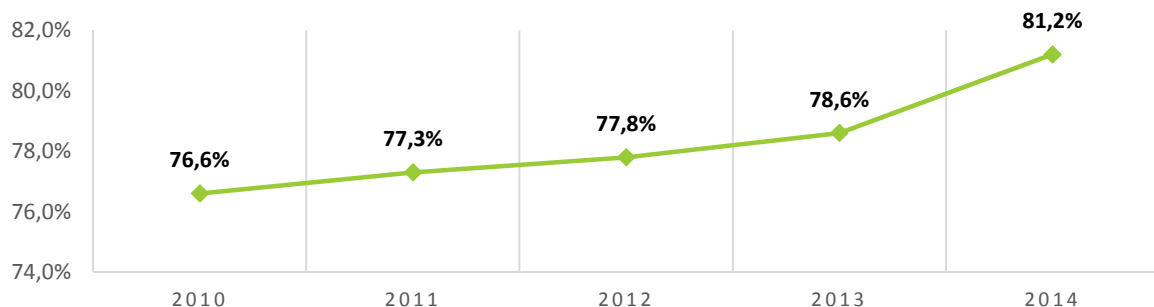
Wykres 14. Długość czynnej sieci kanalizacyjnej [w km] oraz liczba przyłączy [w szt.] w latach 2010-2015 na terenie gminy Lubniewice

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

W latach 2010-2015 zaobserwowano systematyczny wzrost odsetka osób korzystających z instalacji kanalizacyjnej. W 2010 roku wskaźnik ten wynosił 76,6%, natomiast w 2015 roku odnotowano go na poziomie 81,2%.

Wykres 15. Korzystający z instalacji kanalizacyjnej w % ogółu ludności gminy w latach 2010-2014

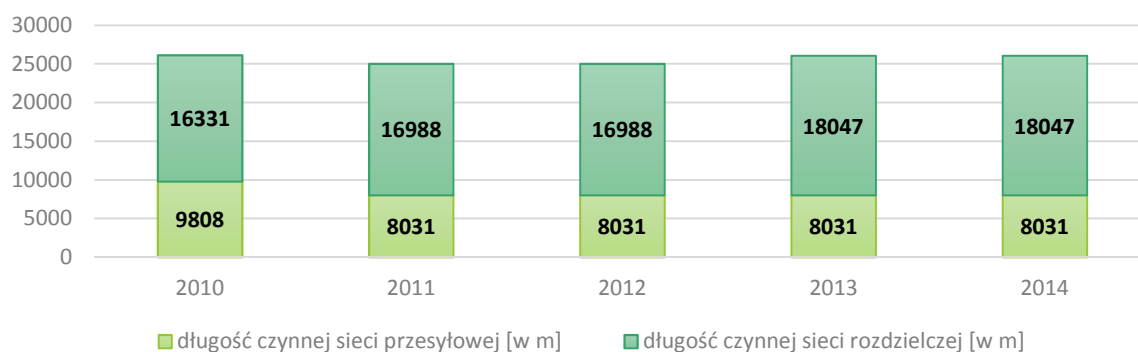

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

SIEĆ GAZOWA, CIEPŁOWNICZA I ELEKTRYCZNA

W latach 2010-2014 długość czynnej sieci rozdzielczej, sieci gazowej służącej do transportu i dystrybucji gazu pod ciśnieniem niższym niż 0,5 MPa wzrosła o 10,5% (do 18 047 m w 2014 roku). W omawianym okresie należy odnotować dodatnią tendencję, prognozującą dalszą, systematyczną poprawę sytuacji infrastruktury komunalnej. Analogiczną kwestią jest długość gazowej sieci przesyłowej, a więc gazociągu przesyłającego ładunek pod wysokim ciśnieniem (powyżej 1,6 MPa). Długość bardziej wydajnych rurociągów zmieniła swoją wartość – w latach 2010-2011 ich wielkość spadła o 18,1%, do poziomu 8031 m.

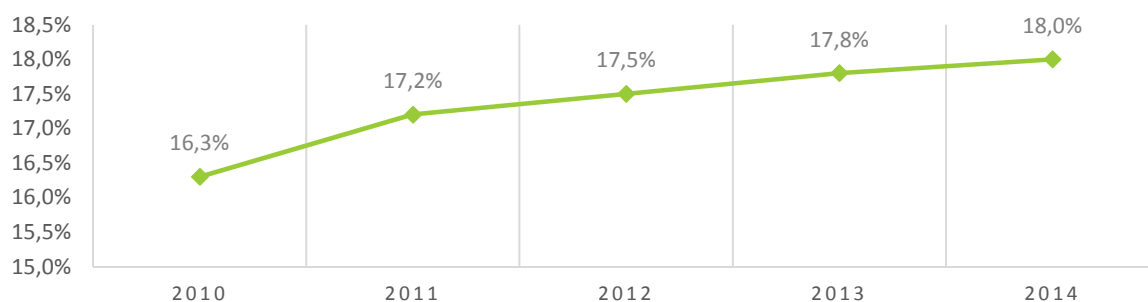
Wykres 16. Długość czynnej sieci gazowej w latach 2010-2014 na terenie gminy

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

W 2014 roku 18,0% lokalnej społeczności korzystało z sieci gazowej. W latach 2010-2014 zanotowano w tej sferze wzrost o 1,7 punktu procentowego.

Wykres 17. Korzystający z instalacji gazowej w % ogółu ludności gminy w latach 2010-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

ZASOBY MIESZKANIOWE

W 2015 roku na terenie gminy Lubniewice funkcjonowało 669 budynków mieszkalnych. W latach 2010-2015 ich liczba wzrosła o 62.

W sferze mieszkalnej na terenie gminy należy odnotować pozytywną zmianę. Wszystkie wskaźniki dotyczące warunków mieszkaniowych z roku na rok zwiększały swoje wartości.

Liczba mieszkań w latach 2010-2014 wzrosła o 3,9%, do poziomu 1082. Podczas jednego roku powstaje średnio 10 nowych mieszkań. Jednocześnie z większą liczbą mieszkań, wzrasta liczba izb. W omawianym okresie liczba pomieszczeń wzrosła o 5,2% - w 2014 roku zarejestrowano w gminie 4662 izby.

W okresie 5 lat powierzchnia mieszkań wzrosła o 7,8%.

Tabela 11. Zasoby mieszkaniowe na terenie gminy w latach 2010-2014

	2010	2011	2012	2013	2014
Liczba budynków mieszkalnych	607	628	637	650	659
Liczba mieszkań	1 041	1 050	1 059	1 073	1 082
Liczba izb	4 430	4 479	4 528	4 616	4 662
Powierzchnia użytkowa mieszkań [m ²]	86 244	87 371	88 883	91 449	92 969

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Poniższe zestawienie wskaźników dotyczy czynników wpływających na stan oraz jakość infrastruktury komunalnej na terenie gminy Lubniewice. Wraz z większą liczbą mieszkań oraz izb nastąpiła stopniowa poprawa warunków mieszkalnych. Wyposażenie mieszkań w wodociągi wzrosło o 0,04 punktu procentowego, w łazienki o 0,16 punktu procentowego, natomiast w centralne ogrzewanie o 1,06 punktu procentowego.

Należy prognozować dalsze polepszanie warunków mieszkalnych na terenie gminy Lubniewice.

Tabela 12. Wyposażenie mieszkań na terenie gminy w instalacje

Wyszczególnienie	Udział [w%]
2010 rok	
Wodociągi	99,04%
Łazienka	95,87%
Centralne ogrzewanie	72,14%
2014 rok	
Wodociągi	99,08%
Łazienka	96,03%
Centralne ogrzewanie	73,20%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

3.5. Infrastruktura społeczna

EDUKACJA

Na terenie gminy Lubniewice w latach 2010-2014 funkcjonowała jedna placówka wychowania przedszkolnego.

Na analizowanym obszarze istniały 4 oddziały wychowania przedszkolnego, tworzące wspólnie 90 miejsc dla dzieci. W 2012 liczba miejsc w przedszkolach została zredukowana z poziomu 95 do 90, w pozostałych okresach nie ulegała zmianie.

W diagnozowanym czasie liczba dzieci w przedszkolach zmieniała się. Zanotowano ich gwałtowny spadek na przełomie lat 2011/2012, kiedy liczba dzieci zmalała o 17,9%, do poziomu 69. W kolejnych latach liczba dzieci zwiększała się systematycznie, odnotowując 78 w 2014 roku.

Na obszarze gminy funkcjonuje jedna placówka wychowania podstawowego. Szkoła Podstawowa im. Janusza Korczaka znajduje się w miejscowości Lubniewice. W analizowanym okresie nie odnotowano jednoznacznego trendu we fluktuacjach liczby dzieci spełniających obowiązek szkolny. W 2014 liczba dzieci uczęszczających do szkoły podstawowej wynosiła 171.

W gminie prowadzi działalność jedna szkoła gimnazjalna. Gimnazjum im. Włodzimierza Korczaka również zlokalizowane jest w Lubniewicach. W odróżnieniu od placówki nauczania podstawowego, w gimnazjum liczba uczniów systematycznie spada. Z każdym kolejnym okresem odnotowywano spadek liczby uczniów. W 2014 roku odnotowano 84 dzieci. W porównaniu z 2010 rokiem ich liczba zmalała o 25,0%.

Na terenie gminy nie funkcjonują placówki kształcenia ponadgimnazjalnego.

Tabela 13. Dane statystyczne na temat oświaty i edukacji w latach 2012-2014

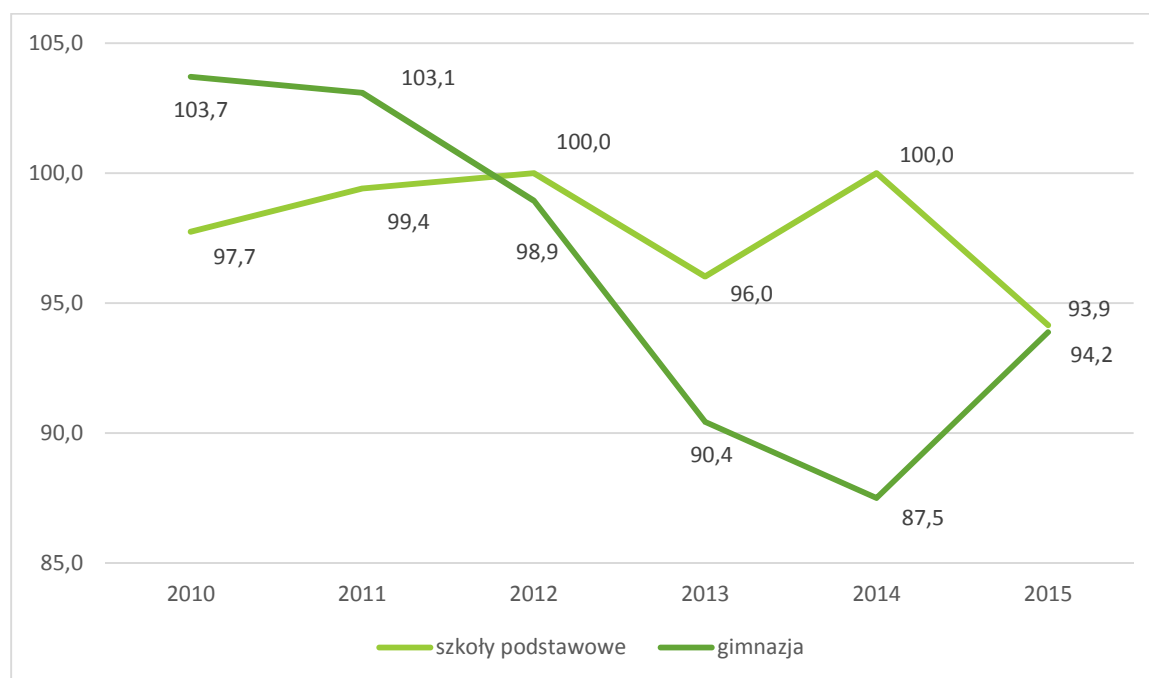
	2010	2011	2012	2013	2014
Placówki wychowania przedszkolnego	1	1	1	1	1
Oddziały wychowania przedszkolnego	4	4	4	4	4
Miejsca w przedszkolach	95	95	90	90	90
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego	84	84	69	71	78
Szkoły podstawowe	1	1	1	1	1
Uczniowie szkół podstawowych	173	166	171	169	171
Szkoły gimnazjalne	1	1	1	1	1
Uczniowie szkół gimnazjalnych	112	100	93	85	84
Szkoły ponadgimnazjalne	0	0	0	0	0
Uczniowie szkół ponadgimnazjalnych	0	0	0	0	0
Liczba uczniów przypadająca na jeden oddział w szkołach podstawowych	22	24	19	19	19
Liczba uczniów przypadająca na jeden oddział w szkołach gimnazjalnych	19	17	19	21	21

Liczba uczniów przypadająca na jeden oddział w szkołach ponadgimnazjalnych	0	0	0	0	0
--	---	---	---	---	---

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Wartość współczynnika skolaryzacji brutto w 2015 roku wyniosła 93,9 dla gimnazjów i 94,2 dla szkół podstawowych. Dla porównania, w 2010 roku wartości te osiągnęły kolejno 103,7 i 97,7.

Wykres 18. Wartość współczynnika skolaryzacji brutto dla szkół podstawowych oraz gimnazjalnych na terenie gminy

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

KULTURA, SPORT I REKREACJA

Gminny Ośrodek Kultury „Pod Morwą”, znajdujący się przy ul. Jana Pawła II 51b realizuje zadania z zakresu działalności kulturowej w gminie Lubniewice. W jego skład wchodzi:

- Dom Kultury w Lubniewicach,
- Wiejski Dom Kultury w Jarnatowie,
- świetlica w Świerczowie,
- świetlica i sala wiejska w Gliźnie.

Szczegółowe zadania placówki stanowią:

- edukacja przez sztukę,

- organizacja wydarzeń artystycznych,
- promowanie lokalnej kultury na zewnątrz,
- tworzenie inicjatyw aktywizujących dzieci i młodzież,
- udostępnianie wartości kulturowych,
- nadzór nad zabytkami,
- kierowanie kołami zainteresowań, prowadzenie warsztatów,
- ułatwianie dostępu młodym artystom do rozwoju talentów.

Gminny Ośrodek Kultury prowadzi czynności z takich dziedzin jak:

- warsztaty tworzenia wyrobów z filcu,
- warsztaty plastyczne,
- zbiórki zuchów,
- edukacja żywieniowa,
- zajęcia plastyczne dla dzieci,
- studio piosenki,
- zajęcia taneczne,
- zajęcia instrumentalne,
- fitness,
- zajęcia animacyjne,
- malowanie na szkle.

Poddając analizie liczbę uczestników imprez kulturalno-rozrywkowych na terenie gminy Lubniewice, należy zwrócić uwagę na dwa różniące się od siebie okresy. Do 2013 roku liczba imprez nie zmieniała znacząco swojej wartości, natomiast liczba uczestników systematycznie malała. W latach 2011-2013 ich liczba zmalała o 13,8%, do poziomu 1780. W 2014 zanotowano gwałtowny skok liczby uczestników wydarzeń, pomimo spadku liczby imprez. W 2015 roku liczba imprez powtórnie uległa spadkowi do zaledwie 16. W latach 2014-2015 liczba uczestników zmalała o 30,0%, do poziomu 2350 osób.

Tabela 14. Zestawienie liczby uczestników imprez kulturalno-rozrywkowych

	2011	2012	2013	2014	2015
imprezy	30	34	30	25	16
uczestnicy imprez	2065	1990	1780	3335	2350
przeciętna liczba uczestników imprez na 1 mieszkańca	0,6589	0,62736	0,56436	1,04841	0,7496

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Zadania z zakresu kultury pełni w gminie również Biblioteka Publiczna w Lubniewicach, zlokalizowana na Osiedlu Słowiańskim 4. Placówka poza podstawową działalnością związaną z zarządzaniem księgozbiorem, zajmuje się także organizacją warsztatów edukacyjnych, czy spotkań autorskich. Do cyklicznych wydarzeń, współtworzonych przez Bibliotekę Publiczną należą:

- „Biblioteka bliżej przedszkolaka”,
- „Grupa zabawowa”,
- spotkania Dyskusyjnego Klubu Książki,
- „Święto Pluszowego Misia”.

Placówka kulturowa udostępnia również możliwość skorzystania ze sprzętu oraz następujących miejsc:

- kącik prasowy,
- Zielona Czytelnia,
- Kącik Malucha,
- bezpłatny dostęp do trzech stanowisk komputerowych z Internetem,
- biblioteczka dla najmłodszych,
- nowości wydawnicze.

Na przełomie lat 2010/2011 księgozbiór w Bibliotece Publicznej zmniejszył się o 67,5% (z poziomu 21 828 sztuk do 7 104). Miało to wpływ na wskaźnik liczby książek przypadających na 1000 mieszkańców, którego wartość zmieniła się z poziomu 6969,3, do 2266,8. W kolejnych latach liczba książek regularnie wzrastała, osiągając w 2015 roku 9 451 sztuk.

W latach 2010-2015 liczba czytelników zmniejszyła się o ponad 15,0%. W 2015 roku odnotowano zaledwie 457 użytkowników. Potwierdzenie negatywnej sytuacji

przedstawione zostało we wskaźniku traktującym o liczbie czytelników przypadających na mieszkańców. W omawianym okresie wartość wskaźnika spadła z poziomu 172, do 144.

W sferze wypożyczania księgozbioru na zewnątrz, należy zaobserwować dwie, następujące po sobie tendencje. W latach 2010-2013 zarejestrowano systematyczny wzrost wypożyczania księgozbioru. Na przełomie lat 2013/2014 nastąpił gwałtowny spadek o 36,7%, do poziomu 3494 książek na rok. W ostatnim okresie zanotowano nieznaczny wzrost wartości wypożyczania księgozbioru.

Biblioteka Publiczna w Lubniewicach nie została dostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych. Nie posiada ułatwień dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich, zarówno z wewnątrz, jak i na zewnątrz budynku oraz udogodnień dla użytkowników niewidzących i słabowidzących.

Tabela 15. Zestawienie wskaźników dotyczących dostępu do usług bibliotecznych.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
biblioteki i filie	1	1	1	1	1	1
pracownicy bibliotek	1	1	2	2	2	2
księgozbiór	21 828	7 104	7 713	8 270	8 701	9 451
czytelnicy w ciągu roku	541	382	448	407	462	457
wypożyczenia księgozbioru na zewnątrz	4 848	4 939	5 134	5 507	3 494	4 385
obiekty przystosowane dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich: wejście do budynku	0	0	0	0	0	0
obiekty przystosowane dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich: udogodnienia wewnątrz budynku	0	0	0	0	0	0
obiekt przystosowany dla użytkowników niewidzących i słabowidzących	0	0	0	0	0	0

ludność na 1 placówkę biblioteczną (łącznie z punktami bibliotecznymi ujętymi zgodnie z siedzibą jednostki macierzystej)	1 566	3 134	3 172	3 154	3 181	3 135
księgozbiór bibliotek na 1000 ludności	6 969,3	2 266,8	2 431,6	2 622,1	2 735,3	3 014,7
czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności	172	122	142	128	146	144
wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach	9,0	12,9	11,5	13,5	7,6	9,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Na terenie gminy funkcjonują kluby sportowe. Ich celem jest realizacja zadań z zakresu promocji kultury fizycznej wśród mieszkańców. Kluby sportowe w gminie:

- Klub Sportowy Glisno,
- Klub Sportowy „Lubniewiczanka” Lubniewice,
- Międzyszkolny Ludowy Uczniowski Klub Sportowy „Postomia” Filia Lubniewice,
- Uczniowski Klub Sportowy „SOKÓŁ”.

OCHRONA ZDROWIA

Do 2011 roku na obszarze gminy funkcjonowały dwie przychodnie, natomiast od kolejnego okresu ich liczba zmniejszyła się do jednej. Na terenie gminy zlokalizowany jest Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Praktyka Lekarza Rodzinnego SANVITA. Od 2000 roku placówka zakładu znajduje się w budynku przy ul. Osadników Wojskowych 13, stanowiącym mienie komunalne. W okresie 5 lat, liczba porad lekarskich zwiększyła się o 7,6%, odnotowując w 2015 roku liczbę 13 547 konsultacji. NZOZ tworzy zespół jednostek:

- poradnia lekarza rodzinnego,
- poradnia pielęgniarki środowiskowej rodzinnej,
- poradnia położnej środowiskowej rodzinnej,
- punkt felcherski.

Na terenie gminy znajduje się jedna „Apteka na Podzamczu”, zlokalizowana przy ul. Jana Pawła II 37 w Lubniewicach. W analizowanym okresie liczba ludności przypadająca na aptekę ogólnodostępną fluktuuje wraz ze zmianami w ogólnej liczbie mieszkańców. W 2015 roku wyniosła 3135 osób na aptekę.

Tabela 16. Zestawienie wskaźników dotyczących ochrony zdrowia

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
porady ogółem	12 591	13 138	13 267	13 199	13 602	13 547
przychodnie ogółem	2	2	1	1	1	1
ludność na aptekę ogólnodostępną	3 132	3 134	3 172	3 154	3 181	3 135

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Na obszarze gminy, za pilnowanie przestrzegania prawa i zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom oraz turystom odpowiedzialne są ponadto instytucje:

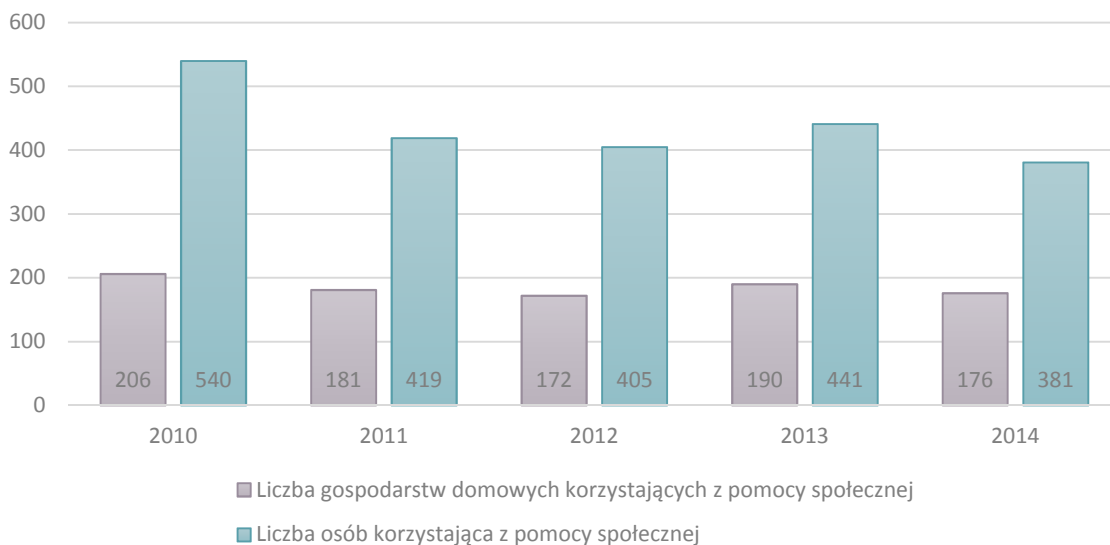
- Ochotnicza Straż Pożarna,
- Powiatowa Komenda Policji,
- Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe,
- Rewir Dzielnicowy w Lubniewicach,
- Obrona Cywilna.

POMOC SPOŁECZNA

Zadania z zakresu pomocy społecznej realizowane są przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, znajdujący się przy ulicy Jana Pawła II 51a. Do obowiązków pracowników instytucji należy realizacja zleceń z budżetu wojewódzkiego oraz zadań własnych Gminy. Ośrodek pomocy społecznej transferuje otrzymane środki finansowe dla osób i rodzin objętych programem wsparcia.

W latach 2010-2014 liczba rodzin objętych pomocą społeczną systematycznie się zmniejszała. W analizowanym okresie liczba rodzin, korzystających z pomocy społecznej zmniejszyła się o 29,5%, do poziomu 381. Tożsama sytuacja nastąpiła wśród osób korzystających ze wsparcia, gdzie dynamika spadku osiągnęła niższe wartości (14,6%). W 2015 roku zarejestrowano 176 beneficjentów pomocy społecznej.

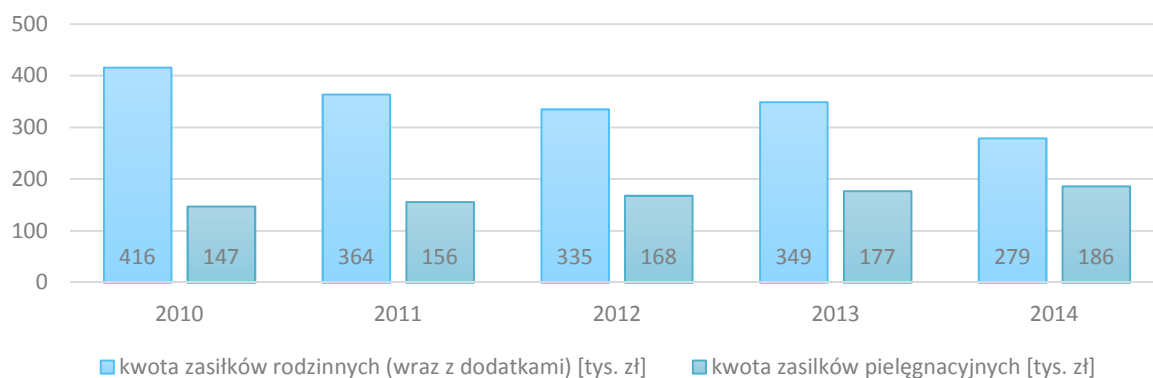
Wykres 19. Liczba gospodarstw domowych oraz osób korzystających z pomocy społecznej na terenie gminy w latach 2010-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Wraz ze spadkiem osób korzystających ze wsparcia instytucjonalnego, zmniejszała się łączna suma finansowa wypłacanych świadczeń. W latach 2010-2014 zaobserwowano rosnącą wysokość kwoty świadczeń rodzinnych oraz z drugiej strony zwiększenie się kwoty na zasiłki pielęgnacyjne. Sumując różnicę obu rodzajów zasiłku w omawianym okresie, należy dostrzec nominalny spadek wypłaconej kwoty o 98 tys. zł.

Wykres 20. Wysokość świadczeń rodzinnych wypłacanych w ciągu roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

AKTYWNOŚĆ SPOŁECZNA

Aktywność ludności gminy koncentruje się wokół działalności stowarzyszeń, fundacji, kół oraz innych związków. Ich celem jest przede wszystkim ochrona dorobku kultury, dbanie o rozwój gminy oraz organizacja życia społecznego. Na terenie gminy Lubniewice działa ich 15:

1. Jarnatów:

- Ochotnicza Straż Pożarna,
- Stowarzyszenie Kobiet.

2. Lubniewice:

- Koło Gospodyń,
- Stowarzyszenie Lubniewicki Klub Seniora "Gorące Serca",
- Stowarzyszenie Skarpa,
- Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Turystyki i Rekreacji w Lubniewicach,
- Klub Sportowy "Lubniewiczanka",
- Lubniewickie Towarzystwo Sportowe – Aktywni,
- Stowarzyszenie Właścicieli Domków Letniskowych w Lubniewicach "Na Skarpie",
- Stowarzyszenie Właścicieli Domków Letniskowych w Lubniewicach,
- Ochotnicza Straż Pożarna.

3. Glisno:

- Klub Sportowy,
- Ochotnicza Straż Pożarna,
- Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju i Promocji Wsi Glisno.

4. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych oraz skali i charakteru potrzeb rewitalizacyjnych na podstawie badań własnych

Zgodnie z *Ustawą z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji* wyznaczenie obszaru zdegradowanego następuje na podstawie koncentracji na nim negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym oraz jednoczesnym występowaniu na nim co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

1. gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw,
2. środowiskowych – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska,
3. przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszary, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych.

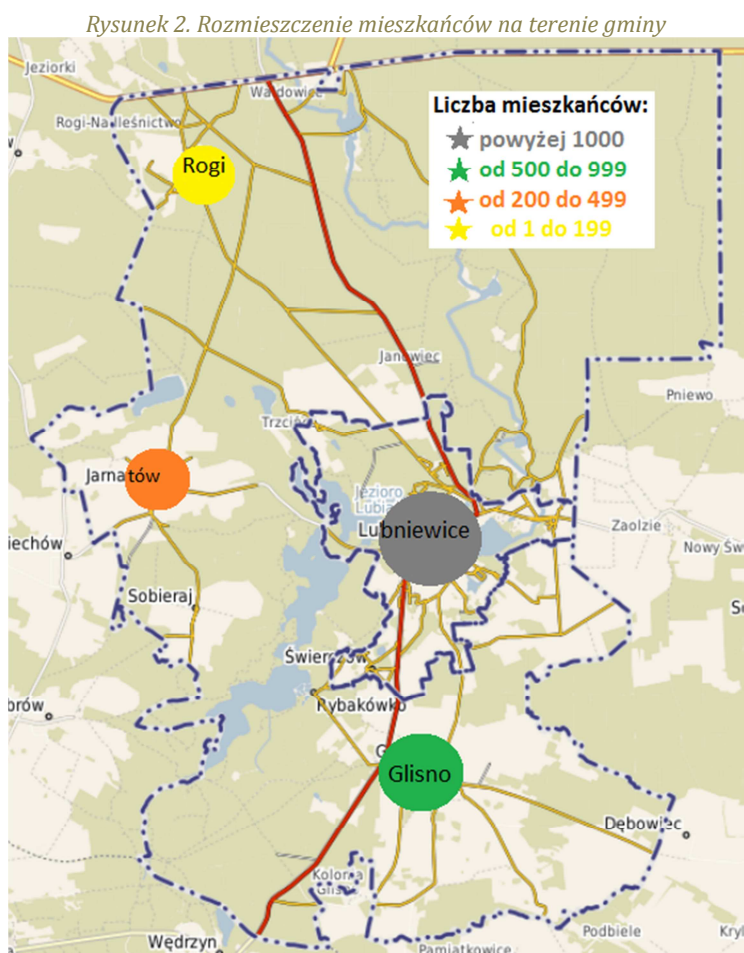
4.1. Sfera społeczna

Większość ludności gminy skupia się w miejscowości Lubniewice. W 2015 roku ich liczba wynosiła 1994 osoby. W największym stopniu mieszkańcy zgromadzeni są wokół:

- Os. Słowiańskiego (319),
- ul. Jana Pawła II (287),
- Os. Świerczów (192),
- ul. Skwierzyńskiej (141),

- ul. Osadników Wojskowych (140),
- Os. Trzcince (114).

Wartym odnotowania jest również fakt wysokiej liczby ludności sołectwa Glisno (749 mieszkańców). W dalszej kolejności ludność zamieszkuje miejscowości: Jarnatów (262), Rogi (37) oraz Sobieraj (28).

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Lubniewice oraz www.openstreemap.org

Tabela 17. Rozmieszczenie mieszkańców w gminie

Miejscowość	zameldowanie			Lubniewice/ulica	stałe	czasowe	razem
	stałe	czasowe	razem				
				Malinowa	16	1	17
Glisno	740	9	749	Morełowa	8	0	8
Jarnatów	258	4	262	Ogrodowa	36	0	36
Rogi	36	1	37	Oliwkowa	13	0	13
Sobieraj	27	1	28	Orzechowa	1	0	1
Lubniewice/ulica	zameldowanie			Osadników Wojskowych	139	1	140
	stałe	czasowe	razem	Osiedle Słowiańskie	310	9	319
Ariańska	30	1	31	Osiedle Suszyce	82	0	82

Dębowa	4	2	6	Osiedle Świerczów	191	1	192
Gorzowska	85	1	86	Osiedle Trzcince	111	3	114
Grabowa	3	2	5	Piastowska	38	0	38
Harcerska	20	0	20	Plac Kasztanowy	43	0	43
Hubalczyków	30	4	34	Plac Wolności	23	2	25
Jana Pawła II	268	19	287	Poziomkowa	2	0	2
Jarzębinowa	5	3	8	Przemysława	9	0	9
Jesionowa	3	0	3	Ratuszowa	5	0	5
Kasztanowa	11	0	11	Skwierzyńska	135	6	141
Klonowa	5	0	5	Słoneczna	9	0	9
Kolonia	37	0	37	Strzelecka	61	2	63
Krótką	16	1	17	Sulęcińska	51	2	53
Liliowa		2	2	Świerczewskiego	70	7	77
Lipowa	18	2	20	Zamkowa	34	1	35

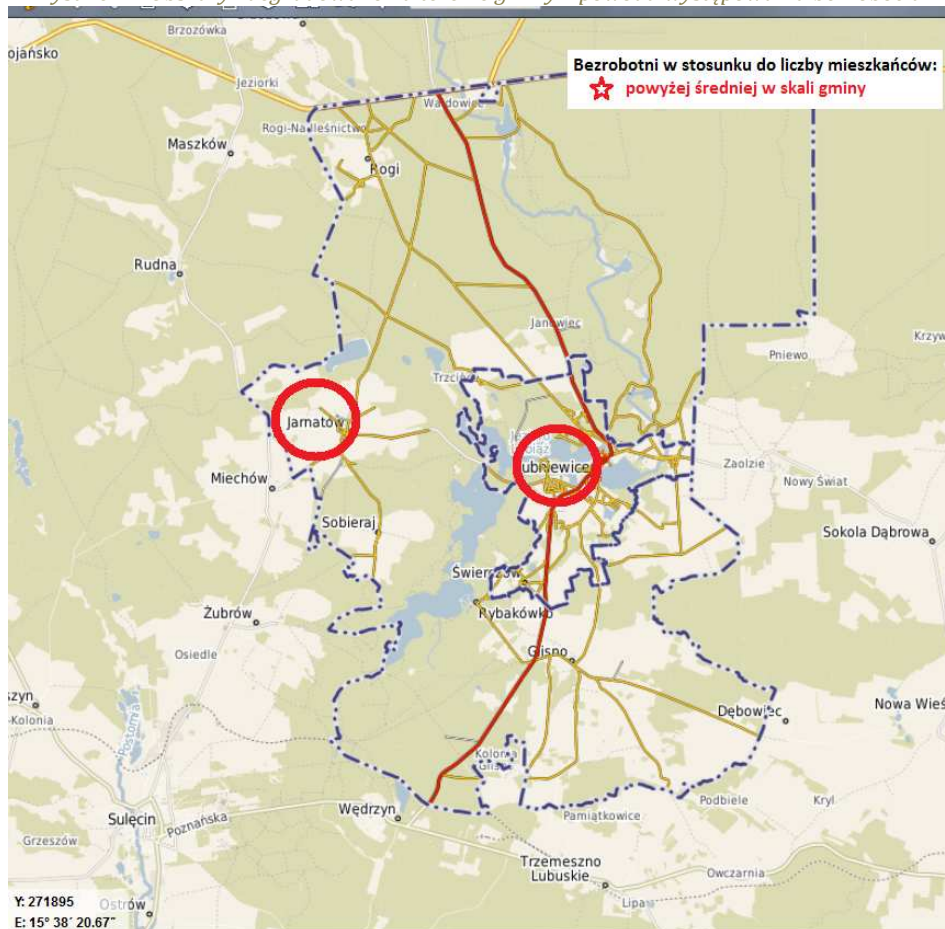
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy

Bezrobocie

Problematyka bezrobocia, w aspekcie najwyższego stopnia koncentracji zjawiska w stosunku do liczby osób zamieszkałych na różnych obszarach dotyczy głównie terenów sołectwa Jarnatów oraz miasta Lubniewice.

Warto zaznaczyć, iż dominującym rodzajem bezrobocia, występującym na wyznaczonych obszarach na poniższych rysunkach, jest bezrobocie długotrwałe. Charakteryzuje się ono długim okresem pozostawiania osoby bez zatrudnienia, w dłuższej perspektywie powoduje wykluczenie społeczne, bierność w działaniu oraz bezradność.

Rysunek 3. Obszary zdegradowane na terenie gminy z powodu występowania bezrobocia

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy

W przypadku poddania bardziej szczegółowej analizie miasta Lubniewice, należy wyznaczyć poszczególne tereny o najwyższej skali występowania zjawiska, są to:

- Osiedle Słowiańskie - 10,
- Osiedle Suszyce - 9,
- Osiedle Świerczów - 15,
- ul. Ariańska - 2,
- ul. Gorzowska - 4,
- ul. Hubalczyków - 1,
- ul. Jana Pawła II - 17,
- ul. Kolonia - 2,
- ul. Ogrodowa - 1,
- ul. Osadników Wojskowych - 5,
- Plac Kasztanowy – 3,
- Plac Wolności – 4,

- ul. Strzelecka – 3,
- ul. Zamkowa – 2.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy

Przestępczość

Problem przestępczości dotyczył w gminie głównie terenów miejskich. Zjawisko kradzieży mienia zostało odnotowane w mieście Lubniewice (8) oraz w sołectwie Glisno (1). Problem kradzieży mienia został zarejestrowany w mieście na:

- ul. Zamkowej – 3,
- ul. Jana Pawła II – 3,
- ul. Świerczewskiego – 2.

Rysunek 5. Obszary na terenie, których odnotowano zjawisko kradzieży mienia

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy

W 2015 roku na terenie gminy stwierdzono 8 kradzieży z włamaniem. Poniższy rysunek przedstawia miejsca występowania zjawiska, były to:

- Lubniewice – 7,
- Glisno – 1.

Częstotliwość występowania zjawiska była stosunkowo niska.

Rysunek 6. Obszary na terenie gminy, na których odnotowano kradzieże z włamaniem

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy.

Poddając bardziej szczegółowej analizie miejsca występowania zjawiska w mieście Lubniewice, należy wyznaczyć tereny:

- ul. Zamkowej – 2,
- ul. Świerczewskiego – 1,
- ul. Sulęcińskiej – 2,
- Osiedle Świerczów – 1.

Rysunek 7. Obszary na terenie miasta, na których odnotowano kradzieże z włamaniem

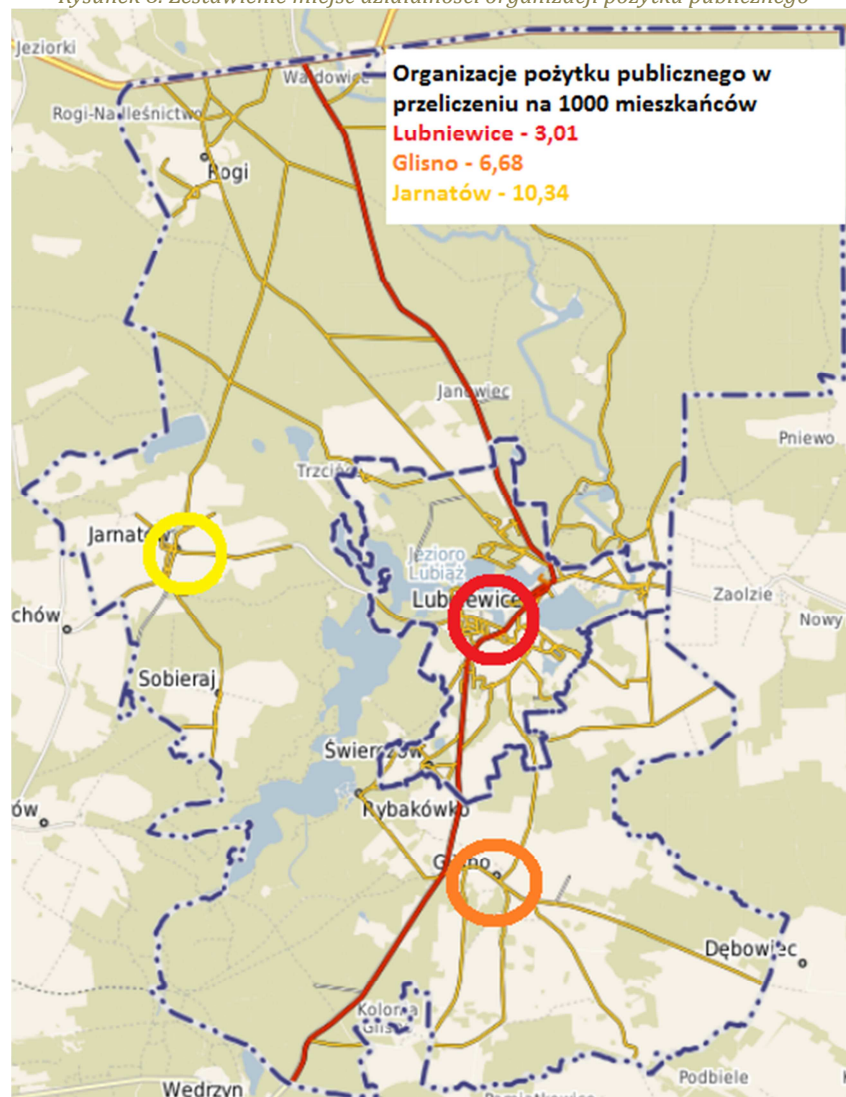

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy

Uczestnictwo w życiu publicznym i kulturalnym

Rozmieszczenie miejsc prowadzenia działalności przez organizacje pożytku publicznego zostało przedstawione na poniższym rysunku. Odnotowano najwyższą liczbę podmiotów zarejestrowanych w miejscowości Lubniewice (6). W dalszej kolejności organizacje pożytku publicznego prowadzą działalność w sołectwach: Glisno (5) oraz Jarnatów (3). Jednak w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, najwięcej organizacji (10,34) funkcjonuje w Jarnatowie, a najmniej w Lubniewicach (3,01). W Gliśnie natomiast jest ich 6,68 na 1000 mieszkańców.

Rysunek 8. Zestawienie miejsc działalności organizacji pożytku publicznego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Lubniewice oraz www.openstreetmap.org

4.2. Sfera środowiskowa

Problematyka zalegania wyrobów azbestowych jest powszechna na wielu obszarach w Polsce. Wdychanie elementów włókien azbestowych jest groźne dla zdrowia człowieka, powoduje wiele chorób takich jak: rak (płuc, opłucnej i otrzewnej, nowotworów o wysokim stopniu złośliwości) oraz pylicy azbestowej.

Na terenie gminy materiały azbestowe zlokalizowane są głównie w miejscowościach Glisno, Jarnatów oraz Lubniewice. Skala występowania problemu na wyżej wymienionych obszarach przybiera podobne rozmiary. Należy zwrócić uwagę, iż występują one także na terenach niezabudowanych, głównie w połowie drogi między Glisnem a Lubniewicami.

Rysunek 9. Występowanie wyrobów azbestowych na terenie gminy Lubniewice

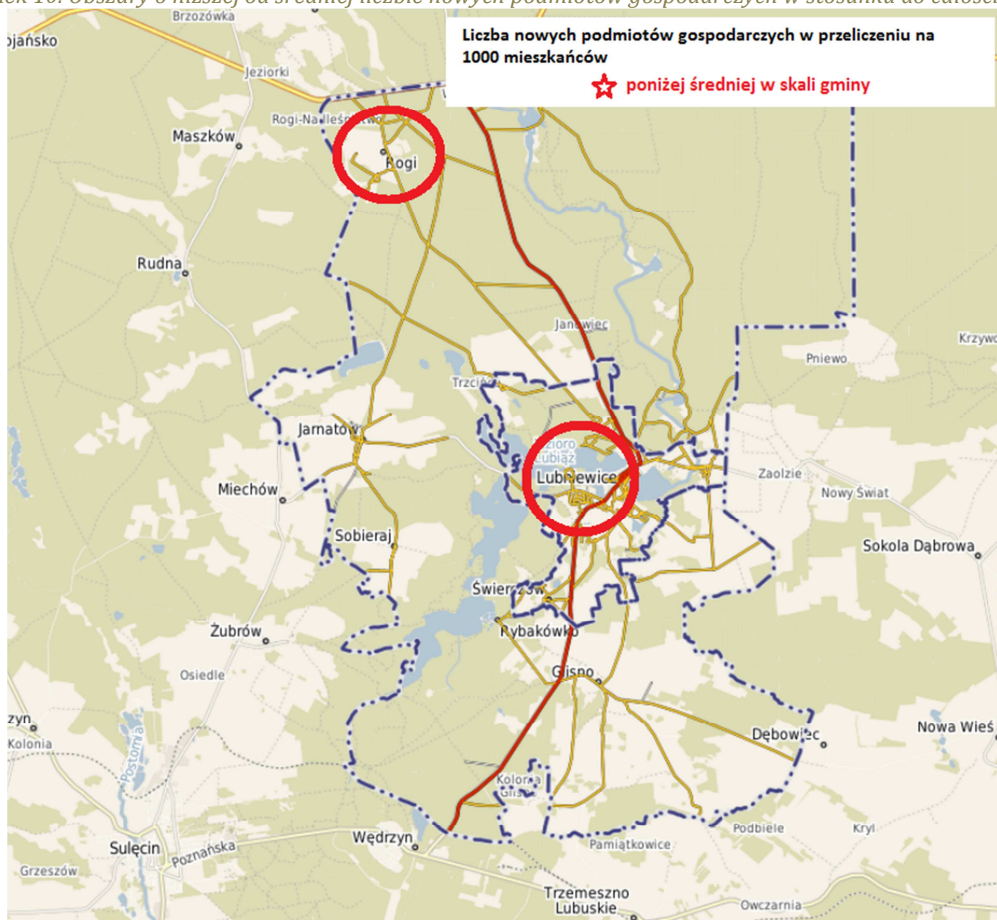

Źródło: Elektroniczny system informacji przestrzennej do monitorowania realizacji „Programu oczyszczania kraju z azbestu na lata 2009 – 2032”, esip.bazaazbestowa.gov.pl

4.3. Sfera gospodarcza

Zgodnie ze spisem przedsiębiorstw, najwięcej nowych podmiotów gospodarczych, wpisanych do Centralnej Ewidencji Działalności Gospodarczej działało w 2015 roku na terenie: miasta Lubniewice (8), a także sołectw Glisno (6) oraz Jarnatów (3). W przeliczeniu na 1000 osób, najwięcej podmiotów gospodarczych powstało w Jarnatowie (10,34). W Glisnie powstało 8,01 podmiotów na 1000 mieszkańców, a w Lubniewicach 4,01. Na terenie Rogów nie zarejestrowano powstania nowych podmiotów gospodarczych.

Rysunek 10. Obszary o niższej od średniej liczbie nowych podmiotów gospodarczych w stosunku do całości gminy

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Lubiewice oraz www.openstreetmap.org

W przypadku analizowania wskaźników dla samego miasta Lubiewice, należy zwrócić uwagę na bardzo małą liczbę nowych podmiotów gospodarczych. W 2015 roku przedsiębiorstwa powstały na terenie:

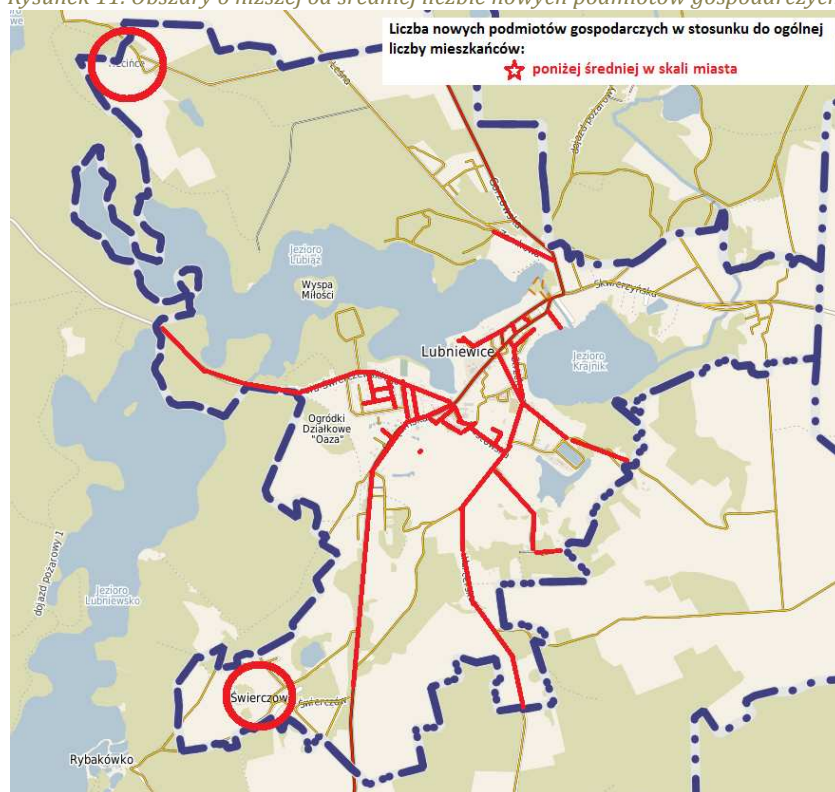
- ul. Gorzowskiej,
- ul. Jana Pawła II,
- ul. Osadników Wojskowych,
- ul. Skwierzyńskiej,
- Osiedla Słowiańskiego.

Ulice i osiedla, na których w 2015 roku nie powstała żadna działalność gospodarcza, to:

➤ ul. Ariańska,	➤ ul. Jarzębinowa,
➤ ul. Dębowa,	➤ ul. Jesionowa,
➤ ul. Grabowa,	➤ ul. Kasztanowa,
➤ ul. Harcerska,	➤ ul. Klonowa,

- ul. Kolonia,
- ul. Krótka,
- ul. Liliowa,
- ul. Lipowa,
- ul. Malinowa,
- ul. Morelowa,
- ul. Ogrodowa,
- ul. Oliwkowa,
- ul. Orzechowa,
- ul. Piastowska,
- Plac Kasztanowy,
- Plac Wolności,
- ul. Poziomkowa,
- ul. Przemysława,
- ul. Ratuszowa,
- ul. Słoneczna,
- ul. Strzelecka,
- ul. Sulęcińska,
- ul. Zamkowa,
- ul. Świerczewskiego,
- Osiedle Suszyce,
- Osiedle Świerczów,
- Osiedle Trzcińce.

Rysunek 11. Obszary o niższej od średniej liczbie nowych podmiotów gospodarczych.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Lubniewice oraz www.openstreetmap.org

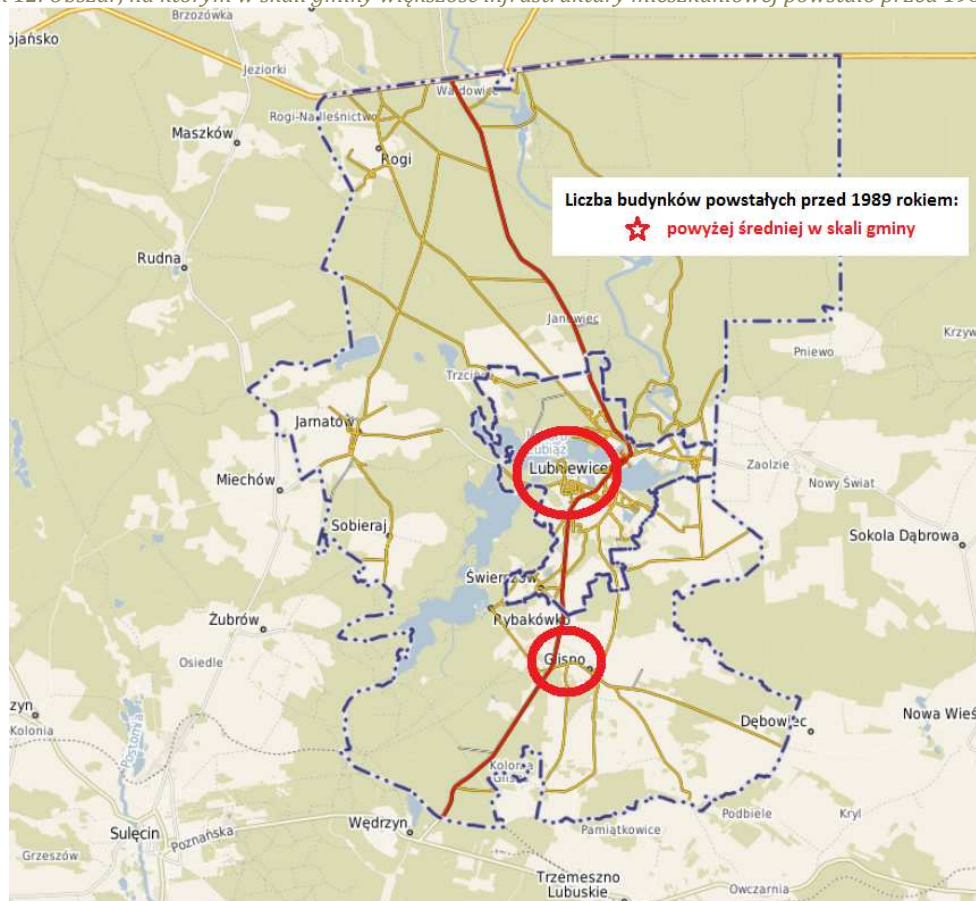
4.4. Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Część obszaru Gminy Lubniewice dotknięta jest problemami z zakresu przestrzennego i funkcjonalnego. Najczęściej są one skutkiem przestarzałego budownictwa. Należy zwrócić uwagę, iż skutkiem dawnej infrastruktury są problemy z zakresem:

- niedostatecznej dostępności podstawowego zaplecza technicznego,
- niskiego poziomu wyposażenia w sieć sanitarną mieszkań,
- występowania zdegradowanych budynków.

W podziale gminy na sołectwa, należy zwrócić uwagę, iż wskaźnik występowania budynków powstałych przed 1989 rokiem osiągnął wyższe niż przeciętne wartości na terenie: miejscowości Glisno (188) oraz Lubniewice (361).

Rysunek 12. Obszar, na którym w skali gminy większość infrastruktury mieszkaniowej powstała przed 1989 rokiem

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Lubniewice oraz www.openstreetmap.org

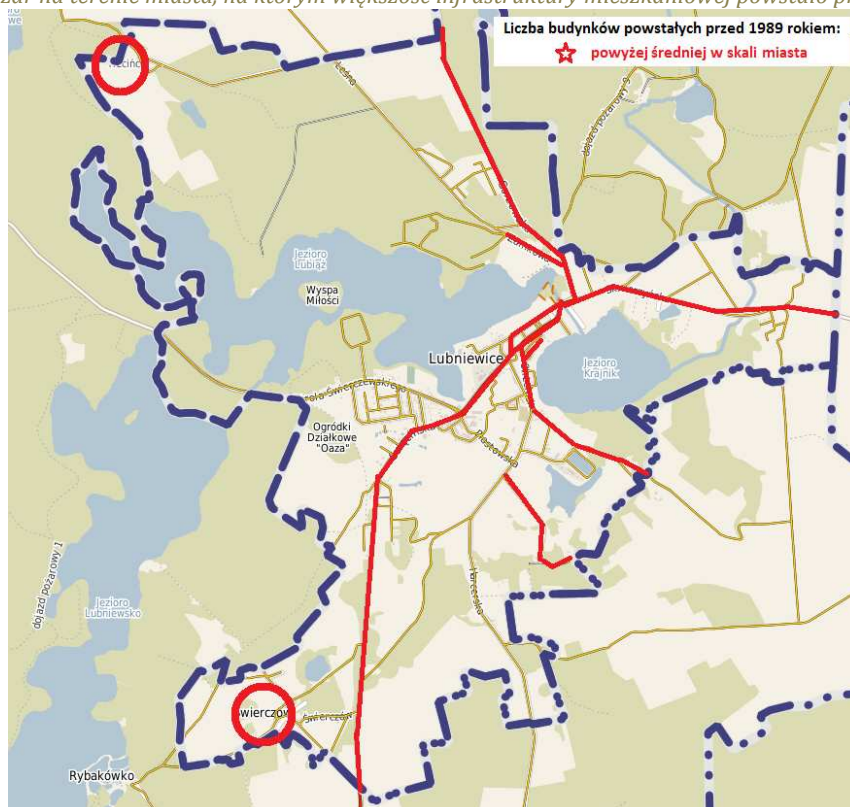
Poddając usytuowanie budynków na terenie miasta Lubniewice bardziej szczegółowej analizie, warto zwrócić uwagę na zlokalizowanie ich przy głównych drogach komunikacyjnych.

Największa liczba budynków wzniesionych przed 1989 rokiem znajduje się w centrum miasta wzdłuż ulic Jana Pawła II (49) oraz Osadników Wojskowych (40).

Warta odnotowania liczba przestarzałych elementów infrastruktury zlokalizowana jest wzdłuż:

- ul. Skwierzyńskiej – 30,
- ul. Zamkowej – 30,
- ul. Gorzowskiej – 24,
- Os. Świerczów – 20,
- ul. Świerczewskiego – 20,
- ul. Strzeleckiej – 19,
- ul. Ogrodowej – 18,
- ul. Kolonii – 16,
- Os. Suszyce – 15,
- Os. Trzcince – 12,
- Placu Kasztanowego – 11,
- ul. Sulęcińskiej – 10.

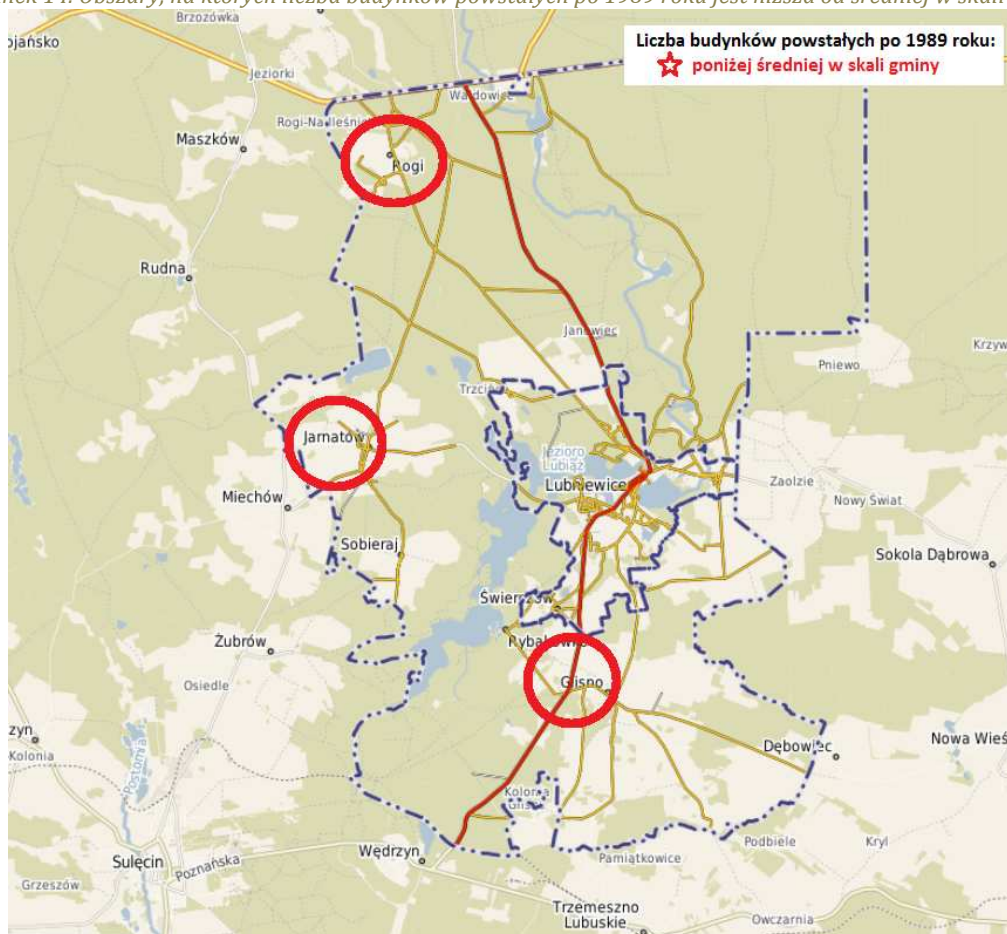
Rysunek 13. Obszar na terenie miasta, na którym większość infrastruktury mieszkaniowej powstała przed 1989 rokiem.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Lubniewice oraz www.openstreetmap.org

Równie ważnym aspektem w sferze przestrzennej jest liczba nowych obiektów na poszczególnych terenach w gminie. Całościowo, najniższe wskaźniki zostały wykazane wśród infrastruktury sołectw: Rogi (3), Jarnatów (5) oraz Glisno (53). Na wymienionych obszarach wzniesionych jest stosunkowo mniej nowych obiektów, niż na terenie miasta Lubniewice.

Rysunek 14. Obszary, na których liczba budynków powstałych po 1989 roku jest niższa od średniej w skali gminy

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Lubniewice oraz www.openstreemap.org

Poddając analizie sytuację infrastrukturalną obszaru miasta, należy zwrócić uwagę na jego nierównomierny rozwój przestrzenny. Wzdłuż kilku ulic stawiane są nowe obiekty, natomiast na większości terenów nie odnotowuje się znaczących zmian w liczbie nowych budynków. Najwięcej nowych obiektów (60), skonstruowanych po 1989 roku zostało wzniesionych wzdłuż ulicy Zamkowej.

Obszarami o najniższym odsetku nowej infrastruktury są tereny:

- ul. Gorzowskiej – 0,
- ul. Krótkiej – 0,
- ul. Ogrodowej – 0,
- ul. Orzechowej – 1,
- Placu Kasztanowego – 1,
- Osiedla Trzcince – 1,
- ul. Morelowej – 2,
- Osiedla Suszyce – 2,
- ul. Przemysława – 3,
- Osiedle Słowiańskie – 3,
- ul. Liliowej – 3,
- ul. Kolonii – 3,
- ul. Jesionowej – 3,
- ul. Klonowej – 4,

- Osiedla Świerczów – 4,
- ul. Poziomkowej – 4,
- ul. Słonecznej – 5,
- ul. Ratuszowej – 5,
- ul. Osadników Wojskowych – 5,
- ul. Oliwkowej – 5,
- ul. Jana Pawła II – 5,
- ul. Dębowej – 6,
- ul. Strzeleckiej – 6,
- ul. Grabowej – 7.

Rysunek 15. Obszary, na których liczba budynków powstałych po 1989 roku jest niższa od średniej w skali miasta

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Lubniewice oraz www.openstreemap.org

Braki infrastruktury komunalnej zostały wykazane poprzez wskaźniki dotyczące zaopatrzenia mieszkań m.in. w sieć wodociągową, czy kanalizacyjną. Poniższy rysunek przedstawia wszystkie obszary na terenie miasta Lubniewice (w pozostałych sołectwach problem nie występował), na których stwierdzono, co najmniej jedno mieszkanie bez podłączenia do instalacji kanalizacyjnej. Najwięcej lokali bez podłączenia do sieci kanalizacyjnej odnotowano przy ulicy Skwierzyńskiej (10).

Problem braku podłączenia mieszkań do sieci kanalizacyjnej obejmował tereny wokół:

- ul. Kolonii (7),
- ul. Sulęcińskiej (4),
- ul. Gorzowskiej (3),
- Osiedla Świerczów (3),
- ul. Strzeleckiej (2),
- ul. Liliowej (1).

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Lubniewice na lata 2016-2023

Rysunek 16. Obszary na terenie, których występują mieszkania niepodłączone do sieci kanalizacyjnej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Lubniewice oraz www.openstreemap.org

Do sieci kanalizacyjnej nie jest podłączonych również 13 mieszkań na terenie Glisna oraz 13 mieszkań w Jarnatowie. Mieszkańcy Rogów i Sobieraja korzystają ze zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni.

5. Konsultacje społeczne

5.1. Analiza badania ankietowego

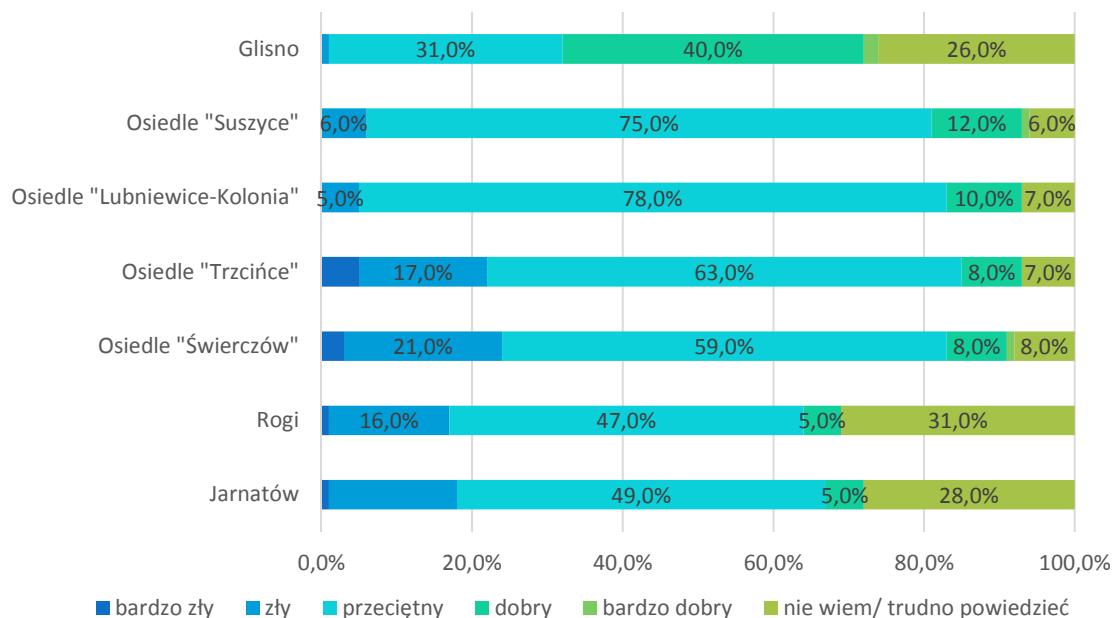
W celu zebrania danych potrzebnych przy analizie, przeprowadzono wywiady techniką CATI (Computer Assisted Telephone Interview), tj. metodą wspomaganego komputerowo wywiadu telefonicznego.

Respondentów poproszono o ocenę ogólnego stanu społeczno-gospodarczego poszczególnych obszarów gminy. W przypadku większości terenów, najczęściej wybieraną odpowiedzią była opcja „przeciętny”. Najlepiej zaś ocenione zostało Glisno, 40,0% badanych uznało stan tej miejscowości za dobry.

Najwięcej wskazań „zły” dotyczyło natomiast następujących terenów:

- Jarnatów (17,0% wskazań „zły”);
- Rogi (16,0%);
- Osiedle Świerczów (21,0%);
- Osiedle Trzcińce (17,0%).

Wykres 21 Proszę ocenić ogólny stan społeczno-gospodarczy poszczególnych sołectw oraz osiedli

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Lubniewice na lata 2016-2023

Badanych poproszono o ocenę skali występowania poszczególnych problemów. W przypadku wszystkich wymienionych problemów, najczęściej wskazywaną odpowiedzią była „przeciętna”.

Za dużą respondenci uznali skalę występowania:

- niskiej jakości terenów publicznych (23,0% wskazań „duża”);
- słabej infrastruktury transportowej (32,0% wskazań „duża”);
- degradacji środowiska (21,0% wskazań „duża” i 1,0% „bardzo duża”);
- słabej oferty kulturalno-rozrywkowa (25,0% wskazań „duża”).

Respondenci częściej wskazywali na małą skalę występowania negatywnych zjawisk.

Najwięcej (po 34,0%) ankietowanych za małą uznało skalę występowania:

- niskich dochodów mieszkańców;
- dużego natężenia problemów społecznych;
- niskiego poziomu edukacji na poziomie podstawowym i gimnazjalnym;
- niskiego poziomu edukacji na poziomie ponadgimnazjalnym;
- niskiego poziomu przedsiębiorczości;
- małej liczby przedszkoli i żłobków;
- małej liczby szkół;
- słabej komunikacji wewnątrz Gminy Lubniewice.

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Lubniewice na lata 2016-2023

Wykres 22. Proszę ocenić skalę występowania poszczególnych problemów w Pana(i) miejscu zamieszkania.

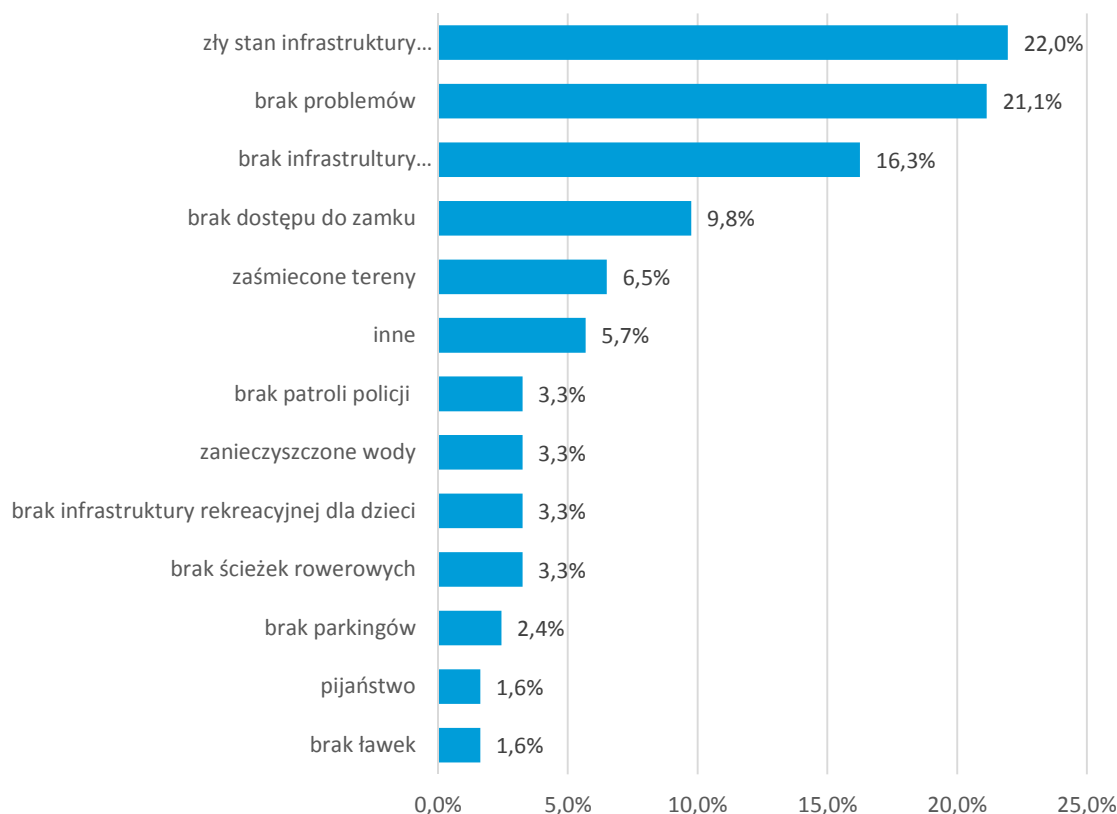
Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Lubniewice na lata 2016-2023

Respondentów poproszono także o wskazanie negatywnych zjawisk jakie występują na terenie ich miejsca zamieszkania. Dla 22,0% największym problemem jest zły stan infrastruktury drogowej, w tym zły stan ulic, chodników i oświetlenia drogowego. 16,3% podkreśla brak infrastruktury rekreacyjno-kulturalnej i turystycznej (w tym małą liczbę atrakcji turystycznych czy niewystarczającą liczbę lokali gastronomicznych). 9,8% wskazuje na brak dostępu do zamku, który w przeszłości został sprywatyzowany. 6,5% zasygnalizowało zaśmiecenie terenu gminy, a po 3,3% wskazało na zanieczyszczenie wód, brak infrastruktury rekreacyjnej dla dzieci (boiska, place zabaw) oraz brak ścieżek rowerowych. Dla 2,4% trudności wiążą się z niedostateczną liczbą miejsc parkingowych, a po 1,6% wskazało pijaństwo oraz brak ławek. Niewiele ponad 1/5 ankietowanych (21,1%) uważa, że na terenie ich miejsca zamieszkania nie występują żadne negatywne zjawiska, a 5,7% wskazało inne odpowiedzi, w tym:

- dużą liczbę bobrów;
- dużą liczbę kłusowników;
- nieufną społeczność lokalną, która nie utrzymuje ze sobą kontaktu.

Wykres 23. Jakie negatywne zjawiska występują na terenie Pani/Pana miejsca zamieszkania?

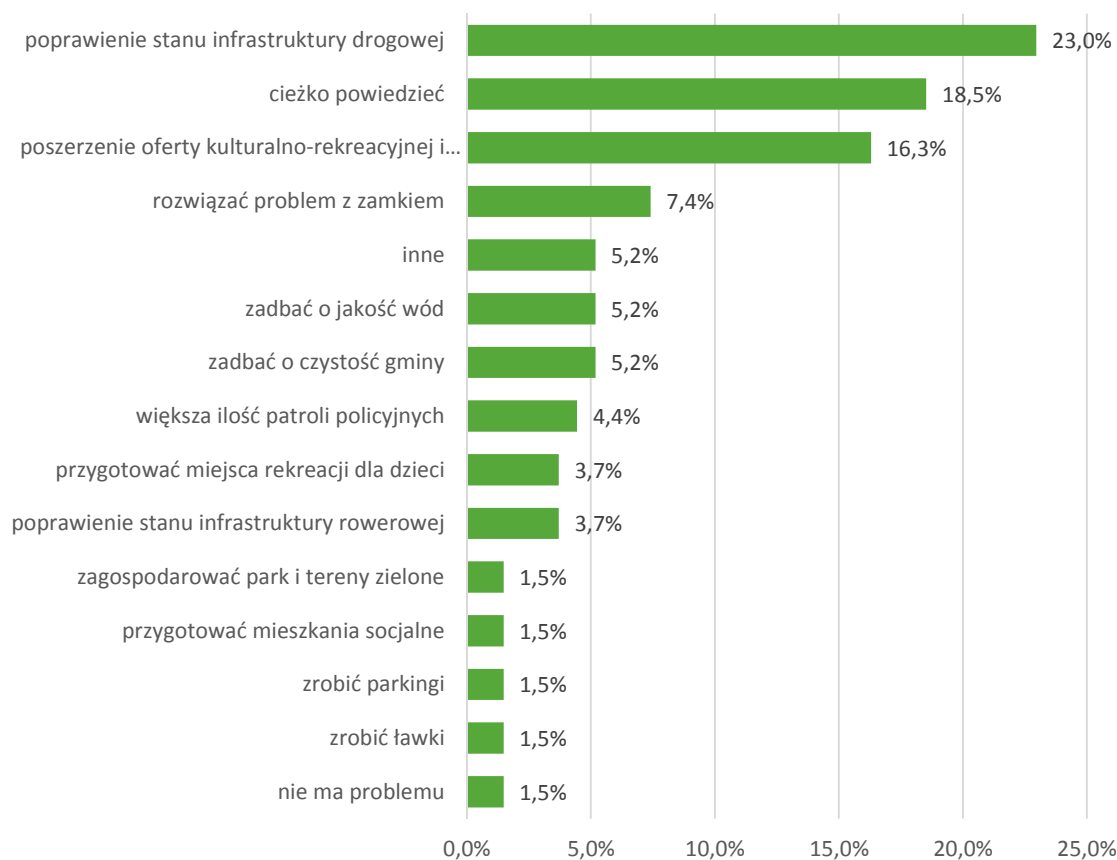
Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Lubniewice na lata 2016-2023

Respondentów poproszono o zaproponowanie działań jakie powinny zostać podjęte przez władze Gminy w celu eliminacji lub ograniczenia występowania negatywnych zjawisk. Największa część ankietowanych (23,0%) wskazała na konieczność poprawy stanu infrastruktury drogowej (w tym remontu ulic i chodników oraz utworzenie oświetlenia ulicznego). 16,3% chciałoby poszerzenia oferty kulturalno-rekreacyjnej i turystycznej, a 7,4% rozwiązania problemu z zamkiem (udostępnienia go dla turystów i mieszkańców). Po 5,2% wskazało na potrzebę zadbania o jakość wód i czystość gminy, a 4,4% uważa, że konieczna jest większa liczba patroli policji. 18,5% wskazało odpowiedź „ciężko powiedzieć”, a 5,2% „inne”, w tym:

- aktywizację społeczności;
- wyeliminowanie bobrów;
- większą liczbę udogodnień dla matek z dziećmi;
- utworzenie izby pamięci.

Wykres 24. Jakie działania powinny zostać podjęte przez władze Gminy w celu eliminacji/ ograniczenia negatywnych zjawisk na terenie Gminy Lubniewice?

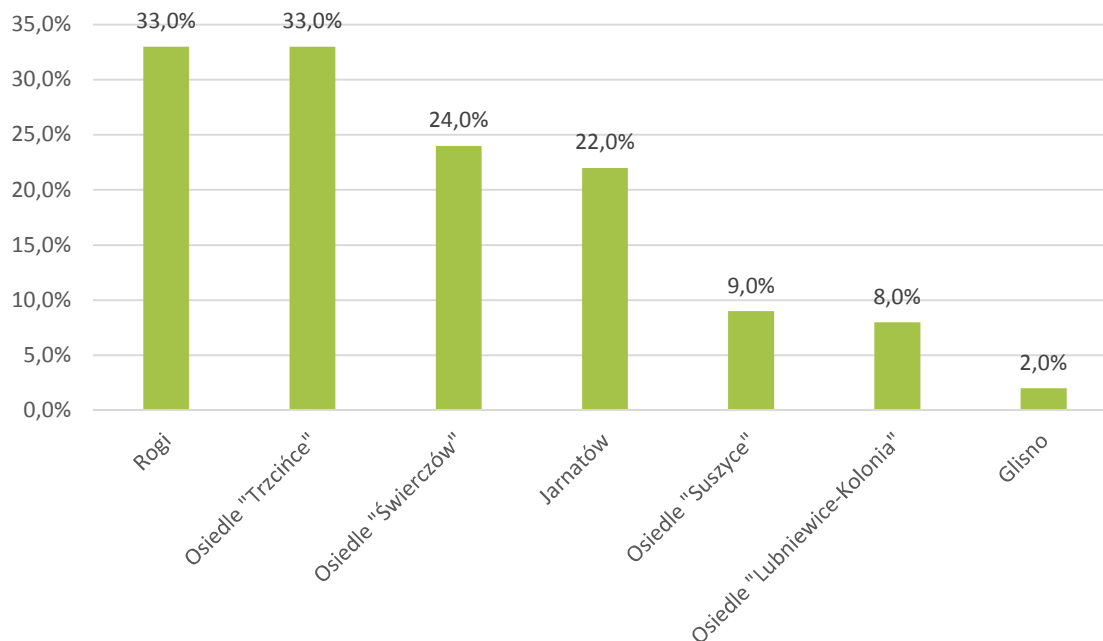

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Lubniewice na lata 2016-2023

Respondenci zostali poproszeni o wskazanie obszarów, na jakich najbardziej potrzebne są działania z zakresu wsparcia rozwoju społecznego. Najwięcej respondentów (po 33,0%) wskazało Rogi oraz Osiedle Trzcince. 24,0% za taki obszar uważa Osiedle Świerczów, a 22,0% Jarnatów. 9,0% wybrało Osiedle Suszyce, 8,0% Osiedle Lubniewice – Kolonia, a 2,0% Glisno.

Wykres 25. Na jakich obszarach działania z zakresu wsparcia rozwoju społecznego są najbardziej potrzebne? (Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%)

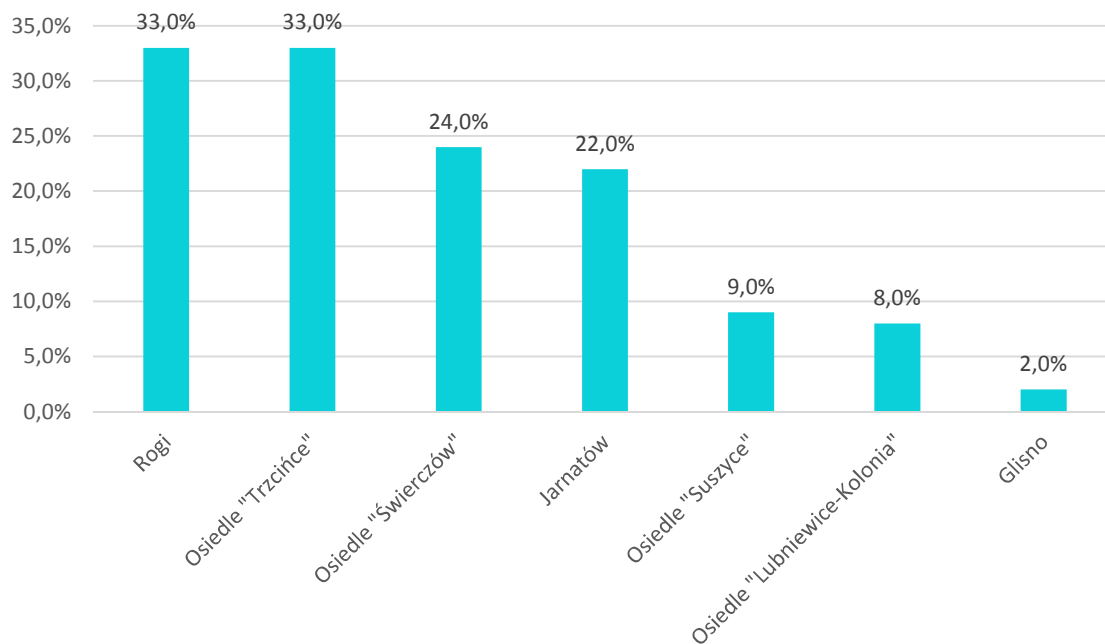

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

Następnie badani zostali poproszeni o wskazanie obszarów gminy, na jakich najbardziej potrzebne są działania z zakresu wsparcia rozwoju gospodarczego. Tak jak w przypadku działań z zakresu wsparcia rozwoju społecznego: najwięcej respondentów (po 33,0%) wskazało Rogi oraz Osiedle Trzcince. 24,0% za taki obszar uważa Osiedle Świerczów, a 22,0% Jarnatów. 9,0% wybrało Osiedle Suszyce, 8,0% Osiedle Lubniewice – Kolonia, a 2,0% Glisno.

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Lubniewice na lata 2016-2023

Wykres 26. Na jakich obszarach działania z zakresu wsparcia rozwoju gospodarczego są najbardziej potrzebne? (Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%)

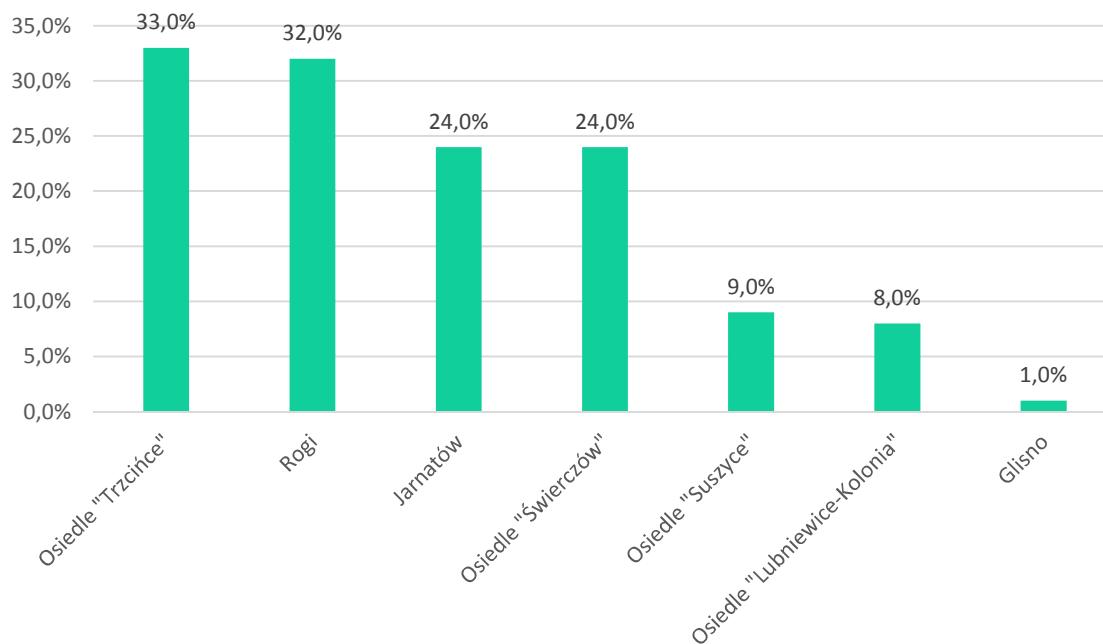

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

Respondenci odpowiedzieli również na pytanie o obszary gminy, na jakich najbardziej potrzebne są działania z zakresu wsparcia modernizacji lub budowy nowej infrastruktury. 33,0% ankietowanych za taki obszar uznało Osiedle *Trzcince*, 32,0% wskazało Rogi, a po 24,0% Jarnatów i Osiedle *Świerczów*. 9,0% wybrało Osiedle *Suszyce*, 8,0% Osiedle *Lubniewice – Kolonia*, a 1,0% Glisno.

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Lubniewice na lata 2016-2023

Wykres 27. Na jakich obszarach działania z zakresu modernizacji lub budowy nowej infrastruktury są najbardziej potrzebne? (Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

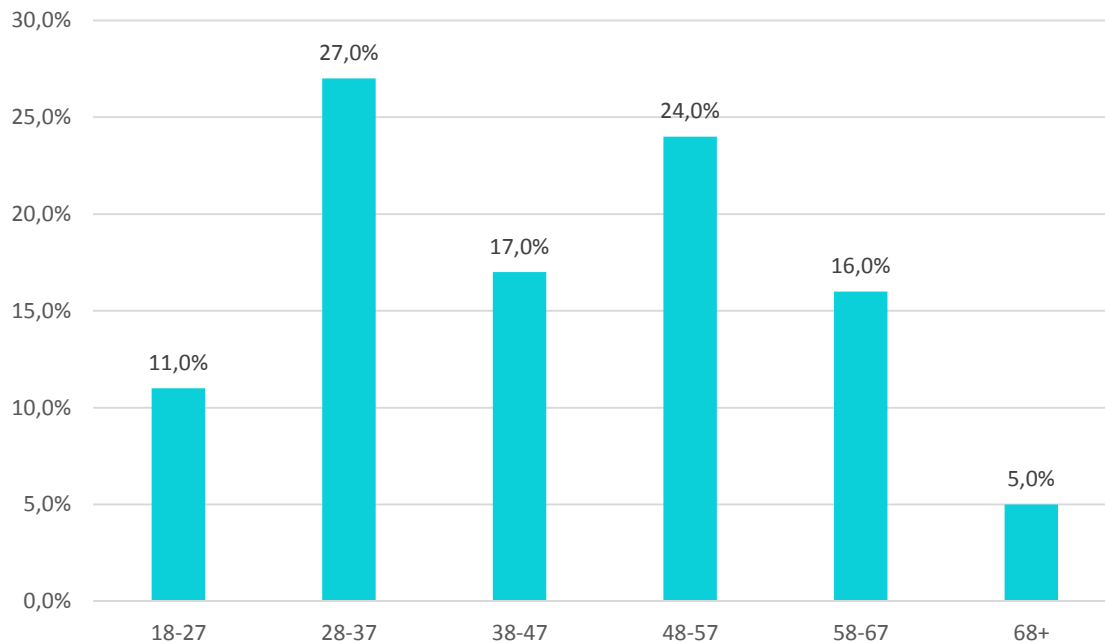
METRYCZKA

Respondenci zostali również poproszeni o podanie swych cech społeczno-demograficznych, tj. płci, wieku i miejsca zamieszkania, w celu określenia ogólnego profilu badanych.

Największą grupę wśród ankietowanych (27,0%) stanowiły osoby mieszkające w przedziale wiekowym 28 – 37 lat. 24,0% to osoby w wieku 48 – 57, 17,0% - 38 – 47 lat, a 16,0% - 58 -67 lat. Najmłodszy badani (18 – 27 lat) stanowili 11,0%, a najstarsi (68+ lat) – 5,0%.

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Lubniewice na lata 2016-2023

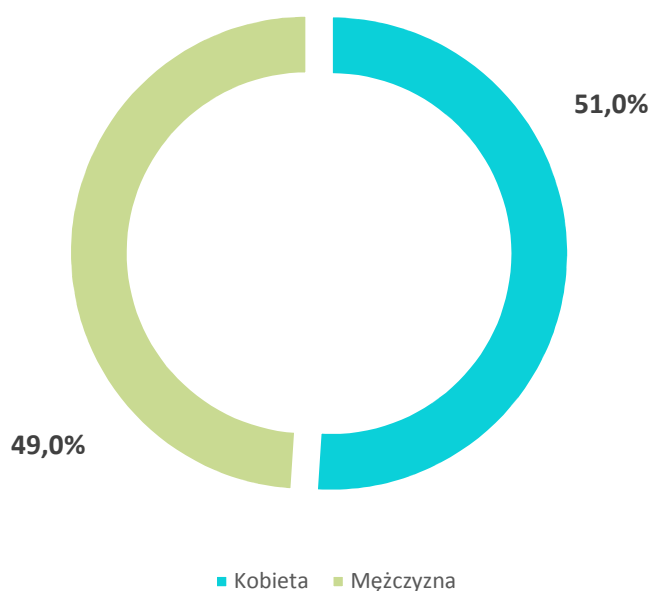
Wykres 28. Wiek

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

Mężczyźni stanowili 49,0% wszystkich ankietowanych. W badaniu udział wzięło niewiele więcej kobiet (51,0%).

Wykres 29. Płeć

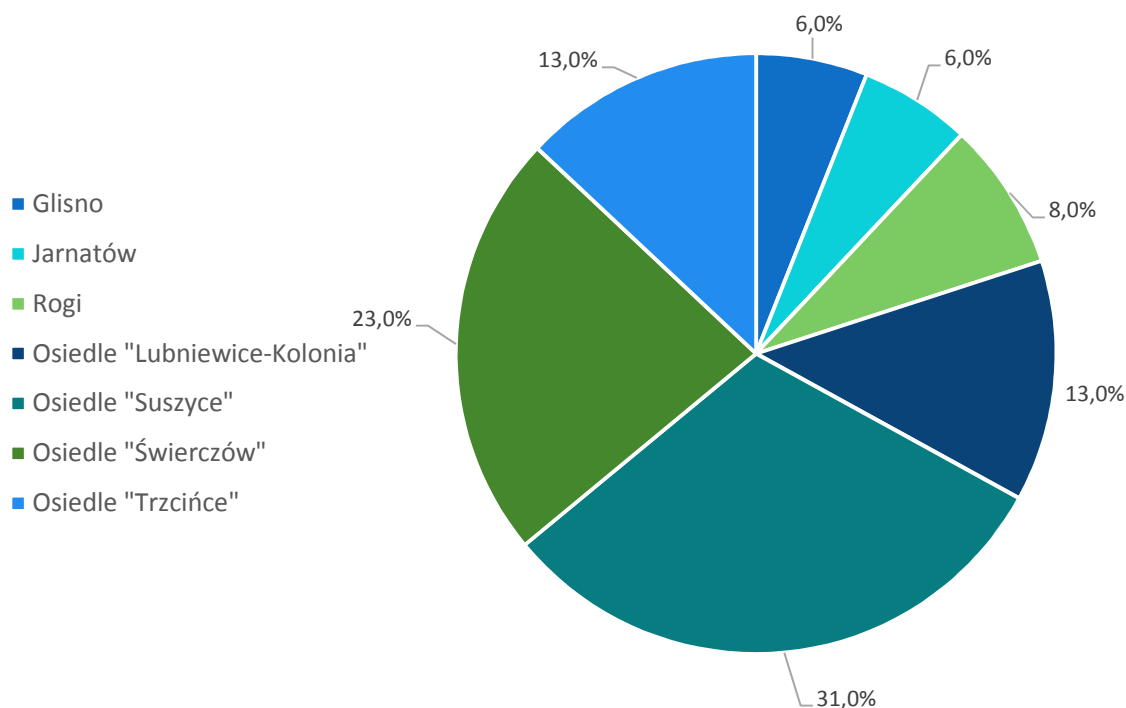

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Lubniewice na lata 2016-2023

Respondentów poproszono o podanie swojego miejsca zamieszkania. Niespełna 1/3 badanych (31,0%) stanowili mieszkańcy Osiedla *Suszyce*, a 23,0% mieszkańcy Osiedla *Świerczów*. Po 13,0% zamieszkuje Osiedla *Lubniewice-Kolonia* i *Trzcińce*, 8,0% stanowili mieszkańcy Rogów, a po 6,0% - Glisna i Jarnatów.

Wykres 30. Miejsce zamieszkania

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

5.2. Konsultacje społeczne

Informacje o spotkaniu

- **Termin:** 1 września 2016 r. w godzinach: 18:00-20:00;
- **Miejsce:** Gminny Ośrodek Kultury "Pod Morwą", Jana Pawła II 51B, 69-210 Lubniewice;
- **Przebieg spotkania:**

Spotkanie rozpoczęło się od przedstawienia głównych informacji na temat rewitalizacji. Następnie uczestnikom zostały zaprezentowane wybrane informacje nt. gminy opracowane na podstawie analizy źródeł wtórnych. Na spotkaniu zostały także podsumowane wyniki analizy wskaźnikowej, na podstawie której zostały wskazane

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Lubniewice na lata 2016-2023

obszary wymagające w pierwszej kolejności interwencji. Po prezentacji wyników dotychczas przeprowadzonych działań uczestnicy spotkania mieli możliwość odniesienia się do przedstawionych danych i do zgłoszenia swoich uwag i opinii. Druga część spotkania miała charakter warsztatowy. Uczestnicy pracowali w dwóch grupach. W pierwszej kolejności grupy zostały poproszone o wskazanie mocnych stron gminy oraz działań, które należy podjąć, aby je wzmocnić. Następnym zadaniem uczestników było wskazanie na mapie obszarów, które ich zdaniem charakteryzują się największym natężeniem problemów w sferze społecznej, gospodarczej, technicznej, środowiskowej i przestrzenno-funkcjonalnej. Uczestnicy wskazywali problemy i zjawiska negatywne, którymi odznaczają się te obszary, a następnie określali zadania przeciwdziałające zdiagnozowanej sytuacji. Na koniec spotkania wyniki prac wszystkich grup zostały zaprezentowane i podsumowane.

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Lubniewice na lata 2016-2023

Wyniki prac – mocne strony miasta

➤ Grupa 1

Mocne strony gminy	Jak wykorzystać potencjał?
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Położenie (jezioro, las) ▪ Bliskość granicy niemieckiej, większych aglomeracji, dróg krajowych ▪ Zabytki, atuty historyczne ▪ Dobry mikroklimat ▪ Infrastruktura turystyczna ▪ Obszar chroniony (edukacja, turystyka) ▪ Aktywni liderzy ▪ Organizacje pozarządowe ▪ Dobre placówki edukacyjne oraz kulturowe ▪ Dobra promocja o zasięgu regionalnym 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Poprawić stan bazy turystycznej – zrealizować kompleksową inwestycję 2. Promować gminę w Niemczech oraz na terenach turystycznych w kraju 3. Otworzyć się dla mieszkańców i turystów, gmina powinna partycypować w kosztach udostępniania obiektów sportowych, rekreacyjnych, turystycznych 4. Promować zdrowy tryb życia wśród młodych i starszych mieszkańców 5. Stworzenie certyfikatów jakości, które określają właściwe standardy branży turystycznej 6. Jak najczęściej angażować w społeczne działania, wspierać aktywność liderów, pomagać w samokształceniu 7. Stworzyć izbę pamięci gminy

➤ Grupa 2

Mocne strony Miasta	Jak wykorzystać potencjał?
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Prężnie działające stowarzyszenia w poszczególnych miejscowościach (Lubniewice, Glisno, Jarnatów) ▪ Atrakcyjne ukształtowanie terenu gminy pod względem turystycznym ▪ Dobra infrastruktura komunikacyjna (połączenia drogowe ze średnimi i dużymi miastami oraz autostradą A2) ▪ Dobre zaplecze oświatowo-sportowe i kulturalne ▪ Dostęp do podstawowej służby zdrowia ▪ Zabytki, rynek miejski ▪ Baza turystyczna 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wykorzystanie możliwości pozyskania środków zewnętrznych 2. Zwiększenie liczby imprez integracyjnych 3. Aktywizacja lokalnej społeczności w os. Świerczów i Trzcince 4. Dobre zagospodarowanie obszarów nad jeziorami 5. Otwarcie Lubniewic na jezioro Lubiąż 6. Dalsza rozbudowa ścieżek pieszo-rowerowych 7. Poprawa stanu technicznego dróg 8. Podejmowanie działań na rzecz powstania stacji paliw 9. Kontynuacja rozbudowy boisk, placów zabaw 10. Zwiększenie liczby usług lekarskich (ginekolog, stomatolog) 11. Poprawa dostępności do obiektów

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Lubniewice na lata 2016-2023

Mocne strony Miasta	Jak wykorzystać potencjał?
	zabytkowych (dla mieszkańców i turystów) 12. Poprawa funkcjonalności i estetyki rynku miejskiego jako miejsca reprezentacyjnego w gminie 13. Poprawa jakości usług turystycznych i okołoturystycznych

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Lubniewice na lata 2016-2023

Wyniki prac – problemy i działania

➤ Grupa 1

Nr	Wskazany obszar	Przyczyna wskazania obszaru – zjawiska problemowe	Proponowane rozwiązania
1.	Promenada i plaża miejska	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Niewykorzystane walory turystyczno-rekreacyjne ▪ Niebezpieczna, ciemna okolica 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Utworzenie dodatkowych punktów oświetleniowych 2. Zagospodarowanie promenady, wyposażenie w małą architekturę, ławki 3. Utworzenie nowych punktów gastronomicznych
2.	Rynek, centrum	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Miejsce pełne osób nadużywających alkohol, ▪ Ograniczone możliwości firm i mieszkańców centrum (ze względu na otoczenie) ▪ Środowisko seniorów (starzejące się społeczeństwo) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zmiana użyteczności i funkcji rynku 2. Pozyskanie zewnętrznych środków na poprawę infrastruktury na rynku (w szczególności na remonty i modernizacje domów mieszkalnych)
3.	Os. Świerczów	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Brak placu zabaw, świetlicy itp. dla dzieci i młodzieży ▪ Patologiczne społeczeństwo ▪ Kumulacja problemów społecznych ▪ Duża liczba osób korzystających z pomocy społecznej 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Reaktywowanie parku 2. Zwiększenie zaangażowania i poprawa w zakresie aktywności lokalnej 3. Kontynuowanie programów aktywności lokalnej

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Lubniewice na lata 2016-2023

Grupa 2

Nr	Wskazany obszar	Przyczyna wskazania obszaru – zjawiska problemowe	Proponowane rozwiązania
1.	Rynek w Lubniewicach	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Miejsce spotkań osób nadużywających alkohol ▪ Miejsce, które traci swoją reprezentacyjną funkcję 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Przebudowa przestrzeni 2. Stworzenie otwartego rynku 3. Próba przeniesienia pijących w miejsce ustronne – zminimalizowanie problemu alkoholizmu w centrum
2.	Sklep u Gliśnie Pałac w Gliśnie	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nieprzyjemne otoczenie sklepu, osoby nadużywające alkohol ▪ Brak odpowiedniego zagospodarowania wokół sklepu ▪ Brak odpowiedniego zagospodarowania wokół Pałacu 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pomoc właścicielowi sklepu na znalezienie środków na poprawę estetyki obiektu i terenu przyległego 2. Zmotywowanie właściciela, żeby wydzielił ogródek piwny z toaletą 3. Poprawić estetykę budynku Pałacu i jego otoczenia
3.	Os. Świerczów	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Problemy jak w poprzedniej grupie 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zaangażowanie lokalnej społeczności (integracja osiedla)
4.	Przesmyk między jez. Lubiążem a Lubniewsko	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zły stan środowiska naturalnego spowodowany niedaniem o ten teren przez część mieszkańców i osoby odwiedzające ▪ Brak koszy na śmieci 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ustawić kosze na śmieci 2. Organizować akcje związane ze sprzątnięciem i pilnowaniem porządku na tym obszarze 3. Zwiększanie świadomości ekologicznej mieszkańców 4. Zwiększenie patroli służb porządkowych

6. Analiza SWOT

Dopełnieniem diagnozy jest analiza SWOT, na podstawie której wyselekcjonowane zostały czynniki i procesy kryzysowe oraz skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych. Celem analizy SWOT (strengths-weaknesses-opportunities-threats) jest wyznaczenie czynników oraz ich dopasowanie do wybranej strategii rozwoju podmiotu. Pozwala wybrać najadekwatniejsze narzędzia do osiągnięcia wyznaczonego celu, dzięki rozkładowi czynników mających decydujący wpływ na zachowanie się danego podmiotu. Analiza SWOT identyfikuje poszczególne determinanty ze względu na okres ich występowania (teraźniejszy/przyszły), a także charakter ich wpływu na przedmiot badania. Czynniki te należy wyselekcjonować, następnie nadać rangę (znaczenie dla omawianej problematyki), a także pogrupować według czterech koszyków:

- grupa 1: mocne strony (strengths, „S”) - czynniki wewnętrzne, cechy, które stanowią atuty, zalety, przewagę analizowanego podmiotu;
- grupa 2: słabe strony (weaknesses, „W”) - czynniki wewnętrzne, cechy, które są słabszą stroną analizowanego podmiotu, bariery, wady;
- grupa 3: szanse (opportunities, „O”) - czynniki zewnętrzne, cechy otoczenia, które stwarzają szansę korzystnej zmiany analizowanego podmiotu;
- grupa 4: zagrożenia (threats, „T”) - czynniki zewnętrzne, cechy otoczenia, które stwarzają niebezpieczeństwo zmian niekorzystnych dla analizowanego podmiotu.

Analiza SWOT przygotowana została w oparciu o diagnozę społeczno-gospodarczą terenu oraz przeprowadzone badania ankietowe oraz konsultacje społeczne.

ANALIZA SWOT	
Mocne strony	Słabe strony
Atrakcyjne tereny turystyczne	Niski poziom zurbanizowania i zabudowania gruntów
Uwarunkowanie naturalne	Ujemny bilans przyrostu naturalnego
Występowanie jezior i rzek	Negatywne saldo migracji zagranicznej
Obfitość terenów zielonych	Spadek liczby podmiotów gospodarczych
Bogata flora i fauna	Występowanie obszarów o niskim poziomie infrastruktury
Zasoby dziedzictwa kulturowego	Niedostateczna liczba obiektów rozrywkowych
Obecność ścieżek turystycznych, w tym też rowerowych	Niedostateczny poziom edukacji kierunkowej
Struktura ekonomiczna ludności (większość w wieku produkcyjnym)	Brak średnich i dużych przedsiębiorstw
Działalność poradni stomatologicznej	Większość małych gospodarstw rolnych do powierzchni 1 ha
Cykliczność imprez rekreacyjnych	Negatywny trend w współczynniku skolaryzacji brutto dla szkół gimnazjalnych
Praktyka w pozyskiwaniu funduszy europejskich	Niska aktywność mieszkańców w życiu społecznym
Polepszenie warunków mieszkaniowych	Niedostosowana Biblioteka Publiczna do potrzeb osób niepełnosprawnych
Pozytywne notowanie współczynnika skolaryzacji brutto dla szkoły podstawowej	Niedostateczna oferta usług medycznych
Efektywnie funkcjonujący Gminny Ośrodek Kultury	Niewielka liczba Organizacji Pożytku Publicznego
Obecność oczyszczalni ścieków	Ograniczony transport publiczny
Bliskość granicy polsko-niemieckiej	Niewystarczająca oferta inwestycyjna
Duża wiedza ludności nt. ochrony środowiska	Zły stan infrastruktury turystycznej i zabytkowej

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Lubniewice na lata 2016-2023

Monitoring miejski	Brak kooperacji pomiędzy NGO a przedsiębiorstwami
	Niski poziom zatrudnienia wśród mężczyzn
	Niedostateczna liczba lokali socjalnych
	Brak żłobków
	Niskie poczucie identyfikacji ludności z gminą
	Niedostateczny poziom infrastruktury informatycznej
Szanse	Zagrożenia
Wzmoczone zainteresowanie turystów agroturystyką	Wzrost liczby uzależnień wśród młodzieży
Zwiększenie liczby jednostek odbierających odpady	Starzenie się społeczeństwa
Możliwość podjęcia współpracy z zakresu promocji i rozwoju gospodarczego z innymi gminami	Niewielka liczba połączeń z pobliskimi ośrodkami miejskimi
Zróżnicowanie działalności podmiotów gospodarczych	Spadek liczby podmiotów gospodarczych
Możliwość pozyskania środków z Unii Europejskiej na podjęcie działań rewitalizacyjnych	Spadek liczby młodzieży w gimnazjum
Wzrost zatrudnienia w policji	Niekonkurencyjne warunki prowadzenia działalności gospodarczej
Spadek liczby bezrobotnych w gminie	Wyższa atrakcyjność inwestycyjna sąsiednich ośrodków miejskich
Zwiększona podaż mieszkań w rejonie	Zwiększenie zasięgu zjawiska wykluczenia społecznego
Możliwy spadek liczby oraz kwoty świadczeń społecznych	Migracja ludności do większych ośrodków miejskich
Wzrost atrakcyjności turystycznej regionu	Brak środków pieniężnych
	Pogarszanie się opłacalności produkcji rolnej

7. Zasięg przestrzenny obszaru rewitalizacji określony w oparciu o diagnozę i identyfikację potrzeb rewitalizacyjnych

W celu zidentyfikowania obszarów kryzysowych na terenie Gminy Lubniewice wykorzystano narzędzia analizy wskaźnikowej jednostek urbanistycznych, z uwzględnieniem aspektów w głównej mierze społecznych, a także gospodarczych oraz przestrzenno-funkcjonalnych. Wyznaczony obszar, który został poddany szczegółowej diagnozie, a także skonsultowany z mieszkańcami oraz pozostałymi interesariuszami obejmuje tereny o najwyższym stopniu degradacji. W wyniku partycypacji społecznej został on starannie wyselekcjonowany, wkomponowując się w koncepcję długoterminowego, przestrzennego planu rozwoju gminy.

Wyznaczone tereny charakteryzują się silnym obniżeniem:

- poziomu funkcji społecznych,
- aktywności w sferze przedsiębiorczości,
- stanu technicznego infrastruktury.

7.1. Obszary zdegradowane

Diagnoza stanu poszczególnych terenów w Gminie Lubniewice, zarówno wiejskich, jak i miejskich, wykazała nagromadzenie negatywnych zjawisk na każdym z obszarów. Selekcjonując natomiast najsilniej zdegradowane obszary, należy skupić się wokół analizy sytuacji terenów miejskich. Charakterystyka obszaru miasta Lubniewic obejmuje problemy ze sfer:

- społecznej – wysoki odsetek przestępczości oraz bezrobotnych (szczególnie długo pozostających bez pracy),
- gospodarczej – stosunkowo mała liczba powstających podmiotów gospodarczych, oznaczająca niski poziom przedsiębiorczości,
- przestrzenno-funkcjonalnej – brak wyposażenia mieszkań w sieć sanitarną, w skali gminy przestarzała zabudowa, powstała przed 1989 rokiem,
- środowiskowej – występowanie materiałów azbestowych na obszarze miasta (I, II i III stopnia priorytetu usuwania obiektów).

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Lubniewice na lata 2016-2023

Rysunek 17. Obszary zdegradowane wyznaczone metodą wskaźnikową

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyznaczonych wskaźników

Tabela 18. Zestawienie terenów o najwyższych współczynnikach obszarów problemowych w mieście Lubniewice

Obszar zdegradowany	Liczba obszarów problemowych	Obszar zdegradowany	Liczba obszarów problemowych
Osiedle Świerczów	7	ul. Ogrodowa	4
ul. Kolonia	6	ul. Osadników Wojskowych	4
ul. Zamkowa	6	Osiedle Trzcince	4
ul. Gorzowska	5	ul. Świerczewskiego	4
ul. Jana Pawła II	5	ul. Ariańska	3
ul. Sulęcińska	5	ul. Liliowa	3
Plac Wolności	5	Osiedle Słowiańskie	3
Osiedle Suszyce	5	ul. Poziomkowa	3

Źródło: opracowanie własne

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Lubniewice na lata 2016-2023

Najwyższymi negatywnymi wskaźnikami charakteryzowało się miasto Lubniewice (7 obszarów kryzysowych). W dalszej kolejności negatywne zjawiska stwierdzono na terenie sołectw: Rogi (5), Jarnatów (4) i Glisno (4).

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Lubniewice na lata 2016-2023

Tabela 19. Zestawienie wskaźników wykorzystanych do wyznaczenia obszarów zdegradowanych na obszarze gminy Lubniewice

Miejscowości	Liczba ludności zameldowanej – stan na dzień 31.12	Liczba osób bezrobotnych ogółem	Bezrobotni w stosunku do liczby mieszkańców	Liczba osób długotrwale bezrobotnych	Długotrwale bezrobotni w stosunku do liczby mieszkańców	Liczba Kradzieży mienia	Kradzież mienia w stosunku do liczby mieszkańców	Liczba Kradzieży z włamaniem	Kradzież z włamaniem (w stosunku do liczby mieszkańców)	Liczba organizacji pozarządowych	Liczba organizacji pozarządowych przypadających na 1000 osób	Liczba nowych podmiotów gospodarczych przypadających na 1000 osób	Mieszkania niewyposażone w kanalizację w 2015 roku	Liczba budynków przed 1989	Liczba budynków po 1989	obszary zdegradowane
Glisno	749	23	3,07%	12	1,60%	1	0,13%	1	0,13%	5	6,68	8,01	13	188	53	4
Jarnatów/Sobieraj	290	20	6,90%	11	3,79%	0	0,00%	0	0,00%	3	10,34	10,34	13	67	5	4
Rogi	37	4	10,81%	2	5,41%	0	0,00%	0	0,00%	0	0	0	14	25	3	5
Lubniewice	1994	92	4,61%	59	2,96%	8	0,40%	7	0,35%	6	3,01	4,01	31	361	263	7
Średnia			6,35%		3,44%		0,13%		0,12%		5,0075	0,56%	17,75	160,25	81,00	5
Ulice (Lubniewice)																
Ariańska	31	2	6,45%	1	3,23%	0	0,00%	0	0,00%				0	0	12	3
Dębowa	6		0,00%		0,00%	0	0,00%	0	0,00%				0	0	6	2
Gorzowska	86	4	4,65%	4	4,65%	0	0,00%	0	0,00%				3	24	0	5
Grabowa	5		0,00%		0,00%	0	0,00%	0	0,00%				0	0	7	1
Harcerska	20	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%				0	3	10	1
Hubalczyków	34	1	2,94%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%				0	0	15	2
Jana Pawła II	287	17	5,92%	13	4,53%	3	1,05%	0	0,00%				0	49	5	5
Jarzębinowa	8		0,00%		0,00%	0	0,00%	0	0,00%				0	0	8	1
Jesionowa	3		0,00%		0,00%	0	0,00%	0	0,00%				0	0	3	2
Kasztanowa	11	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%				0	0	8	1

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Lubniewice na lata 2016-2023

Miejscowości	Liczba ludności zameldowanej – stan na dzień 31.12	Liczba osób bezrobotnych ogółem	Bezrobotni w stosunku do liczby mieszkańców	Liczba osób długotrwale bezrobotnych	Długotrwale bezrobotni w stosunku do liczby mieszkańców	Liczba Kradzieży mienia	Kradzież mienia w stosunku do liczby mieszkańców	Liczba Kradzieży z włamaniem	Kradzież z włamaniem (w stosunku do liczby mieszkańców)	Liczba organizacji pozarządowych	Liczba organizacji pozarządowych przypadających na 1000 osób	Liczba nowych podmiotów gospodarczych przypadających na 1000 osób	Mieszkania niewyposażone w kanalizację w 2015 roku	Liczba budynków przed 1989	Liczba budynków po 1989	obszary zdegradowane
Klonowa	5		0,00%		0,00%	0	0,00%	0	0,00%				0	0	4	2
Kolonia	37	2	5,41%	1	2,70%	0	0,00%	0	0,00%				7	16	3	6
Krótka	17	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%				0	6	0	2
Liliowa	2		0,00%		0,00%	0	0,00%	0	0,00%				1	0	3	3
Lipowa	20		0,00%		0,00%	0	0,00%	0	0,00%				0	2	8	1
Malinowa	17	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%				0	0	10	1
Morelowa	8	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%				0	0	2	2
Ogrodowa	36	1	2,78%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%				0	18	0	4
Oliwkowa	13		0,00%		0,00%	0	0,00%	0	0,00%				0	0	5	2
Orzechowa	1		0,00%		0,00%	0	0,00%	0	0,00%				0	0	1	2
Osadników Wojskowych	140	5	3,57%	4	2,86%	0	0,00%	0	0,00%				0	40	5	4
Osiedle Słowiańskie	319	10	3,13%	5	1,57%	0	0,00%	0	0,00%				0	6	3	3
Osiedle Suszyce	82	9	10,98%	7	8,54%	0	0,00%	0	0,00%				0	15	2	5
Osiedle Świerczów	192	15	7,81%	9	4,69%	0	0,00%	1	0,52%				3	20	4	7
Osiedle Trzcince	114	8	7,02%	1	0,88%	0	0,00%	0	0,00%				0	12	1	4
Piastowska	38	1	2,63%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%				0	0	10	1

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Lubniewice na lata 2016-2023

Miejscowości	Liczba ludności zameldowanej – stan na dzień 31.12	Liczba osób bezrobotnych ogółem	Bezrobotni w stosunku do liczby mieszkańców	Liczba osób długotrwale bezrobotnych	Długotrwale bezrobotni w stosunku do liczby mieszkańców	Liczba Kradzieży mienia	Kradzież mienia w stosunku do liczby mieszkańców	Liczba Kradzieży z włamaniem	Kradzież z włamaniem (w stosunku do liczby mieszkańców)	Liczba organizacji pozarządowych	Liczba organizacji pozarządowych przypadających na 1000 osób	Liczba nowych podmiotów gospodarczych przypadających na 1000 osób	Mieszkania niewyposażone w kanalizację w 2015 roku	Liczba budynków przed 1989	Liczba budynków po 1989	obszary zdegradowane
Plac Kasztanowy	43	3	6,98%	1	2,33%	0	0,00%	0	0,00%				0	11	1	5
Plac Wolności	25	4	16,00%	4	16,00%	0	0,00%	0	0,00%				0	0	9	3
Poziomkowa	2		0,00%		0,00%	0	0,00%	0	0,00%				0	0	4	2
Przemysława	9	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%				0	0	3	2
Ratuszowa	5		0,00%		0,00%	0	0,00%	0	0,00%				0	0	5	2
Skwierzyńska	141	3	2,13%	2	1,42%	0	0,00%	0	0,00%				10	30	12	2
Słoneczna	9		0,00%		0,00%	0	0,00%	0	0,00%				0	0	5	2
Strzelecka	63	3	4,76%	3	4,76%	0	0,00%	0	0,00%				2	19	6	4
Sulęcińska	53	1	1,89%	1	1,89%	0	0,00%	2	3,77%				4	10	10	5
Świerczewskiego	77	1	1,30%	1	1,30%	2	2,60%	1	1,30%				0	20	10	4
Zamkowa	35	2	5,71%	2	5,71%	3	8,57%	2	5,71%				0	30	60	6

Źródło: opracowanie własne

8. Charakterystyka obszaru rewitalizacji

Obszar rewitalizacji został wybrany na podstawie wskaźników, diagnozy społeczno-gospodarczej, a także przeprowadzonych ankiet oraz konsultacji społecznych. W wyniku wszystkich działań, do obszaru rewitalizacji wyznaczono następujące ulice:

Tabela 20 Ulice wchodzące w skład obszaru wyznaczonego do rewitalizacji

Ulica	Mieszkańcy
Ariańska	31
Dębowa	6
Gorzowska	86
Grabowa	5
Harcerska	20
Hubalczyków	34
Jana Pawła II	287
Jarzębinowa	8
Jesionowa	3
Kasztanowa	11
Klonowa	5
Krótką	17
Lipowa	20
Osadników Wojskowych	140
Ratuszowa	5
Sulęcińska	53
Świerczewskiego	77
Zamkowa	35

Źródło: opracowanie własne

Obszar wyznaczony do rewitalizacji charakteryzuje się niskim potencjałem w sferze działalności i aktywności społeczności lokalnej, złym stanem infrastruktury drogowej i technicznej oraz degradacją funkcji społecznych i gospodarczych. Jednocześnie teren ten, dzięki zlokalizowanym na nim obiektom, posiada duży potencjał kulturalno-rekreacyjny oraz turystyczny.

Na poniższej mapie zaznaczone zostały granice obszaru rewitalizacji:

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Lubniewice na lata 2016-2023

Rysunek 18. Obszar wyznaczony do rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne

Powierzchnia terenu wyznaczonego do rewitalizacji wynosi 0,47km², tj. zajmuje 0,42% powierzchni całej Gminy. Na obszarze rewitalizacji mieszkają 843 osoby, co stanowi 27,46% mieszkańców całej Gminy Lubniewice.

9. Wizja wyprowadzenia obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego (planowany efekt rewitalizacji)

9.1. Wizja gminy

W wyniku przeprowadzonej delimitacji terenu przewidzianego do rewitalizacji, podjęto próbę stworzenia wizji, mającej na celu wyeliminowanie problemów ze wszystkich sfer, które wpływały na marginalizację obszaru kryzysowego.

Zakładany wizerunek wybranego obszaru powinien znamionować się parametrami wzmożonej atrakcyjności dla zastanych mieszkańców gminy, jak również potencjalnych interesariuszy. Zakładane ramy czasowe wizji dotyczą okresu do 2023 roku, natomiast późniejsze kierunki rozwoju powinny dotyczyć rozszerzania perspektyw wyznaczonych w wykreowanej wizji. Konsekwencja poszczególnych grup interesariuszy w dążeniu do realizacji wyznaczonego obrazu gminy, powinna skutkować osiągnięciem założonych zamierzeń, przyczyniając się do wyprowadzenia zidentyfikowanych obszarów ze stanu kryzysowego.

Teren rewitalizacji jako obszar charakteryzujący się zrównoważonym rozwojem społeczno-gospodarczym, uwzględniającym uwarunkowania przestrzenne oraz środowiskowe. Gwarantujący mieszkańcom wysokie warunki życia, poprzez dalszy rozwój bazy turystycznej, a także stałą poprawę infrastruktury społecznej, która zapewni wzrost atrakcyjności miejsca dla wszystkich grup interesariuszy.

Wizja gminy została wytyczona w harmonii z kierunkami rozwoju wyznaczonymi w pozostałych dokumentach strategicznych. Misja gminy natomiast brzmi następująco:

Misją procesu rewitalizacji zdegradowanych obszarów Gminy Lubniewice jest tworzenie szans na rozwój mieszkańców, aktywizacja społeczności oraz uczynienie wskazanego terenu atrakcyjną i rozpoznawalną wizytówką regionu.

10. Cele rewitalizacji i kierunki działań

Proces wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji zdeterminowany jest występowaniem kryzysowych zjawisk z zakresu sfer społecznej, gospodarczej oraz przestrzenno-funkcjonalnej. Należy wyznaczyć zhierarchizowany system celów strategicznych oraz operacyjnych, a następnie zgodnie z planem działań, rzetelnie realizować ustalone założenia.

Cele strategiczne i operacyjne zostały wyznaczone metodą SMART. Analiza ta dotyczy kreowania przyszłych założeń na podstawie pięciu kryteriów, które w sposób syntetyczny gwarantują efektywność przyszłych działań.

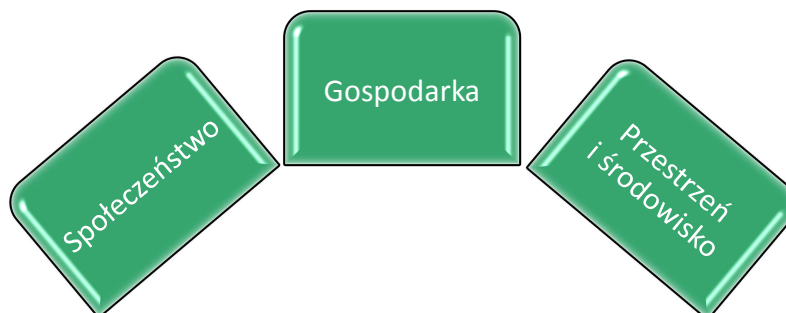
Rysunek 19. Specyfika metody SMART

Źródło: opracowanie własne

Podczas opracowywania celów strategicznych dla gminy Lubniewice oraz kierunków działań, wyznaczono trzy główne sfery determinujące oblicze rewitalizowanego obszaru.

Rysunek 20. Kryteria wydzielenia celów strategicznych

Źródło: opracowanie własne

10.1. Rekomendowane kierunki interwencji

Systematyka wyznaczania dla każdej ze sfer osobnych celów strategicznych, a następnie operacyjnych została opracowana w zgodzie z obowiązującymi dokumentami strategicznymi. Cele strategiczne formułują długoterminowe kierunki działań, natomiast cele operacyjne doprecyzowują aspekty wypracowanej koncepcji rozwoju.

Tabela 21. Matryca celów Programu Rewitalizacji Gminy Lubniewice na lata 2016-2023

Wizja			
Teren rewitalizacji jako obszar charakteryzujący się zrównoważonym rozwojem społeczno-gospodarczym, uwzględniającym uwarunkowania przestrzenne oraz środowiskowe. Gwarantujący mieszkańcom wysokie warunki życia, poprzez dalszy rozwój bazy turystycznej, a także stałą poprawę infrastruktury społecznej, która zapewni wzrost atrakcyjności miejsca dla wszystkich grup interesariuszy.			
Misja			
Misją procesu rewitalizacji zdegradowanych obszarów Gminy Lubniewice jest tworzenie szans na rozwój mieszkańców, aktywizacja społeczności oraz uczynienie wskazanego terenu atrakcyjną i rozpoznawalną wizytówką regionu.			
Obszary strategiczne	Społeczeństwo	Gospodarka	Przestrzeń i środowisko
Cele strategiczne	Mobilizacja lokalnej społeczności, celem wzrostu zaangażowania mieszkańców w sprawy gminy, a także polepszenie ich sytuacji bytowej	Wzrost konkurencyjności lokalnej gospodarki, poprzez wspieranie przedsiębiorczości oraz aktywizację zawodową mieszkańców	Wzrost użyteczności infrastruktury technicznej uwzględniający zrównoważony rozwój oraz walory środowiskowe
Cele operacyjne	Rozbudowa oraz ułatwienie dostępu do infrastruktury społecznej, poprawiającej warunki życiowe mieszkańców	Budowa atrakcyjnych uwarunkowań rynkowych dla lokalnych przedsiębiorców	Budowa oraz poprawa jakości infrastruktury noclegowej, rekreacyjnej oraz gastronomicznej
	Aktywizacja społeczeństwa oraz przeciwdziałanie procesowi wykluczenia społecznego	Wzrost kompetencji zawodowych społeczności z terenów objętych rewitalizacją	Stworzenie zaplecza społeczno-kulturowego aktywizującego rozwój mieszkańców
	Polepszenie warunków materialnych społeczności obszarów zdegradowanych	Wspieranie rozwoju sektora turystycznego	Wzrost jakości oraz dostępności do infrastruktury technicznej

Źródło: opracowanie własne

10.2. Opis kierunków interwencji i celów rewitalizacyjnych

Obszar strategiczny - społeczeństwo

Cel strategiczny - Mobilizacja lokalnej społeczności, celem wzrostu zaangażowania mieszkańców w sprawy gminy, a także polepszenie ich sytuacji bytowej

Uzasadnienie: Starania podejmowane w zakresie osiągnięcia wyznaczonego celu strategicznego mają w założeniu polepszyć jakość życia lokalnej społeczności z obszaru zdegradowanego.

Szczegółowa diagnoza obszarów kryzysowych wykazała, iż jednym z głównym problemem gminy jest niska dostępność do infrastruktury społecznej. Wysoki poziom zaplecza społecznego nie podnosi wyłącznie poziomu życia mieszkańców, wpływa także pozytywnie na atrakcyjność regionu, przyciągając potencjalnych inwestorów oraz turystów.

Infrastruktura społeczna spełnia dla mieszkańców gminy szereg funkcji:

- profilaktyczną – zabezpiecza przed szkodliwymi skutkami zjawisk, takimi jak: ubóstwo, analfabetyzm, czy wykluczenie społeczne;
- kulturowo-wychowawczą – zapewnia rozrost obiektów edukacyjnych oraz kulturowych, podnosi poziom posiadanej wiedzy oraz przeżyć artystycznych wśród użytkowników infrastruktury;
- zdrowotną – zapewnienie mieszkańcom należytej opieki nad zdrowiem oraz udzielaniem wsparcia z zakresu negatywnych zjawisk społecznych;
- wypoczynkowo-rekreacyjną – polega na stworzeniu człowiekowi odpowiedniego zaplecza, oddziałującego na jego fizjologiczne właściwości².

Działania z zakresu Programu Rewitalizacji powinny skupić się wokół zmian w podejściu mieszkańców do uczestnictwa w życiu publicznym. Na terenie Gminy Lubniewice odnotowano bardzo małą liczbę organizacji pozarządowych, które determinują możliwość partycypacji grup społecznych we współdecydowaniu w ważnych dla nich kwestiach. Bardzo ważnym aspektem jest promocja zaangażowania lokalnych społeczności w uczestniczeniu w życiu publicznym.

---

² D. Starościc, K. Witkowski, *System infrastruktury społecznej w gminie*, Sulechów, 2008.

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Lubniewice na lata 2016-2023

Tworząc program aktywizacji mieszkańców, należy zwrócić uwagę na osoby najbardziej potrzebujące (głównie osoby starsze oraz wykluczone społecznie). Budując zintegrowany program wsparcia tych grup osób, powinno się skupić na działaniach z zakresu ponownego ich włączenia do lokalnej społeczności.

Jednocześnie, (zgodnie z programami pomocy społecznej) należy w dalszym stopniu wspierać osoby potrzebujące (niepełnosprawne, rodziny na skraju ubóstwa itd.).

Obszar strategiczny - gospodarka

Cel strategiczny - Wzrost konkurencyjności lokalnej gospodarki, poprzez wspieranie przedsiębiorczości oraz aktywizację zawodową mieszkańców

Uzasadnienie: Starania podejmowane w obszarze gospodarki powinny skupić się na: rozwoju lokalnej przedsiębiorczości (skutkujące poprawą w popycie na prace) oraz poprawie kompetencji pracowników.

Fundamentalnymi kwestiami, negatywnie oddziałującymi na stan lokalnej gospodarki są:

- wysoki odsetek osób bezrobotnych (głównie długo pozostających bez pracy),
- niska liczba podmiotów gospodarczych.

Kluczowym elementem eliminowania zjawisk kryzysowych z obszarów zdegradowanych jest ograniczenie skali bezrobocia, które pośrednio w największym stopniu wpływa na pozostałe kwestie związane z wykluczeniem społecznym. Należy zwrócić uwagę na fakt występowania na terenie gminy bezrobocia ukrytego (determinowanego pracą bez umów, sezonowością produkcji rolnej).

Rozwiązaniem problemu bezrobocia może stać się promocja przedsiębiorczości na terenie gminy. Działania polegające na ułatwieniu i uproszczeniu zakładania działalności gospodarczej, a także stworzeniu przez lokalne władze samorządowe korzystnych uwarunkowań powinny poprawić konkurencyjność lokalnych podmiotów oraz zwiększyć popyt na pracę.

Należy skupić się na rozwoju sektora turystycznego, który spośród wszystkich sektorów gospodarki przejawia w gminie najwyższy potencjał. Uwarunkowanie naturalne

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Lubniewice na lata 2016-2023

środowiska oraz atrakcyjność krajobrazu niewątpliwie stanowią odpowiednie zaplecze, niezbędne do inwestycji w bazę rekreacyjno-turystyczną.

Ostatnim elementem, poprawiającym stan lokalnej gospodarki powinny zostać kursy oraz szkolenia podnoszące kwalifikacje zawodowe mieszkańców. Wzrost kompetencji ludności będzie odnotowywał dwa pozytywne skutki:

- lepsze dopasowanie umiejętności mieszkańców do wymagań rynkowych,
- wzrost możliwości prowadzenia działalności gospodarczej (w wyniku dostępności wykwalifikowanych pracowników).

Obszar strategiczny - przestrzeń i środowisko

Cel strategiczny - Wzrost użyteczności infrastruktury technicznej uwzględniający zrównoważony rozwój oraz walory środowiskowe

Uzasadnienie: Starania dotyczące poprawy funkcjonalności infrastruktury powinny skupić się wokół obszarów zdegradowanych, podnosząc jakość oraz dostępność do podstawowego zaplecza technicznego.

Obszar zdegradowany charakteryzuje się niskim poziomem zaplecza technicznego. Głównym odbiorcą tej infrastruktury i jej użytkownikiem nie są przedsiębiorcy, ani turyści, ani inwestorzy, lecz mieszkańcy. Posiadając ograniczone środki, należy zapewnić głównym interesariuszom najwyższy, możliwy standard zaplecza technicznego.

Zgodnie z Programem Rewitalizacji, powinno skupić się na modernizacji istniejącej, zdegradowanej infrastruktury. Bardzo ważnym aspektem jest odremontowanie budynków mieszkalnych oraz podniesienie standardu technicznego mieszkań poprzez podłączenie ich do sieci sanitarnej.

Konieczne jest stworzenie bazy kulturowej, integrującej lokalną społeczność oraz zapewniającą rozrywkę potencjalnym turystom. Infrastruktura rekreacyjna jest jednym z niezbędnych elementów spajających lokalne grupy społeczne, a także aktywizującym mieszkańców.

10.3. Uzasadnienie celów rewitalizacyjnych i ich wpływ na niwelowanie koncentracji zjawisk negatywnych

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Lubniewice na lata 2016-2023 zakłada realizację 9 celów operacyjnych, których realizacja opierać się będzie na projektach rewitalizacyjnych. Projekty te zostaną wprowadzone w życie celem zlikwidowania lub ograniczenia zjawisk kryzysowych na obszarze zdegradowanym.

Celem określenia wpływu na zjawiska kryzysowe, poszczególnym celom operacyjnym przyporządkowano numerację:

- 1.1. Rozbudowa oraz ułatwienie dostępu do infrastruktury społecznej, poprawiająca warunki życiowe mieszkańców;
- 1.2. Aktywizacja społeczeństwa oraz przeciwdziałanie procesowi wykluczenia społecznego;
- 1.3. Polepszenie warunków materialnych społeczności z obszarów zdegradowanych;
- 2.1. Budowa atrakcyjnych uwarunkowań rynkowych dla lokalnych przedsiębiorców;
- 2.2. Wzrost kompetencji zawodowych społeczności z terenów objętych rewitalizacją;
- 2.3. Wspieranie rozwoju sektora turystycznego;
- 3.1. Budowa oraz poprawa jakości infrastruktury noclegowej, rekreacyjnej oraz gastronomicznej;
- 3.2. Stworzenie zaplecza społeczno-kulturowego aktywizującego rozwój mieszkańców;
- 3.3. Wzrost jakości oraz dostępności do infrastruktury technicznej.

Poziom oddziaływania oddzielnych celów operacyjnych na zjawiska kryzysowe, a tym samym słuszności ich realizacji został oszacowany na podstawie badania potrzeb rewitalizacyjnych w skali od 1 do 3, gdzie:

- 1: niski poziom wpływu na zjawisko kryzysowe;
- 2: średni poziom wpływu na zjawisko kryzysowe;
- 3: wysoki poziom wpływu na zjawisko kryzysowe.

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Lubniewice na lata 2016-2023

Tabela 22. Wpływ celów operacyjnych z podziałem na rodzaje problemów

Cele operacyjne:		Społeczeństwo			Gospodarka			Przestrzeń i infrastruktura		
		1.1.	1.2.	1.3.	2.1.	2.2.	2.3.	3.1	3.2	3.3.
Problemy społeczne	kradzież mienia w stosunku do liczby mieszkańców	3	3	3	1	1	2	1	2	1
	kradzież z włamaniem w stosunku do liczby mieszkańców	3	3	3	1	1	2	1	2	1
	udział organizacji w liczbie ludności	2	3	2	2	2	3	2	3	2
	bezrobotni w stosunku do liczby mieszkańców	2	3	3	2	3	2	1	2	1
Problemy gospodarcze	długotrwale bezrobotni w stosunku do liczby mieszkańców	2	3	3	2	3	2	1	1	1
	liczba nowych podmiotów gospodarczych w stosunku do ogólnej liczby mieszkańców	1	3	3	3	3	3	2	1	2
	mieszkania niewyposażone w kanalizację	3	3	3	2	1	2	2	3	3
Problemy przestrzenno-funkcjonalne	liczba budynków wzniesionych przed 1989	2	3	2	2	1	3	3	2	3
	liczba budynków wzniesionych po 1989	2	2	2	2	1	2	3	2	3

Źródło: opracowanie własne

11. Lista planowanych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych

W ramach całościowego procesu rewitalizacji obszarów zdegradowanych, zaproponowano poniższe projekty:

11.1. Lista A: projekty kluczowe

1. **Nazwa projektu:** Rewitalizacja zaniedbanych zespołów pałacowo-parkowych w Lubniewicach;

Lokalizacja projektu: Stary i Nowy Zamek w Lubniewicach (ul. Gorzowska i Zamkowa w Lubniewicach) dz. nr 251/2 i 272/38;

Podmioty realizujące projekt: Centrum Zamek Sp. z o.o. Warszawa;

Opis stanu istniejącego: Projekt polega na rewitalizacji zaniedbanych zespołów pałacowo-parkowych w Lubniewicach. Realizacja projektu pozwoli na ograniczenie patologii występujących na tym obszarze oraz znaczące podniesienie bezpieczeństwa;

Cel projektu: Inwestycja pozwoli na zachowanie lokalnego dziedzictwa kulturowego. Inwestycja przywróci zespołom dawną świetność i pozwoli na ożywienie przyległych terenów. Danemu obszarowi zostanie nadana nowa funkcja gospodarcza jak i również pozwoli nowo wyremontowanym obiektom (w tym parkom przypałacowym stać się lokalnymi centrami kulturowym i społecznym, jako miejsce spotkań realizacji różnych działań aktywizacyjnych lub po prostu miejsce prowadzenia działalności gospodarczej;

Zakres realizowanych działań: Roboty obejmą prace konserwatorskie, roboty budowlane, instalacyjne, zagospodarowanie terenu przyległego, adaptację pomieszczeń na cele turystyczno-kulturalne;

Prognozowane rezultaty: Realizacja projektu pozwoli na udostępnienie tego obszaru na cele kulturalne, rekreacyjne i gospodarcze;

Sposób oceny i miary: Zrewitalizowane obiekty przyciągną turystów, co pozwoli na znaczną aktywizację gospodarczą mieszkańców. Odpowiednie zagospodarowanie tych miejsc pozwoli na osiągnięcie bardzo wysokiego poziomu przedsiębiorczości na tym obszarze;

Czas trwania projektu: 2017-2021;

Szacunkowy koszt: 20 000 000,00 zł;

Potencjalne źródła finansowania: Środki własne i środki UE.

Proponowane wskaźniki mierzalności efektu przedsięwzięcia rewitalizacyjnego:

- Powierzchnia uporządkowanych przestrzeni publicznych;
- Powierzchnia przestrzeni publicznych, którym nadano nowe funkcje;
- Liczba wypromowanych przedsięwzięć turystycznych i kulturalnych, związanych z realizacją Programu.

2. Nazwa projektu: Rewitalizacja Rynku w Lubniewicach , zejścia do jeziora Lubiąż oraz Krajnik oraz Parku Miłości wraz z promenadą

Lokalizacja projektu: Plac Wolności – dz. nr 394, część ulic Jana Pawła II, Osadników Wojskowych; Lubniewice Park Miłości (dz. nr 369) i promenada (od SPA w stronę parku- dz. nr 318);

Podmioty realizujące projekt: Gmina Lubniewice;

Partnerzy w realizacji projektu: Przedsiębiorcy, mieszkańcy, stowarzyszenia;

Opis stanu istniejącego: Obecnie obiekty są zaniedbane, sprzyjają rozszerzaniu się patologii, nie są kompleksowo zagospodarowane;

Cel projektu: Rewitalizacja wiąże się ściśle z nadaniem nowych funkcji społeczno-gospodarczych dla przedmiotowego miejsca;

Zakres realizowanych działań: Projekt polega na rewitalizacji zaniedbanego obszaru, znajdującego się w reprezentatywnej części miasta Lubniewice, przylegającego do jeziora. W skład prac oprócz działań dot. renowacji nawierzchni promenady, budowy małej infrastruktury, wejdzie również: renowacja i rozbudowa zejść do jezior i zagospodarowanie terenu w rośliny ozdobne itp.;

Prognozowane rezultaty: W wyniku realizacji projektu rynek w Lubniewicach odzyska centrum społeczno-gospodarczego, a region kolejne atrakcyjne miejsce. Realizacja

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Lubniewice na lata 2016-2023

projektu pozwoli na ograniczenie patologii występujących na tym obszarze, a także znaczące podniesienie bezpieczeństwa;

Sposób oceny i miary: Zwiększyć dostępność do infrastruktury na działania aktywizacyjne dla mieszkańców / kulturalno-społeczne jak też gospodarcze (m.in. turystyka, handel);

Czas trwania projektu: 2017-2020;

Szacunkowy koszt: 2 500 000,00 zł;

Potencjalne źródła finansowania: Budżet Gminy Lubniewice, Środki Unii Europejskiej.

Proponowane wskaźniki mierzalności efektu przedsięwzięcia rewitalizacyjnego:

- Powierzchnia uporządkowanych przestrzeni publicznych;
- Powierzchnia przestrzeni publicznych, którym nadano nowe funkcje;
- Liczba wypromowanych przedsięwzięć turystycznych i kulturalnych, związanych z realizacją Programu.

3. Nazwa projektu: Przebudowa przesmyku między jeziorami Lubiąż i Lubniewsko;

Lokalizacja projektu: Między jeziorami Lubiąż i Lubniewsko;

Podmioty realizujące projekt: Gmina Lubniewice;

Opis stanu istniejącego: Projekt polega na rewitalizacji ważnego z punktu widzenia lokalnej turystyki miejsca, które jest zaniedbane, a wykazuje duży potencjał turystyczny. Lokalizacja inwestycji znajduje się w Lubniewicach ul. Zamkowa i inwestycja ta jest bezpośrednio związana przestrzennie z budową amfiteatru;

Cel projektu: Przebudowa przesmyku pozwoli uruchomić potencjał miejsca, o wyjątkowych walorach przyrodniczo-turystycznych. Inwestycja pozwoli zatem na aktywizację tego obszaru, jego mieszkańców w zakresie aktywności społecznej;

Zakres realizowanych działań: Roboty związane są z koniecznością nadania nowych funkcji społeczno-kulturowych temu obszarowi;

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Lubniewice na lata 2016-2023

Prognozowane rezultaty: W wyniku realizacji projektu ożywi się ruch turystyczny, również na świadczenie usług i drobnego handlu, gastronomii w ramach imprez. Miejsce zyska charakter atrakcji turystycznej;

Sposób oceny i miary: Odpowiednie zagospodarowanie centralnej części miasta pozwoli na osiągnięcie wysokiego poziomu przedsiębiorczości na tym obszarze. Realizacja projektu pozwoli na udostępnienie tego terenu na cele kulturalne, rekreacyjne i gospodarze;

Czas trwania projektu: 2017-2020;

Szacunkowy koszt: 1.300.000,00 zł;

Potencjalne źródła finansowania: Budżet Gminy Lubniewice, Środki Unii Europejskiej.

Proponowane wskaźniki mierzalności efektu przedsięwzięcia rewitalizacyjnego:

- Powierzchnia uporządkowanych przestrzeni publicznych;
- Powierzchnia przestrzeni publicznych, którym nadano nowe funkcje;
- Liczba wypromowanych przedsięwzięć turystycznych i kulturalnych, związanych z realizacją Programu.

4. Nazwa projektu: Rewitalizacja pałacu w Rogach;

Lokalizacja projektu: Pałac w Rogach dz. nr 136/6;

Podmioty realizujące projekt: Osoba prywatna;

Opis stanu istniejącego: Projekt polega na rewitalizacji zaniedbanego zespołu pałacowo-parkowego w Rogach. Realizacja projektu pozwoli na ograniczenie patologii występujących na tym obszarze oraz znaczące podniesienie bezpieczeństwa;

Cel projektu: Inwestycja pozwoli na zachowanie lokalnego dziedzictwa kulturowego. Inwestycja przywróci zespołowi dawną świetność i pozwoli na ożywienie przyległych terenów. Danemu obszarowi zostanie nadana nowa funkcja gospodarcza jak i również pozwoli nowo wyremontowanemu obiektowi (w tym parkowi przypałacowemu stać się lokalnym centrum kulturowym i społecznym, jako miejsce spotkań realizacji różnych działań aktywizacyjnych lub po prostu miejsce prowadzenia działalności gospodarczej.

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Lubniewice na lata 2016-2023

Przedsięwzięcie to zlokalizowane jest poza terenem wyznaczonym do rewitalizacji, jednak jego realizacja w znacznym stopniu wpłynie na proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego wybranego terenu. Rewitalizacja budynku pozytywnie wpłynie na proces tworzenia szlaku turystycznego, do którego zaliczyć można również obiekty znajdujące się na terenie wyznaczonym do rewitalizacji. Wpłynie to na rozwój turystyki, a w konsekwencji pobudzenie gospodarcze na tym obszarze. Należy również podkreślić, że potrzeba rewitalizacji obiektu została wyraźnie zasygnalizowana w procesie konsultacji społecznych;

Zakres realizowanych działań: Roboty obejmą prace konserwatorskie, roboty budowlane, instalacyjne, zagospodarowanie terenu przyległego, adaptację pomieszczeń na cele turystyczno-kulturalne;

Prognozowane rezultaty: Realizacja projektu pozwoli na udostępnienie tego obszaru na cele kulturalne, rekreacyjne i gospodarcze;

Sposób oceny i miary: Zrewitalizowane obiekty przyciągną turystów, co pozwoli na znaczną aktywizację gospodarczą mieszkańców. Odpowiednie zagospodarowanie tych miejsc pozwoli na osiągnięcie bardzo wysokiego poziomu przedsiębiorczości na tym obszarze;

Czas trwania projektu: 2017-2021;

Szacunkowy koszt: 40 000 000,00;

Potencjalne źródła finansowania: Środki własne, środki inne.

Proponowane wskaźniki mierzalności efektu przedsięwzięcia rewitalizacyjnego:

- Powierzchnia uporządkowanych przestrzeni publicznych;
- Powierzchnia przestrzeni publicznych, którym nadano nowe funkcje;
- Liczba wypromowanych przedsięwzięć turystycznych i kulturalnych, związanych z realizacją Programu.

5. Nazwa projektu: Rewitalizacja pałacu w Jarnatowie;

Lokalizacja projektu: Pałac w Jarnatowie dz. nr 3/3;

Podmioty realizujące projekt: Osoby prywatne;

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Lubniewice na lata 2016-2023

Opis stanu istniejącego: Projekt polega na rewitalizacji zaniedbanego zespołu pałacowo-parkowego w Jarnatowie. Realizacja projektu pozwoli na ograniczenie patologii występujących na tym obszarze oraz znaczące podniesienie bezpieczeństwa;

Cel projektu: Inwestycja pozwoli na zachowanie lokalnego dziedzictwa kulturowego. Inwestycja przywróci zespołowi dawną świetność i pozwoli na ożywienie przyległych terenów. Danemu obszarowi zostanie nadana nowa funkcja gospodarcza jak i również pozwoli nowo wyremontowanemu obiektowi (w tym parkowi przypałacowemu stać się lokalnym centrum kulturowym i społecznym, jako miejsce spotkań realizacji różnych działań aktywizacyjnych lub po prostu miejsce prowadzenia działalności gospodarczej.

Przedsięwzięcie to zlokalizowane jest poza terenem wyznaczonym do rewitalizacji, jednak jego realizacja w znacznym stopniu wpłynie na proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego wybranego terenu. Rewitalizacja budynku pozytywnie wpłynie na proces tworzenia szlaku turystycznego, do którego zaliczyć można również obiekty znajdujące się na terenie wyznaczonym do rewitalizacji. Wpłynie to na rozwój turystyki, a w konsekwencji pobudzenie gospodarcze na tym obszarze. Należy również podkreślić, że potrzeba rewitalizacji obiektu została wyraźnie zasygnalizowana w procesie konsultacji społecznych;

Zakres realizowanych działań: Roboty obejmą prace konserwatorskie, roboty budowlane, instalacyjne, zagospodarowanie terenu przyległego, adaptację pomieszczeń na cele turystyczno-kulturalne;

Prognozowane rezultaty: Realizacja projektu pozwoli na udostępnienie tego obszaru na cele kulturalne, rekreacyjne i gospodarcze;

Sposób oceny i miary: Zrewitalizowane obiekty przyciągną turystów, co pozwoli na znaczną aktywizację gospodarczą mieszkańców. Odpowiednie zagospodarowanie tych miejsc pozwoli na osiągnięcie bardzo wysokiego poziomu przedsiębiorczości na tym obszarze;

Czas trwania projektu: 2017-2021;

Szacunkowy koszt: 10 000 000,00;

Potencjalne źródła finansowania: Środki własne, środki inne.

Proponowane wskaźniki mierzalności efektu przedsięwzięcia rewitalizacyjnego:

- Powierzchnia uporządkowanych przestrzeni publicznych;
- Powierzchnia przestrzeni publicznych, którym nadano nowe funkcje;
- Liczba wypromowanych przedsięwzięć turystycznych i kulturalnych, związanych z realizacją Programu.

6. Nazwa projektu: Rewitalizacja pałacu w Gliźnie;

Lokalizacja projektu: Pałac w Gliźnie dz. nr 464 (Glisno 123);

Podmioty realizujące projekt: Województwo Lubuskie - Lubuski Ośrodek Doradztwa Rolniczego;

Opis stanu istniejącego: Projekt polega na rewitalizacji i odnowie zespołu pałacowo-parkowego w Gliźnie. Realizacja projektu pozwoli na ograniczenie patologii występujących na tym obszarze oraz znaczące podniesienie bezpieczeństwa;

Cel projektu: Inwestycja pozwoli na zachowanie lokalnego dziedzictwa kulturowego. Inwestycja przywróci zespołowi dawną świetność i pozwoli na ożywienie przyległych terenów. Danemu obszarowi zostanie nadana nowa funkcja gospodarcza jak i również pozwoli nowo wyremontowanemu obiektowi (w tym parkowi przypałacowemu stać się lokalnym centrum kulturowym i społecznym, jako miejsce spotkań realizacji różnych działań aktywizacyjnych lub po prostu miejsce prowadzenia działalności gospodarczej.

Przedsięwzięcie to zlokalizowane jest poza terenem wyznaczonym do rewitalizacji, jednak jego realizacja w znacznym stopniu wpłynie na proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego wybranego terenu. Rewitalizacja budynku pozytywnie wpłynie na proces tworzenia szlaku turystycznego, do którego zaliczyć można również obiekty znajdujące się na terenie wyznaczonym do rewitalizacji. Wpłynie to na rozwój turystyki, a w konsekwencji pobudzenie gospodarcze na tym obszarze. Należy również podkreślić, że potrzeba rewitalizacji obiektu została wyraźnie zasygnalizowana w procesie konsultacji społecznych;

Zakres realizowanych działań: Roboty obejmą prace konserwatorskie, roboty budowlane (wymiana pokrycia dachowego, stolarki okiennej i drzwiowej, remont

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Lubniewice na lata 2016-2023

elewacji), instalacyjne, zagospodarowanie terenu przyległego, adaptację pomieszczeń na cele turystyczno-kulturalne;

Prognozowane rezultaty: Realizacja projektu pozwoli na udostępnienie tego obszaru na cele kulturalne, rekreacyjne i gospodarcze;

Sposób oceny i miary: Zrewitalizowane obiekty przyciągną turystów, co pozwoli na znaczną aktywizację gospodarczą mieszkańców. Odpowiednie zagospodarowanie tych miejsc pozwoli na osiągnięcie bardzo wysokiego poziomu przedsiębiorczości na tym obszarze;

Czas trwania projektu: 2017-2021;

Szacunkowy koszt: 1 000 000,00 zł;

Potencjalne źródła finansowania: Środki własne, środki inne.

Proponowane wskaźniki mierzalności efektu przedsięwzięcia rewitalizacyjnego:

- Powierzchnia uporządkowanych przestrzeni publicznych;
- Powierzchnia przestrzeni publicznych, którym nadano nowe funkcje;
- Liczba wypromowanych przedsięwzięć turystycznych i kulturalnych, związanych z realizacją Programu.

7. Nazwa projektu: Budowa amfiteatru;

Lokalizacja projektu: Lubniewice: ul. Osadników Wojskowych, ul. Ratuszowa;

Podmioty realizujące projekt: Gmina Lubniewice;

Opis stanu istniejącego: Projekt polega na rewitalizacji zaniedbanego obszaru, znajdującego się w jednej z reprezentatywnych części miasta Lubniewice, przylegającego do jeziora;

Cel projektu: Budowa amfiteatru pozwoli na aktywizację tego obszaru, jego mieszkańców w zakresie aktywności społecznej (udział w imprezach kulturalnych), jak też gospodarczych (możliwe współdziałania różnych podmiotów w zakresie realizacji kulturalnych przedsięwzięć o charakterze biznesowym);

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Lubniewice na lata 2016-2023

Zakres realizowanych działań: Roboty dotyczą budowy auli amfiteatru, wraz z widownią i zagospodarowaniem terenu przyległego. Inwestycja dotyczy nadania nowych funkcji społeczno-kulturowych;

Prognozowane rezultaty: W wyniku realizacji projektu miejsce to zyska charakter miejscowego centrum kulturalnego, a region atrakcyjne miejsce. Realizacja projektu pozwoli na ograniczenie patologii występujących na tym obszarze, a także znaczące podniesienie bezpieczeństwa;

Sposób oceny i miary: Odpowiednie zagospodarowanie centralnej części miasta pozwoli na osiągnięcie wysokiego poziomu przedsiębiorczości na tym obszarze. Realizacja projektu pozwoli na udostępnienie tego terenu na cele kulturalne, rekreacyjne i gospodarze;

Czas trwania projektu: 2017-2020;

Szacunkowy koszt: 800.000,00 zł;

Potencjalne źródła finansowania: Budżet Gminy Lubniewice, Środki Unii Europejskiej.

Proponowane wskaźniki mierzalności efektu przedsięwzięcia rewitalizacyjnego:

- Powierzchnia nowo utworzonych przestrzeni publicznych;
- Liczba wypromowanych przedsięwzięć turystycznych i kulturalnych, związanych z realizacją Programu.

8. Nazwa projektu: Remont budynku kościoła w Gliźnie.

Lokalizacja projektu: Działka gruntowa numer 213, kościół pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa, objęty ochroną konserwatorską;

Podmioty realizujące projekt: Parafia rzymskokatolicka pw. Matki Bożej Królowej Polski w Tomaszowie Lubuskim, ul. Poznańska 65, 69-200 Sulęcín;

Partnerzy w realizacji projektu: Rada kościelna w Gliźnie, Rada sołecka w Gliźnie, Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju i Promocji Wsi Glisno;

Opis stanu istniejącego: Elewacja zewnętrzna w postaci tynków gładkich wapienno-cementowych, cokół kamienny pokryty tynkiem cementowym;

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Lubniewice na lata 2016-2023

Cel projektu: Przywrócenie pierwotnego wyglądu zewnętrznego budynku kościoła; aktywizacja mieszkańców poprzez zaangażowanie do ochrony zabytków, zapoznanie z historią.

Przedsięwzięcie to zlokalizowane jest poza terenem wyznaczonym do rewitalizacji, jednak jego realizacja w znacznym stopniu wpłynie na proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego wybranego terenu. Rewitalizacja budynku pozytywnie wpłynie na proces tworzenia szlaku turystycznego, do którego zaliczyć można również obiekty znajdujące się na terenie wyznaczonym do rewitalizacji. Wpłynie to na rozwój turystyki, a w konsekwencji pobudzenie gospodarcze na tym obszarze. Należy również podkreślić, że potrzeba rewitalizacji obiektu została wyraźnie zasygnalizowana w procesie konsultacji społecznych.

Zakres realizowanych działań: Opracowanie dokumentacji w uzgodnieniu z konserwatorem zabytków, skucie tynków i oczyszczenie cokołu z kamienia. Przywrócenie pierwotnego wyglądu zewnętrznego. Zapoznanie mieszkańców i turystów z historią.

Prognozowane rezultaty: Odbiorcy: mieszkańcy Gminy Lubniewice oraz turyści odwiedzający region i Glisno. Zmiany społeczne spowodowane lepszą znajomością historii regionu, poszanowaniem zabytków; poprawa estetyki miejscowości; zabezpieczenie i zachowanie lokalnego dziedzictwa historycznego; wzrost atrakcyjności turystycznej miejscowości; zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturowych mieszkańców; zaangażowanie społeczne mieszkańców; wzrost turystyki.

Sposób oceny i miary: Weryfikacja na podstawie porównania liczby turystów odwiedzających Glisno i okolice.

Czas trwania projektu: 2018-2021;

Szacunkowy koszt: 140 000,00 zł;

Potencjalne źródła finansowania: Parafia rzymskokatolicka, składki mieszkańców Gminy Lubniewice; Konserwator Zabytków, Minister Kultury;

Szczegółowy szacunkowy kosztorys:

	2018	2019	2020	2021

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Lubniewice na lata 2016-2023

Ogólny koszt	15 000	35 000	40 000	30 000
W tym:				
Środki prywatne		5 000		10 000
Budżet gminy		20 000	20 000	10 000
Parafia	15 000	10 000	20 000	10 000

Proponowane wskaźniki mierzalności efektu przedsięwzięcia rewitalizacyjnego:

- Powierzchnia uporządkowanych przestrzeni publicznych;
- Powierzchnia przestrzeni publicznych, którym nadano nowe funkcje;
- Liczba wypromowanych przedsięwzięć turystycznych i kulturalnych, związanych z realizacją Programu.

9. Nazwa projektu: Przebudowa ścieżki nad jeziorem Lubiąż:

Lokalizacja projektu: Lubniewice, działki nr 264, 251/1;

Podmioty realizujące projekt: Gmina Lubniewice;

Opis stanu istniejącego: Obecnie obiekt jest zaniedbany, nie jest kompleksowo zagospodarowany. Sprzyja szerzeniu się patologii;

Cel projektu: Rewitalizacja wiąże się ściśle z nadaniem nowych funkcji społeczno-gospodarczych dla przedmiotowego miejsca;

Zakres realizowanych działań: Projekt polega na rewitalizacji zaniedbanego obszaru, znajdującego się w reprezentatywnej części miasta Lubniewice, przylegającego do jeziora. W skład prac, oprócz nawierzchni ścieżki, będzie wchodzić również zagospodarowanie terenu, np. w rośliny ozdobne;

Prognozowane rezultaty: W wyniku realizacji projektu przedmiotowa część mienia odzyska swoją atrakcyjność. Realizacja projektu pozwoli na ograniczenie patologii występujących na tym obszarze, a także znaczne podniesienie bezpieczeństwa;

Sposób oceny i miary: Zwiększyć dostępność do infrastruktury na działania aktywizacyjne, kulturalno-społeczne dla mieszkańców, m.in. turystyka i handel;

Czas trwania projektu: 2017-2020;

Szacunkowy koszt: 60 000,00 zł;

Potencjalne źródła finansowania: Gmina Lubniewice; inne środki.

Proponowane wskaźniki mierzalności efektu przedsięwzięcia rewitalizacyjnego:

- Powierzchnia uporządkowanych przestrzeni publicznych;
- Powierzchnia przestrzeni publicznych, którym nadano nowe funkcje;
- Liczba wypromowanych przedsięwzięć turystycznych i kulturalnych, związanych z realizacją Programu.

11.2. Lista B: projekty komplementarne

Zakładane cele Programu Rewitalizacji będą również realizowane poprzez pozostałe przedsięwzięcia – projekty komplementarne, umieszczone na liście B. Dla projektów komplementarnych nie przewiduje się ustalenia horyzontu czasowego czy też ram finansowych.

Projekty uzupełniające wpisywać będą się między innymi w niżej zaprezentowany zakres tematyczny:

- Aktywizacja na polu kulturalnym i sportowo-rekreacyjnym;
- Podniesienie poziomu estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznych;
- Nadawanie nowych funkcji przestrzeniom zdegradowanym;
- Działania w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego i tożsamości lokalnej;
- Podniesienie poziomu bezpieczeństwa;
- Integracja i aktywizacja osób dotkniętych zjawiskiem wykluczenia społecznego;
- Podnoszenie kwalifikacji zawodowych i wspieranie przedsiębiorczości;
- Aktywizacja mieszkańców w ramach organizacji pożytku publicznego;
- Organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży;
- Angażowanie społeczności lokalnej w aktywność w ramach przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Lubniewice na lata 2016-2023

Projektem wpisującym się w wymieniony wyżej zakres jest:

1. Nazwa projektu: Remont budynku po byłej szkole podstawowej w Gliźnie:

Lokalizacja projektu: Glisno 23;

Podmioty realizujące projekt: Gmina Lubniewice;

Opis stanu istniejącego: Budynek po byłej szkole podstawowej w Gliźnie wymaga remontu;

Cel projektu: Obiekt przeznaczony dla ogółu społeczeństwa. W budynku znajduje się oddział przedszkolny, świetlica, biblioteka, sala muzyczna.

Przedsięwzięcie to zlokalizowane jest poza terenem wyznaczonym do rewitalizacji, jednak jego realizacja w znacznym stopniu wpłynie na proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego wybranego terenu. Rewitalizacja budynku pozytywnie wpłynie na proces integracji i aktywizacji mieszkańców całej Gminy, w tym mieszkańców obszaru wyznaczonego do rewitalizacji, którym to udostępniona zostanie nowa oferta kulturalna.

Zakres realizowanych działań: Wymiana dachu, zagospodarowanie poddasza na cele użytkowe, remont pomieszczeń na parterze, remont klatki schodowej, elewacja części budynku;

Prognozowane rezultaty: W wyniku realizacji projektu, miejsce to zyska charakter miejscowego centrum kulturalnego;

Sposób oceny i miary: Zrewitalizowany obiekt pozwoli na znaczącą aktywizację mieszkańców.

Czas trwania projektu: 2017-2021;

Szacunkowy koszt: 145 000, 00 zł;

Potencjalne źródła finansowania: Budżet gminy, inne środki.

Proponowane wskaźniki mierzalności efektu przedsięwzięcia rewitalizacyjnego:

- Powierzchnia uporządkowanych przestrzeni publicznych;
- Powierzchnia przestrzeni publicznych, którym nadano nowe funkcje;

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Lubniewice na lata 2016-2023

- Liczba wypromowanych przedsięwzięć turystycznych i kulturalnych, związanych z realizacją Programu.

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Lubniewice na lata 2016-2023

11.3 Podsumowanie zbiorcze projektów

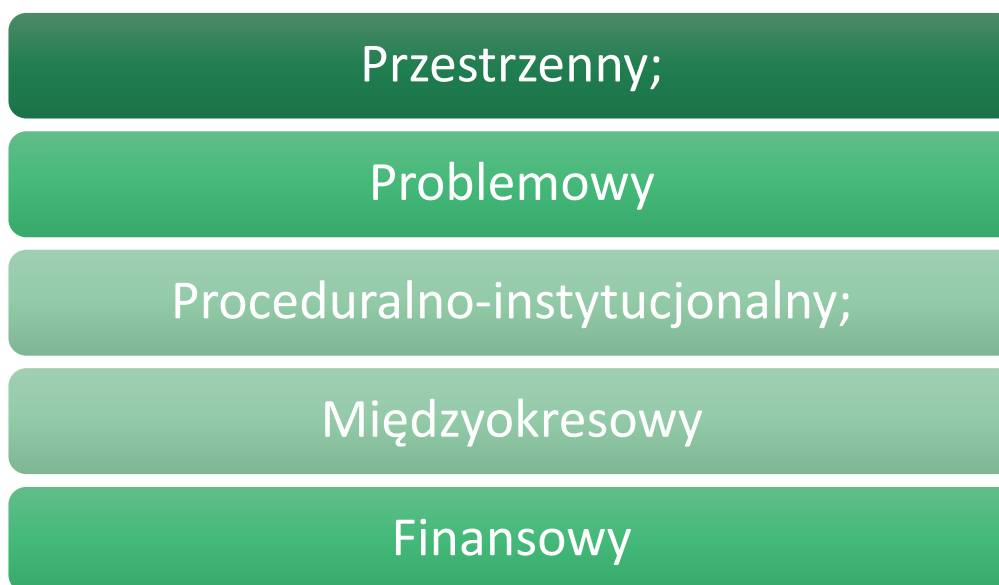
Lp.	Nazwa projektu	Nazwa wnioskodawcy	Miejsce realizacji projektu	Harmonogram realizacji projektów	Szacunkowe koszty	Źródła finansowania	Działanie
Projekty kluczowe							
1)	Rewitalizacja zaniedbanych zespołów pałacowo-parkowych w Lubniewicach;	Centrum Zamek Sp. z o.o. Warszawa;	Stary i Nowy Zamek w Lubniewicach (ul. Gorzowska i Zamkowa w Lubniewicach) dz. nr 251/2 i 272/38;	2017-2021;	20 000 000,00 zł;	Środki własne i środki UE.	Działanie 9.2
2)	Rewitalizacja Rynku w Lubniewicach, zejścia do jeziora Lubiąż oraz Krajnik oraz Parku Miłości wraz z promenadą	Gmina Lubniewice	Plac Wolności – dz. nr 394, część ulic Jana Pawła II, Osadników Wojskowych; Lubniewice Park Miłości (dz. nr 369) i promenada (od SPA w stronę parku- dz. nr 318);	2017-2020;	2 500 000,00 zł;	Budżet Gminy Lubniewice, Środki Unii Europejskiej.	Działanie 9.2
3)	Przebudowa przesmyku między jeziorami Lubiąż i Lubniewsko;	Gmina Lubniewice;	Między jeziorami Lubiąż i Lubniewsko;	2017-2020;	1.300.000,00 zł;	Budżet Gminy Lubniewice, Środki Unii Europejskiej.	Działanie 9.2
4)	Rewitalizacja pałacu w Rogach;	Osoba prywatna	Pałac w Rogach dz. nr 136/6;	2017-2021;	40 000 000,00;	Środki własne, środki inne.	Działanie 9.2
5)	Rewitalizacja pałacu w Jarnatowie;	Osoby prywatne	Pałac w Jarnatowie dz. nr 3/3	2017-2021;	10 000 000,00;	Środki własne, środki inne.	Działanie 9.2
6)	Rewitalizacja pałacu w Gliźnie;	Województwo Lubuskie - Lubuski Ośrodek Doradztwa Rolniczego;	Pałac w Gliźnie dz. nr 464 (Glisno 123);	2017-2021;	1 000 000,00 zł;	Środki własne, środki inne.	Działanie 9.2
7)	Budowa amfiteatru;	Lubniewice: ul. Osadników Wojskowych, ul. Ratuszowa;	Gmina Lubniewice	2017-2020;	800 000,00 zł;	Budżet Gminy Lubniewice, Środki Unii Europejskiej.	Działanie 9.2

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Lubniewice na lata 2016-2023

8)	Remont budynku po byłej szkole podstawowej w Gliźnie;	Glisno 23;	Gmina Lubniewice;	2017-2021;	145 000, 00 zł;	Budżet gminy, inne środki.	Działanie 9.2
9)	Remont budynku kościoła w Gliźnie,	Działka gruntowa numer 213, kościół pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa, objęty ochroną konserwatorską;	Parafia rzymskokatolicka pw. Matki Bożej Królowej Polski w Tomaszowie Lubuskim,	2018-2021;	140 000,00 zł;	Parafia rzymskokatolicka, składki mieszkańców Gminy Lubniewice; Konserwator Zabytków, Minister Kultury;	Działanie 9.2
10)	Przebudowa ścieżki nad jeziorem Lubiąż;	Lubniewice, działki nr 264, 251/1;	Gmina Lubniewice	2017-2020;	60 000,00 zł;	Gmina Lubniewice; inne środki.	Działanie 9.2
Projekty komplementarne							
1)							
2)							
3)							
4)							
5)							

12. Mechanizmy zapewnienia komplementarności rewitalizacji

Wymogiem koniecznym dla wspierania projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych jest zapewnienie ich komplementarności w szerokim spektrum funkcjonowania. Komplementarność może mieć charakter:

Komplementarność przestrzenna oznacza zastosowanie przy określaniu projektów rewitalizacyjnych kryterium ciągłości przestrzeni i relacji przestrzennych łączących obszary rewitalizacji z pozostałymi częściami gminy. Gmina traktowana jest jako całościowa przestrzeń, bez punktowego nacechowania projektów. Efekty osiągnięte mogą również wpływać na otaczającą je przestrzeń i tam przynosić pośrednie rezultaty rewitalizacji. Mechanizm odpowiedzialny za komplementarność przestrzenną rewitalizacji powinien opierać się na monitorowaniu zmian zagospodarowania przestrzennego w skali całego obszaru gminy, nie tylko obszaru zdegradowanego.

Komplementarność problemową charakteryzuje uwzględnienie w projektach rewitalizacyjnych wszystkich trzech wymiarów Programu Rewitalizacji. Projekty powinny wpływać na aspekt przestrzenny, społeczny i gospodarczy. Komplementarność problemowa zapewnia zwiększoną efektywność procesu oraz zyskanie dodatkowej

wartości niż suma rozwiązanych problemów. Dla zapewnienia komplementarności należy:

- wyznaczyć wskaźniki, które określać będą efekty końcowe projektów rewitalizacyjnych;
- skorelować działania rewitalizacyjne z innymi działaniami podejmowanymi w ramach planowania strategicznego w Gminie – w ramach pozostałych dokumentów dotyczących rozwoju obszaru.

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna dotyczy aspektu zarządzania procesem rewitalizacji, którego powodzenie w znacznej mierze uzależnione jest od wykreowania odpowiedniego systemu zarządzania rewitalizacją. System ten określa m.in. sposób podejmowania decyzji, czy podmioty biorące udział w procesie rewitalizacyjnym.

Komplementarność źródeł finansowania, w kontekście polityki spójności 2014 - 2020, oznacza, że finansowanie projektów rewitalizacyjnych, wynikających z planu rewitalizacji opiera się na uzupełnianiu się i łączeniu wsparcia ze środków EFRR, EFS i FS z wykluczeniem ryzyka wystąpienia podwójnego dofinansowania.

Projekty rewitalizacyjne mogą zostać sfinansowane ze zróżnicowanych źródeł, takich jak Europejski Fundusz Społeczny, czy Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego. Mechanizm zapewnienia komplementarności źródeł finansowania opierać się będzie na silnej koordynacji i synergii projektów rewitalizacyjnych ze środkami polityk i instrumentów zarówno programów operacyjnych, jak i krajowych.

Komplementarność międzyokresową gwarantują przedsięwzięcia, które wzajemnie się uzupełniają, prowadzą do osiągnięcia wspólnego celu, a finansowane są w ramach różnych okresów programowych.

13. Mechanizmy partycypacji społecznej w procesie rewitalizacji

Włączenie udziału społecznego do tworzenia procesu rewitalizacji i zarządzania nim, wynika nie tylko z praw obywatelskich do uzyskania informacji o działalności organów władzy publicznej (art. 61) czy dialogu społecznego, w tym potrzeby dialogu oraz współpracy różnych grup społecznych (art. 20), ale także podstawowych założeń samego procesu rewitalizacji. Tylko przy udziale interesariuszy obszaru, ich akceptacji dla zmian oraz chęci pomocy i dbania o podtrzymanie efektów, proces odnowy przestrzeni miejskiej może się udać.

Interesariusze to instytucje, osoby lub grupy osób, które znajdują się w strefie bezpośredniego lub pośredniego oddziaływania Lokalnego Programu Rewitalizacji oraz instytucje i osoby, które mogą mieć wpływ (pozytywny lub negatywny) na realizację Programu i jego rezultaty. Interesariuszami mogą być:

pojedyncze osoby (mieszkańcy i użytkownicy obszaru rewitalizowanego);

- lokalne społeczności i ich formalni i nieformalni przedstawiciele;
- władze samorządowe i krajowe;
- politycy;
- grupy specjalnych interesów;
- przedstawiciele biznesu;
- turyści;
- potencjalni mieszkańcy;
- organizacje pozarządowe.

Partycypację społeczną w procesie rewitalizacji podzielono oparto na trójpodziale, który związany jest z kolejnymi poziomami angażowania obywateli w sprawy publiczne:

Informowanie – upowszechnianie informacji na temat rewitalizacji i planowanych rozwiązań, upowszechnianie dobrych praktyk, upublicznianie aktów prawnych i dokumentów. Do narzędzi informowania należą m.in. Biuletynu Informacji Publicznej, wyłożenia planów zagospodarowania przestrzennego, urzędowych obwieszczeń i komunikatów, ulotek informacyjnych, mediów czy stron internetowych;

Konsultowanie – identyfikacja potrzeb wspólnoty i wykorzystanie wyników badań do identyfikacji aktorów konfliktów, informowanie zwrotne o upublicznieniu dokumentów, identyfikacja potencjalnych konfliktów i ich stron, konsultacje rozwiązań problemowych, system informacji zwrotnych. Do narzędzi konsultacji należą m.in.: konsultacje społeczne dokumentów planistycznych czy decyzji administracyjnych, badania opinii publicznej, wywiady zogniskowane, głosowania, debaty;

Aktywne uczestnictwo – pełna partycypacja interesariuszy oparta na współpracy, włączanie lokalnych liderów, zdolnych do animowania aktywności społeczności lokalnej, tworzenie scenariuszy rozwiązań. Do narzędzi aktywnego uczestnictwa należą m.in.: referenda lokalne, wieloletnie planowanie inwestycyjne o charakterze partycypacyjnym, budżety partycypacyjne, programy grantowe i dotacje, wysłuchania i przesłuchania publiczne, otwarte drzwi urzędów i innych instytucji, spotkania z grupami mieszkańców.

Współpraca z różnymi grupami interesariuszy, w szczególności ze społecznością obszarów rewitalizacji i innymi ich użytkownikami, takimi jak przedsiębiorcy czy organizacje pozarządowe, pozwoli na:

- wyznaczenie liderów społecznych z różnych środowisk;
- określenie obszarów problemowych;
- zdiagnozowanie potrzeb rewitalizacyjnych w gminie;
- wypracowanie społecznej akceptacji podejmowanych działań rewitalizacyjnych;
- pozyskanie, ze źródeł publicznych i prywatnych, środków na działania rewitalizacyjne;
- systematyczne i ciągłe monitorowanie postępów realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji oraz jego aktualizację.

Ważnym jest, by działania partycypacyjne prowadzone były w sposób ciągły. Nie mogą zakończyć się one na procesie planowania, lecz dotyczyć muszą także realizacji projektów rewitalizacyjnych (upowszechniania informacji na temat LPR, zasad uczestnictwa partnerów i beneficjentów, upublicznianie aktów prawnych i dokumentów, współpracy międzyinstytucjonalnej, udziału interesariuszy w inicjatywach lokalnych, powoływania podmiotów zdolnych do samoorganizacji) oraz, o czym najczęściej się zapomina, funkcjonowania po zakończeniu procesu rewitalizacji

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Lubniewice na lata 2016-2023

(upubliczniania monitoringu zmian z naciskiem na obszary rewitalizowane, zapewnianie udziału mediów, publikowanie raportów i sprawozdań, badania na temat oceny procesów rewitalizacji, prezentacje efektów rewitalizacji).

Przygotowanie Programu Rewitalizacji Gminy Lubniewice na lata 2016-2023 oraz jego wdrażanie i monitorowanie opierają się na współpracy ze wszystkimi grupami interesariuszy, w tym przede wszystkim ze:

- społecznością obszaru zdegradowanego,
- użytkownikami obszaru zdegradowanego,
- lokalnymi przedsiębiorcami,
- organizacjami pozarządowymi.

14. System wdrażania (realizacji) Lokalnego Programu Rewitalizacji

System wdrażania jest elementem zarządzania Lokalnym Programem Rewitalizacji. Obejmuje on szereg narzędzi usprawniających realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz realizację założonych celów. Wdrażanie powiązane jest z systemem monitoringu i ewaluacji. Proces wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji ma na celu kierowanie realizowanymi działaniami tak, by umożliwić wyprowadzenie obszarów zdegradowanych, w tym szczególnie wyznaczonych do rewitalizacji, ze stanu kryzysowego. W związku z takimi działaniami podmiotów wdrażających oraz przeznaczonych na te cele środków finansowych i rzeczowych, nastąpi planowana poprawa jakości życia mieszkańców.

Za wdrażanie Programu Rewitalizacji Gminy Lubniewice na lata 2016-2023 odpowiedzialny jest **Burmistrz Miasta**. W procesie wdrażania Programu, Prezydenta wspiera **Zastępca Burmistrza**, którego zakres działalności wpisuje się w realizację Lokalnego Programu Rewitalizacji oraz pozwala na skuteczne wdrażanie projektów rewitalizacyjnych.

Na etapie wdrażania Programu Rewitalizacji Gminy Lubniewice na lata 2016-2023 osoby odpowiedzialne będą współpracowały przede wszystkim z:

- innymi komórkami organizacyjnymi Urzędu Miasta;
- beneficjentami zewnętrznymi również odpowiadającymi za realizację działań rewitalizacyjnych (wspólnoty mieszkaniowe, instytucje kultury, instytucje polityki społecznej, fundacjami i stowarzyszeniami, lokalnymi przedsiębiorcami, parafią, osobami prywatnymi);
- interesariuszami procesu rewitalizacji.

Burmistrz Miasta minimum raz w roku powinien informację o przebiegu realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji przekazać Radzie Miasta. Informacja ta zostanie również udostępniona publicznie.

Do obowiązków Rady Miasta należy:

- uchwalenie Lokalnego Programu Rewitalizacji;

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Lubniewice na lata 2016-2023

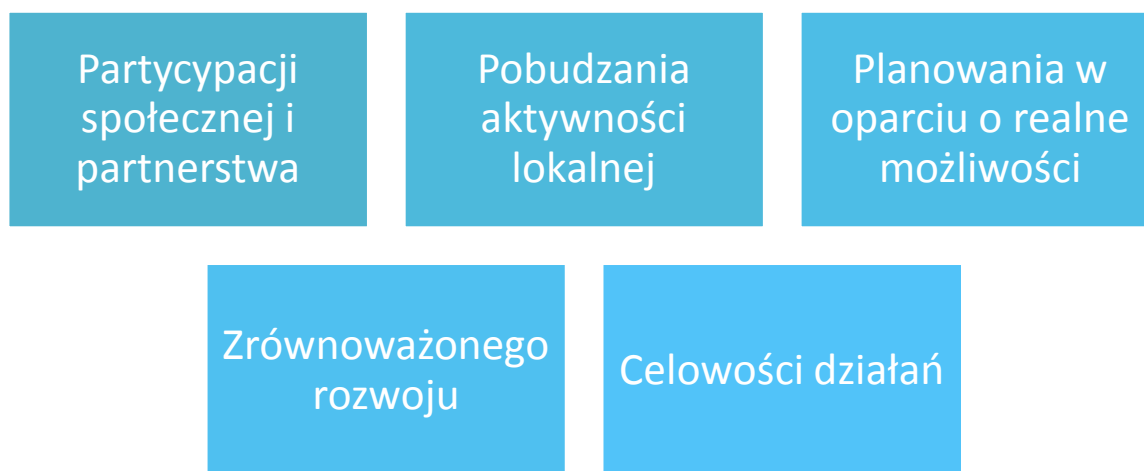
- uchwalanie kolejnych jego aktualizacji;
- kiedy zajdzie potrzeba, sygnalizowanie konieczności prac nad nadzwyczajną aktualizacją LPR;
- wydelegowanie przedstawicieli do jednostki do spraw rewitalizacji (jeśli takowa zostanie powołana).

Powołana zostać może również specjalna jednostka do spraw rewitalizacji, która będzie monitorować, oceniać, promować i usprawniać wprowadzanie działań rewitalizacyjnych. Rekomenduje się, by w skład jednostki wchodził przedstawiciele związanych z obszarem rewitalizacji grup:

- mieszkańcy;
- pracownicy instytucji publicznych;
- pracownicy administracji samorządowej;
- zarządcy nieruchomości komunalnych;
- lokalni inwestorzy;
- pracownicy organizacji pozarządowych;
- członkowie wspólnot mieszkaniowych;
- inne grupy interesariuszy.

Za podstawowe zasady wdrażania tego dokumentu przyjmuje się postulaty:

Rysunek 21 Podstawowe zasady wdrażania LPR

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Lubniewice na lata 2016-2023

Źródło: opracowanie własne.

Partycypacja społeczna i partnerstwo – wdrażanie LPR powinno odbywać się przy współpracy i zaangażowaniu wszystkich interesariuszy i mieszkańców miasta;

Pobudzanie aktywności lokalnej – której to efekty uzupełnią działania zaplanowane w procesie rewitalizacji;

Planowanie w oparciu o realne możliwości – zakładane przedsięwzięcia rewitalizacyjne powinny być możliwe do zrealizowania w aspekcie finansowym, społecznym czy przestrzennym;

Zrównoważony rozwój – prowadzenie działań rewitalizacyjnych we wszystkich sferach (społeczeństwo, gospodarka, przestrzeń i infrastruktura) z poszanowaniem środowiska;

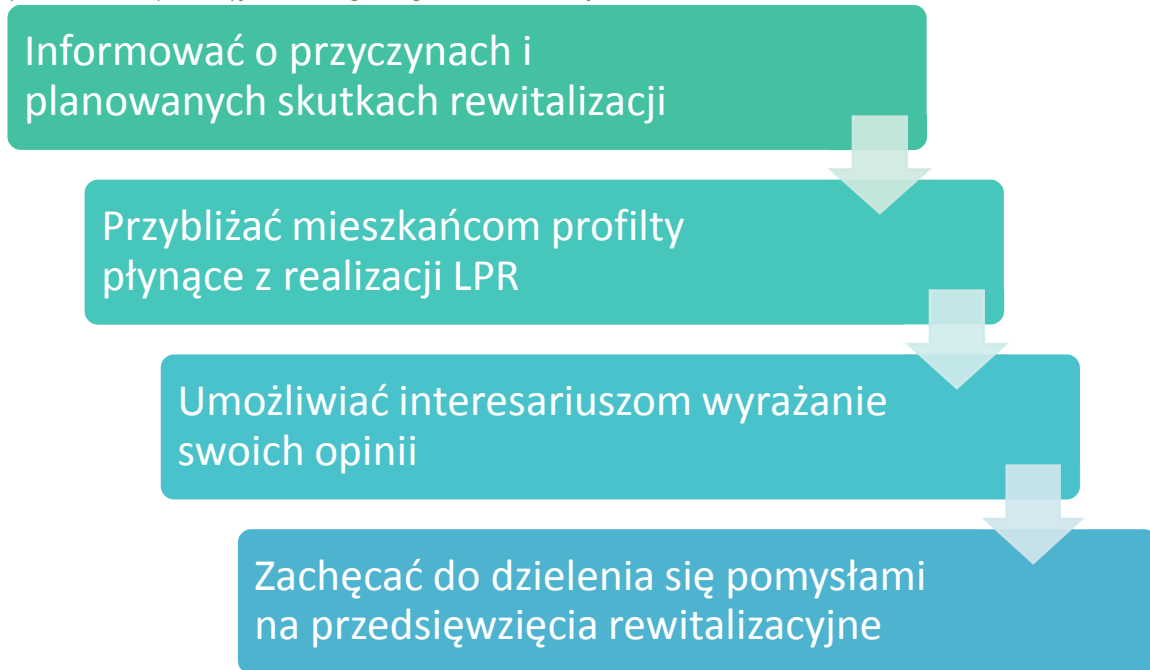
Celowość działań – wszystkie działania podjęte przez jednostki związane z procesem rewitalizacji powinny być ukierunkowane na realizację założonych w dokumencie celów.

Promocja Lokalnego Programu Rewitalizacji

Jak podkreślono, jedną z najważniejszych zasad wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji jest partycypacja społeczna i partnerstwo oraz pobudzanie aktywności lokalnej. Rozwojowi zaangażowania społeczności lokalnej w przedsięwzięcia rewitalizacyjne sprzyjać może przyjęta odpowiednia strategia promocji Lokalnego Programu Rewitalizacji. W celach promocyjnych należy:

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Lubniewice na lata 2016-2023

Rysunek 22 Cele promocyjne Lokalnego Programu Rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne.

W tym celu rekomenduje się:

- udostępnianie lokalnym mediom informacji odnoszących się do postępów w procesie wdrażania Programu Rewitalizacji Gminy Lubniewice na lata 2016-2023;
- publikację sprawozdań z wdrażania LPR na stronach internetowych (www.bip.lubniewice.pl, lubniewice.pl) oraz w Urzędzie Miasta.

15. System monitoringu i oceny LPR

15.1. Monitoring

Jednym z kluczowych etapów procesu zarządzania Lokalnym Programem Rewitalizacji jest system monitorowania. Odbywać będzie się na dwóch poziomach:

- monitorowanie realizacji kolejnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych wyszczególnionych na listach A i B;
- analiza zmian zachodzących na obszarach wyznaczonych do rewitalizacji.

Podstawą monitorowania będzie zestawienie pozyskanych niezbędnych danych (w tym danych społeczno-demograficznych oraz innych, gromadzonych przez komórki organizacyjne Urzędu Miasta w Lubniewicach, które zaangażowane są w realizację Lokalnego Programu Rewitalizacji). Proces agregowania wspomnianych danych winien odbywać się na poziomie adresowym – z możliwością podsumowania i zaklasyfikowania ich do obszarów rewitalizacji.

System monitorowania i oceny Lokalnego Programu Rewitalizacji powinien zawierać dane dotyczące sfer:

- społecznej;
- ekonomicznej;
- przestrzennej;
- technicznej.

Niezwykle istotna jest możliwość uzyskania minimum raz w roku:

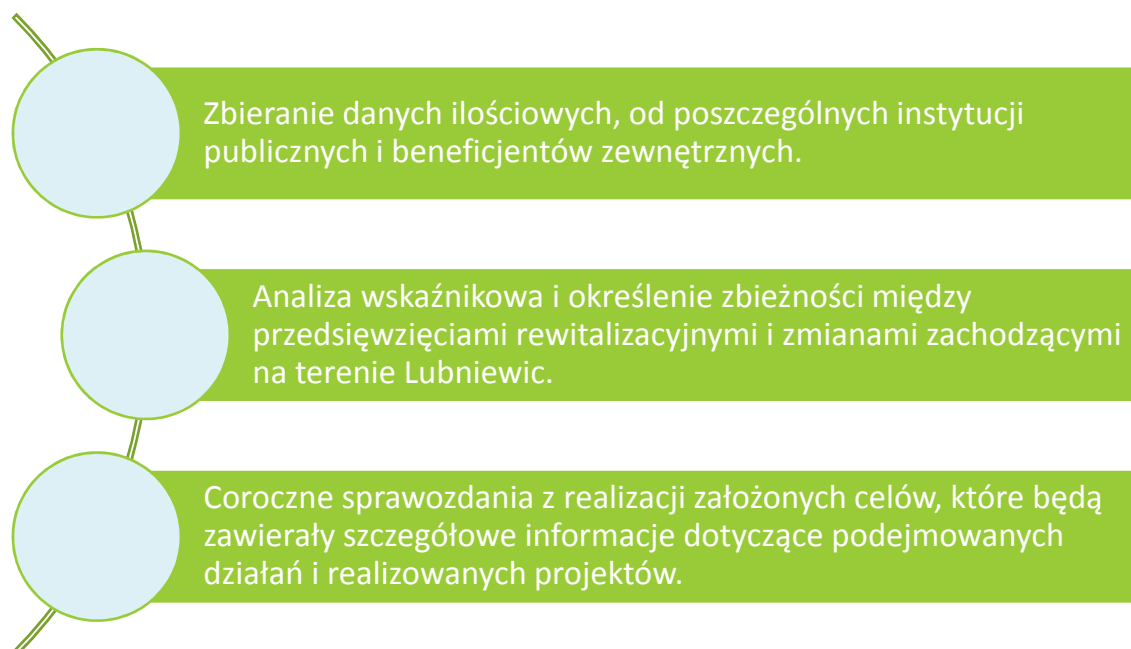
- jakościowych i ilościowych danych, które umożliwią weryfikację stopnia realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji;
- danych, umożliwiających identyfikację formalnych, gospodarczych, ekonomicznych lub społecznych barier, które uniemożliwiają lub utrudniają realizację założonych przedsięwzięć rewitalizacyjnych;
- danych, dzięki którym możliwe będzie wykazanie stopnia zbieżności realizowanych projektów z założonymi na poziomie strategicznym i operacyjnym celami.

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Lubniewice na lata 2016-2023

Wyznaczone w tym celu jednostki, przygotowywać będą raz do roku raporty relacjonujące przebieg wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji. Dane pozyskiwane będą od instytucji publicznych, w tym od PUP-u, MGOPS-u i Policji. Wskazane jest, by działania monitorujące uzupełnione były o pozyskanie danych z badań ankietowych oraz spotkań konsultacyjnych z interesariuszami. Pozwoli to nie tylko na bieżącą analizę efektów rewitalizacji, ale również na ponowną i stałą charakterystykę potrzeb mieszkańców rewitalizowanego obszaru oraz rozpoznanie zmieniającej się sytuacji społeczno-gospodarczej Lubniewic.

Monitoring Programu Rewitalizacji Gminy Lubniewice na lata 2016-2023 bazować będzie więc na trzech filarach:

Rysunek 23 Filary monitoringu LPR

Źródło: opracowanie własne.

Proces monitorowania przebiegać będzie stale, od chwili rozpoczęcia wdrażania LPR.

W celu usprawnienia procesu monitorowania procesu wdrażania poszczególnych projektów rewitalizacyjnych, rekomenduje się korzystanie z poniższego wzoru arkusza monitoringu:

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Lubniewice na lata 2016-2023

Tabela 23 Arkusz monitoringu poszczególnych działań rewitalizacyjnych
Arkusz monitoringu poszczególnych działań rewitalizacyjnych

Numer i nazwa projektu: ....
Wykonawca projektu i jego partnerzy: ....
Opis realizacji przedsięwzięcia (z wyszczególnieniem wszystkich podejmowanych działań i okresu ich wykonania): ....
Źródła finansowania podejmowanych działań: ....
Wskaźniki produktu (według tabeli nr 43) oraz ich wartość: .....

....
Wskaźniki rezultatu (według tabeli nr 44) oraz ich wartość: ....

Źródło: opracowanie własne.

15.2. Ewaluacja

Ewaluacja Programu Rewitalizacji Gminy Lubniewice na lata 2016-2023 opierać będzie się na analizie wpływu zrealizowanych projektów rewitalizacyjnych na poszczególne aspekty funkcjonowania wszystkich grup interesariuszy. Istotnym elementem będzie ocena procesu dekoncentracji negatywnych zjawisk na obszarze rewitalizacji.

Proces ewaluacji realizowany będzie przez wybrane do tego celu jednostki we współpracy z instytucjami publicznymi (w tym z PUP-em, MGOPS-em czy Policją) oraz innymi beneficjentami LPR. Działania ewaluacyjne w trakcie trwania realizacji projektów rewitalizacyjnych pozwoli na ocenę stopnia realizacji założonych celów oraz ich wpływu na zdiagnozowane obszary problemowe.

Ewaluacja Lokalnego Programu Rewitalizacji przebiegała będzie etapowo:

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Lubniewice na lata 2016-2023

Tabela 24 Etapy ewaluacji Lokalnego Programu Rewitalizacji

1.	Ewaluacja ex-ante (przed realizacją przedsięwzięć rewitalizacyjnych): ocena zasadności poszczególnych działań i przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz ocena ich wpływu na społeczność lokalną i obszary strategiczne.
	
2.	Ewaluacja w trakcie realizacji przedsięwzięć: ocena bieżąca przyjętych celów oraz ich wpływu na obszary problemowe.
	
3.	Ewaluacja ex-post (po realizacji przedsięwzięć): długoterminowa ocena wpływu oraz trwałości poszczególnych przedsięwzięć na społeczność lokalną i grupy interesariuszy.
	
4.	Modyfikacja Lokalnego Programu Rewitalizacji: po przeprowadzeniu ewaluacji lub w razie wystąpienia istotnej zmiany warunków realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji.

Źródło: opracowanie własne.

Ocena procesu rewitalizacji będzie prowadzona na trzech poziomach, którym to odpowiadają kolejne mierzalne wskaźniki, służące monitorowaniu stanu realizacji celów założonych w Programie. Są to wskaźniki:

- dla obszaru rewitalizacji;
- produktu;
- efektu.

Ich szczegółowy wykaz zaprezentowany został w poniższych tabelach:

Tabela 25 Wskaźniki dla obszaru rewitalizacji

Wskaźniki dla obszaru rewitalizacji	
1.	Liczba mieszkańców
3.	Udział budynków mieszkalnych wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy
4.	Powierzchnia mieszkalna na 1 osobę w budynkach mieszkalnych wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy
5.	Udział mieszkań wyposażonych w instalacje techniczne wchodzących w skład

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Lubniewice na lata 2016-2023

	mieszkaniowego zasobu Gminy
7.	Liczba osób (gospodarstw domowych) zadłużonych powyżej 1 000zł
8.	Średni wiek budynków
9.	Liczba budynków przeznaczonych do rozbiórki z uwagi na zły stan techniczny
10.	Udział osób pobierających świadczenia pomocy społecznej
11.	Udział osób otrzymujących zasiłki celowe
12.	Liczba przestępstw
13.	Liczba interwencji policji
14.	Liczba osób bezrobotnych
15.	Liczba osób długotrwale bezrobotnych
16.	Udział ludności w wieku produkcyjnym

Źródło: opracowanie własne

Tabela 26 Wskaźniki produktu LPR

Wskaźniki produktu	
1.	Liczba projektów z zakresu aktywizacji i zaangażowania ogółem (Cel 1.3.)
2.	Liczba projektów z zakresy aktywizacji i zaangażowania dla osób starszych (Cel 1.2.)
3.	Liczba projektów z zakresu aktywizacji i zaangażowania dla osób z niepełnosprawnością (Cel 1.2.)
4.	Liczba projektów wspierających osoby z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym (Cel 1.2.)
5.	Liczba projektów poprawiających dostęp do przestrzeni publicznych seniorom, osobom niepełnosprawnym, rodzicom z małymi dziećmi (Cel 1.2.)
6.	Liczba projektów dotyczących wyprowadzenia osób wykluczonych społecznie ze zjawiska kryzysowego (1.1.)
7.	Liczba projektów z zakresu pobudzenia aktywności społecznej i kulturalnej mieszkańców poprzez promocję inicjatyw lokalnych oraz oferty kulturalnej (Cel 3.2.)
8.	Liczba projektów z zakresu pobudzenia aktywności sportowej i rekreacyjnej mieszkańców m.in. poprzez promocję oferty sportowej i rekreacyjnej (3.1.)
9.	Liczba projektów dotyczących zwiększenie szans rozwojowych i edukacyjnych dzieci i młodzieży poprzez wzmocnienie kompetencji społecznych

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Lubniewice na lata 2016-2023

	i edukacyjnych rodziców oraz nauczycieli (Cel 2.2.)
10.	Liczba projektów dotyczących wsparcia przejawów lokalnej przedsiębiorczości (Cel 2.1.)
11.	Liczba projektów dotyczących rozwoju i promocji przedsięwzięć turystycznych i kulturalnych (Cel 2.3.)
12.	Liczba projektów zwiększających kwalifikacje zawodowe mieszkańców (Cel 2.2.)
13.	Liczba projektów z zakresu zwiększenia aktywności zawodowej mieszkańców (Cel 2.2.)
14.	Liczba projektów dotyczących warunków i możliwości pracodawców (Cel 2.1.)
15.	Liczba projektów poprawiających stan infrastruktury technicznej i budynków mieszkalnych oraz dostosowujących ją do potrzeb mieszkańców (Cel 3.3.)
16.	Liczba projektów dotyczących utworzenia infrastruktury społeczno-kulturalno-edukacyjnej (Cel 3.2.)
17.	Liczba projektów dotyczących rozwoju i modernizacji infrastruktury technicznej (Cel 3.3.)
18.	Liczba projektów dotyczących rozwoju i modernizacji infrastruktury rekreacyjno-sportowej (Cel 3.1.)

Źródło: opracowanie własne

Tabela 27 Wskaźniki rezultatu LPR

Wskaźniki rezultatu	
1.	Liczba interesariuszy Programu, którym udzielono wsparcia
2.	Liczba mieszkańców zaangażowanych w proces rewitalizacji gminy (w tym biorących udział w konsultacjach, badaniach ewaluacyjnych)
3.	Liczba uczestników inicjatyw lokalnych, którym udzielono wsparcia w ramach realizacji Programu
4.	Liczba miejsc aktywności lokalnej utworzonych na terenie obszaru rewitalizacji
5.	Powierzchnia uporządkowanych przestrzeni publicznych
6.	Powierzchnia przestrzeni publicznych, którym nadano nowe funkcje
7.	Powierzchnia nowo utworzonych przestrzeni publicznych
8.	Długość zmodernizowanej i rozbudowanej infrastruktury technicznej
9.	Liczba gospodarstw domowych korzystających z infrastruktury technicznej i komunalnej

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Lubniewice na lata 2016-2023

10.	Liczba zmodernizowanych lub nowopowstałych budynków o charakterze społecznym
11.	Liczba wyremontowanych i zmodernizowanych budynków mieszkalnych
12.	Powierzchnia obszaru objętego systemem oświetlenia w gminie
13.	Liczba zmodernizowanych bądź nowych obiektów sportowo-reakcyjnych
14.	Liczba mieszkańców objętych programami podnoszenia kwalifikacji zawodowych
15.	Liczba nowych miejsc pracy powstałych w wyniku realizacji Programu
16.	Liczba nowych firm działających w branży turystycznej i kulturalnej, powstałych w wyniku realizacji Programu
17.	Liczba wypromowanych przedsięwzięć turystycznych i kulturalnych, związanych z realizacją Programu
18.	Liczba przedsięwzięć aktywizujących społeczność lokalne
19.	Liczba dzieci i młodzieży objętych systemem wsparcia z zakresu działań edukacyjnych, profilaktycznych, opiekuńczo – wychowawczych i terapeutycznych
20.	Liczba rodziców biorących udział w szkoleniach i warsztatach zwiększających ich kompetencje społeczne i edukacyjne
21.	Powierzchnia przestrzeni publicznych i obiektów użyteczności publicznej dostosowanych do potrzeb seniorów, osób niepełnosprawnych, rodzin z małymi dziećmi

Źródło: opracowanie własne

Monitoring i ocena Lokalnego Programu Rewitalizacji przekazywane będą do wiadomości publicznej.

15.3. Aktualizacja LPR

Uwzględnienie procesu aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji pozwoli na wprowadzenie wszelkich ewentualnych modyfikacji w dokumencie, które to będą odpowiedzią na zachodzące w mieście zmiany społeczno-gospodarcze.

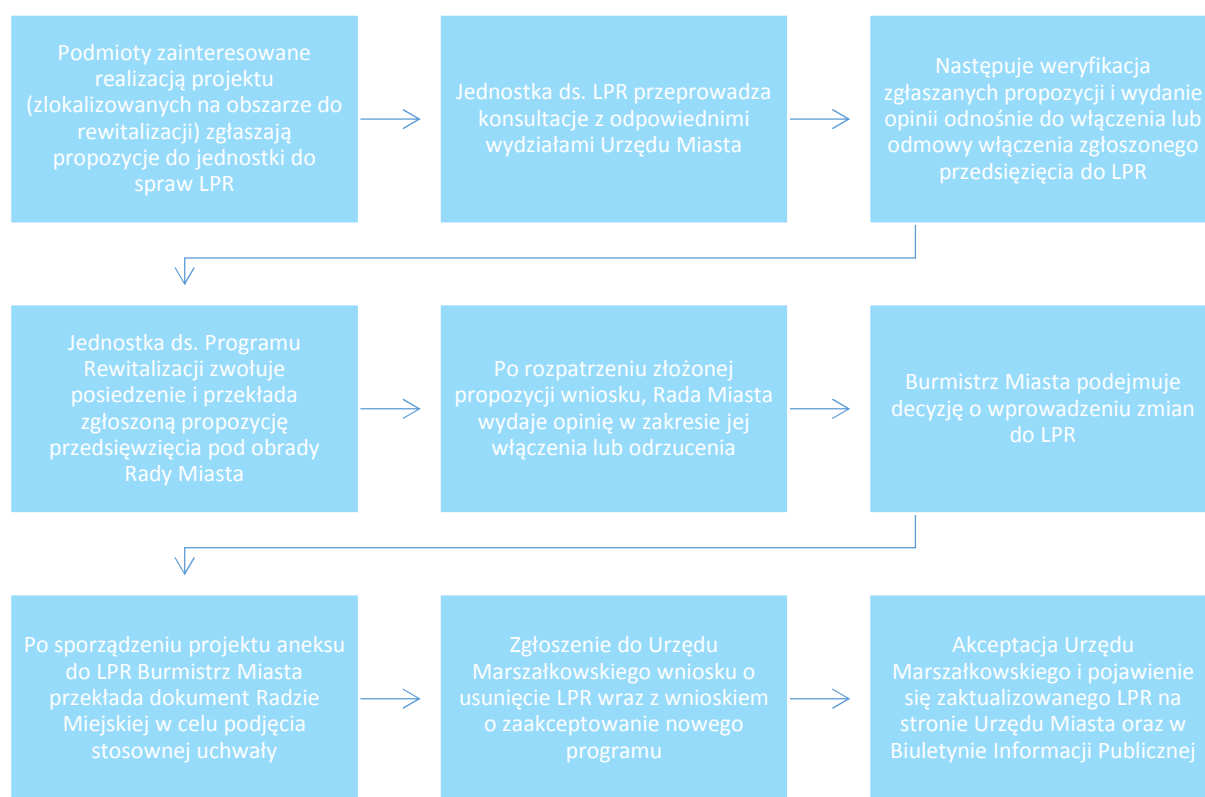
Wszystkie zaplanowane działania określone będą dzięki analizie potrzeb i identyfikacji deficytów na obszarze rewitalizacji. Wpisywać będą się one w zakres publicznych i niepublicznych zadań samorządu gminnego zgodnie z Ustawą z dnia 8 marca 1990r. o Samorządzie Gminnym uzupełnioną obwieszczeniem Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Lubniewice na lata 2016-2023

Polskiej z dnia 17 marca 2016 roku (Dz.U. 2016 poz.446). Jednostką uzupełniającą proces rewitalizacji, będącą jednocześnie głosem społeczności lokalnej będzie Rada Miasta w Lubniewicach. Jej kompetencje regulowane będą przy pomocy aktów prawnych i wykonawczych oraz Statut Gminy Lubniewice.

Każda aktualizacja Lokalnego Programu Rewitalizacji wymagać będzie przyjęcia stosownej uchwały Rady Miasta Lubniewice. W zakresie propozycji nowych przedsięwzięć zgłaszanych w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji stosowana będzie poniższa ścieżka postępowania:

Rysunek 24 Aktualizacja Lokalnego Programu Rewitalizacji

W przypadku zajścia wyjątkowych zmian, które będą wpływać na system wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji, zakłada się wprowadzenie nadzwyczajnej aktualizacji LPR. Wśród takich zmian wymienić można:

- zmiana źródeł i warunków finansowania zaplanowanych przedsięwzięć;
- zmiana sytuacji finansowej miasta;

- zmiana sytuacji gminy w konsekwencji zmian zachodzących w aspekcie społecznym, gospodarczym czy przestrzennym.

16. Spis tabel i rysunków

Rysunek 1. Gmina miejsko-wiejska Lubniewice.....	14
Rysunek 2. Rozmieszczenie mieszkańców na terenie gminy	47
Rysunek 3. Obszary zdegradowane na terenie gminy z powodu występowania bezrobocia	49
Rysunek 4. Obszary zdegradowane na terenie miasta z powodu występowania bezrobocia	50
Rysunek 5. Obszary na terenie, których odnotowano zjawisko kradzieży mienia	51
Rysunek 6. Obszary na terenie gminy, na których odnotowano kradzieże z włamaniem	52
Rysunek 7. Obszary na terenie miasta, na których odnotowano kradzieże z włamaniem	53
Rysunek 8. Zestawienie miejsc działalności organizacji pożytku publicznego	54
Rysunek 9. Występowanie wyrobów azbestowych na terenie gminy Lubniewice.....	55
Rysunek 10. Obszary o niższej od średniej liczbie nowych podmiotów gospodarczych w stosunku do całości gminy	56
Rysunek 11. Obszary o niższej od średniej liczbie nowych podmiotów gospodarczych..	57
Rysunek 12. Obszar, na którym w skali gminy większość infrastruktury mieszkaniowej powstało przed 1989 rokiem	58
Rysunek 13. Obszar na terenie miasta, na którym większość infrastruktury mieszkaniowej powstało przed 1989 rokiem.....	60
Rysunek 14. Obszary, na których liczba budynków powstałych po 1989 roku jest niższa od średniej w skali gminy.....	61
Rysunek 15. Obszary, na których liczba budynków powstałych po 1989 roku jest niższa od średniej w skali miasta.....	62
Rysunek 16. Obszary na terenie, których występują mieszkania niepodłączone do sieci kanalizacyjnej.....	64
Rysunek 17. Obszary zdegradowane wyznaczone metodą wskaźnikową	84
Rysunek 18. Obszar wyznaczony do rewitalizacji	90

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Lubniewice na lata 2016-2023

Rysunek 19. Specyfika metody SMART.....	92
Rysunek 20. Kryteria wydziałania celów strategicznych.....	92
Rysunek 6 Podstawowe zasady wdrażania LPR.....	122
Rysunek 7 Cele promocyjne Lokalnego Programu Rewitalizacji.....	124
Rysunek 8 Filary monitoringu LPR.....	126
Rysunek 9 Aktualizacja Lokalnego Programu Rewitalizacji.....	133
Wykres 1. Liczba ludności gminy w latach 2010-2015.....	10
Wykres 3. Wiek mieszkańców gminy z podziałem na płeć w 2015 roku.....	11
Wykres 4. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem.....	12
Wykres 5. Przyrost naturalny na terenie gminy w latach 2010-2015.....	12
Wykres 6. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na terenie gminy w latach 2010-2015.....	13
Wykres 6. Zmiany struktury użytkowania terenów gminy w latach 2012-2014.....	22
Wykres 7. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON na terenie gminy w latach 2010-2015.....	23
Wykres 8. Struktura gospodarstw rolnych na terenie gminy.....	27
Wykres 9. Liczba pracujących ogółem wg płci na terenie gminy w latach 2010-2014....	29
Wykres 10. Liczba bezrobotnych zarejestrowanych na terenie gminy w latach 2010-2015.....	30
Wykres 12. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminie w latach 2010-2015.....	31
Wykres 13. Długość czynnej sieci wodociągowej na terenie gminy w latach 2010-2015	33
Wykres 14. Korzystający z instalacji wodociągowej w % ogółu ludności gminy w latach 2010-2014.....	33
Wykres 15. Długość czynnej sieci kanalizacyjnej [w km] oraz liczba przyłączy [w szt.] w latach 2010-2015 na terenie gminy Lubniewice.....	34
Wykres 16. Korzystający z instalacji kanalizacyjnej w % ogółu ludności gminy w latach 2010-2014.....	34
Wykres 17. Długość czynnej sieci gazowej w latach 2010-2014 na terenie gminy.....	35

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Lubniewice na lata 2016-2023

Wykres 18. Korzystający z instalacji gazowej w % ogółu ludności gminy w latach 2010-2014.....	35
Wykres 19. Wartość współczynnika skolaryzacji brutto dla szkół podstawowych oraz gimnazjalnych na terenie gminy	38
Wykres 20. Liczba gospodarstw domowych oraz osób korzystających z pomocy społecznej na terenie gminy w latach 2010-2014.....	44
Wykres 21. Wysokość świadczeń rodzinnych wypłacanych w ciągu roku	44
Wykres 2.1 Proszę ocenić ogólny stan społeczno-gospodarczy poszczególnych sołectw oraz osiedli.....	65
Wykres 23. Proszę ocenić skalę występowania poszczególnych problemów w Pana(i) miejscu zamieszkania.	67
Wykres 24. Jakie negatywne zjawiska występują na terenie Pani/Pana miejsca zamieszkania?.....	68
Wykres 25. Jakie działania powinny zostać podjęte przez władze Gminy w celu eliminacji/ograniczenia negatywnych zjawisk na terenie Gminy Lubniewice?.....	69
Wykres 26. Na jakich obszarach działania z zakresu wsparcia rozwoju społecznego są najbardziej potrzebne? (Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%)	70
Wykres 27. Na jakich obszarach działania z zakresu wsparcia rozwoju gospodarczego są najbardziej potrzebne? (Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%)	71
Wykres 28. Na jakich obszarach działania z zakresu modernizacji lub budowy nowej infrastruktury są najbardziej potrzebne? (Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%)	72
Wykres 29. Wiek	73
Wykres 30. Płeć.....	73
Wykres 31. Miejsce zamieszkania.....	74
Tabela 1. Wykaz dokumentów strategicznych powiązanych z Programem Rewitalizacji Gminy miejsko-wiejskiej Lubniewice.....	7
Tabela 2. Zestawienie pomników przyrody	15
Tabela 3. Obiekty w rejestrze i ewidencji zabytków	16

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Lubniewice na lata 2016-2023

Tabela 4. Obiekty o wartościach archeologicznych na terenie gminy.....	17
Tabela 5. Struktura użytkowania gruntów na terenie gminy w 2014 r.	21
Tabela 6. Zestawienie odpadów zmieszanych, tj. niepoddanych selekcji.....	22
Tabela 7. Struktura podmiotów gospodarczych ze względu na klasyfikację PKD	25
Tabela 8. Podmioty gospodarki narodowej według sektorów własnościowych w gminie Lubniewice	26
Tabela 9. Użytkowanie gruntów na terenie gminy.....	28
Tabela 10. Pogłowie zwierząt hodowlanych na terenie gminy	28
Tabela 11. Zasoby mieszkaniowe na terenie gminy w latach 2010-2014	36
Tabela 12. Wyposażenie mieszkań na terenie gminy w instalacje	36
Tabela 13. Dane statystyczne na temat oświaty i edukacji w latach 2012-2014.....	37
<i>Tabela 14. Zestawienie liczby uczestników imprez kulturalno-rozrywkowych .....</i>	<i>40</i>
Tabela 15. Zestawienie wskaźników dotyczących dostępu do usług bibliotecznych.	41
Tabela 16. Zestawienie wskaźników dotyczących ochrony zdrowia	43
Tabela 17. Rozmieszczenie mieszkańców w gminie	47
Tabela 18. Zestawienie terenów o najwyższych współczynnikach obszarów problemowych w mieście Lubniewice	84
Tabela 19. Zestawienie wskaźników wykorzystanych do wyznaczenia obszarów zdegradowanych na obszarze gminy Lubniewice	86
Tabela 20 Ulice wchodzące w skład obszaru wyznaczonego do rewitalizacji	89
Tabela 21. Matryca celów Programu Rewitalizacji Gminy Lubniewice na lata 2016-2023	93
Tabela 22. Wpływ celów operacyjnych z podziałem na rodzaje problemów	98
Tabela 23 Arkusz monitoringu poszczególnych działań rewitalizacyjnych.....	127
Tabela 24 Etapy ewaluacji Lokalnego Programu Rewitalizacji.....	129
Tabela 25 Wskaźniki dla obszaru rewitalizacji	129
Tabela 26 Wskaźniki produktu LPR	130
Tabela 27 Wskaźniki rezultatu LPR.....	131